riistvara | tarkvara | fototehnika | mobiilid | kodutehnika

[digi]

Nr 9, **jaanuar 2006** | Hind 33 kr

Ajakiri+ CD-ROM= 33.-

SUPERTESTIS 8 MONITORI

[digi] õpetab Bittorrentiga internetist filme, muusikat ja programme tõmbama

Peeter Marvet näitab, kuidas koduarvutis videosid monteerida

9 nippi, kuidas mobiiltelefoniga head pilti teha

Värske uuring: libaturvalisus pimestab arvutikasutajaid

Järeleproovitud ja hinnatud:

- Creative'i tippkõlarid
- Samsungi sülearvuti
- Nutikas Nokia telefon

ja suur hulk muid vidinaid

9 771736 269016

SUUR TÜHJENDUSMÜÜK

TEEME RUUMI UUELE KAUBALE!

PlussMiinuse ja **Euronicsi** kaupluste aadressid ja lahtiolekuajad leiad www.**plussmiinus**.ee ja www.**euronics**.ee

Pakkumised kehtivad kuni 31.01.2006.

EURONICS

15” WXGA

Wifi

acer

11999.-

Norm. hind **14115.-**

Sülearvuti Acer TravelMate 2413WLMI
Protsessor CeleronM 370 1.5 GHz,
512 MB, 60 GB, DVD-RW, XP Home.

Portatiivne DVD-mängija Philips

PHILIPS PET715

3999.-

Norm. hind **4595.-**

20” LCD-monitor Philips

PHILIPS 200W6CS

8447.-

Norm. hind **12995.-**

50 cm

RES/px
1680×1050

600:1
300 cd/m²
176°/176°

Mobiiltelefon Motorola Razr V3

MOTOROLA MOTORLAV3

3699.-

Norm. hind **4995.-**

4.0 MP / CCD

2.8 × OPT.ZOOM

1.5” LCD

OLYMPUS

1799.-

Norm. hind **2195.-**

Digitaalne fotokaamera Olympus

5.1 MP / CCD

3× OPT.ZOOM

2.5” LCD

SONY DSCT7/B

5599.-

Norm. hind **6995.-**

Ülikompaktne 9,8 mm paksune digitaalne fotokaamera Sony

DivXiga kodukino-süsteem Philips

PHILIPS HTS3300

2956.-

Norm. hind **3695.-**

DivX MP3/WMA/JPEG

24

Supertest: 8 LCD monitori

VÄRSKE KRAAM

Skype-hullus levib 12
Täielik hullumaja! Kaks lehekülge uusi Skype-vidinaid!

Uus rubriik: „Sel kuul“ 18
Mida huvitavat mõni [digi] kaasautor sel kuul on teinud?

Uued Thinkpadid 19
Kuulus sülearvutiperekond sai täiendust kahe uue mudeli näol.

Sony tuliuus raamatulugeja 20
Kas te olete hommikuse raamatuostmise juba lõpetanud?

Üks-null 23
Ülipopulaarne, endiselt.

Ikarus numbriga PX 13-08 28
Veebis on üleval Tallinna ühistranspordi detailne ajalugu?

JÄRELE PROOVITUD

Samsung X20 30
Uus tegija siinsel sülearvutiturul.

Nokia N70 32
Vaata oma silmaga, kui häid pilte Nokia telefon teeb.

Canon Pixma iP4200 36
Mida arvata Canoni uuest värviprinterist?

Creative Sound Blaster X-Fi Platinum 37
Nagu oleks tropid kõrvast võtnud.

Fujifilm FinePix E900 38
Kosmoseraketiga maale vanaema juurde.

HP Pavilion ze2313EA 39
[digi] toimetus murdis pead, mis asi on kodukasutaja sülearvuti.

Logitech Z5450 5.1 kõlarikomplekt 40
Matsub nii, et aknad lendavad eest.

Samsung YEPP YP-T7X 41
Mis on aasta parim nali? YEPP T7.

Sony Ericsson K600i 42
3G-telefon [digi] valvsa testimeeskonna käes.

Sony Ericsson W550i 43
Ilus värviline küll, aga mitte kuigi kasulik.

Razer Copperhead 2000 44
Üritab olla maailma parim mängurihiir

Iqua BHS-301 Bluetooth-seade 45
Kallis, mis sul kõrvas jälle tolkneb?

Victorinox nuga koos USB-mälupulgaga 45
Sellisega kõlbaks luurele küll minna.

KOLUMNISTID

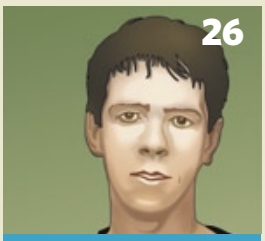

Jüri Kaljundi
«Kümme maksab, üks saab»

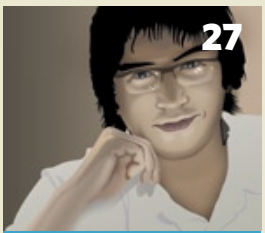

Mart Parve
«Libaturvalisus pimestab»

60
9 soovitust kaameratelefoniga pildistamiseks

SUPERTEST: 8 LCD-monitori 46
Uus aasta alaku uue monitoriga. [digi] testist selgub parim praegu Eestis müüdav 17tolline LCD-monitor.

Torrent, Bittorrent 54
Veerand tundi pusimist ja astudki uue interneti-ajastu kasutajaks.

9 soovitust kaameratelefoniga pildistamiseks 60
Udune ja pime plönn ei ole veel pilt.

MÄNGURUBRIIK PLAY

Fahrenheit 64
Seiklus, mis on uudne ja huvitav.

The Matrix – Path of Neo 67
Jookseme Neona agentidest üle.

Conflict: Global Storm 68
Terroristid on vaja ükskord paika panna.

Cold Winter 70
Paugutamine PlayStation 2-l.

Aasta Parimad Eestis 2005 71
Nagu lubatud – parimad mängud selgunud!

Uudised 72
Lühidalt tähtsaimatest muutustest.

190 tulevast mängu 73
„Millal?“ küsimuse vastused.

Ostujuht 74
Digidoktor 76
Kuulame ja vaatame 78
Saabunud post 80
Eelmise aasta ilusaim kaanepilt 82

Kyocera printimis- ja kopeerimisseadmed on uus tase tänapäeva kontorites. Madalad ülalpidamiskulud (TCO), tugev võrgutugi ja lai funktsionaalsus annavad otsese võidu kulude kokkuhoius ning tõstavad töö efektiivsust. Seadmed teenivad ennast kiiresti tagasi ja on asendamatuteks abilisteks Teile tähtsate eesmärkide saavutamisel.

Ecosys®

Alo ET OÜ • www.kyocera.ee • info@kyocera.ee
Tehnika 55 , 10136, Tallinn • Tel: +372 665 9480 o Faks: +372 665 9483

THE NEW VALUE FRONTIER

KYOCERA

Andke andeks!

● Eelmise [digiga] juhtus midagi väga head ja midagi väga halba.

Hea oli see, et meil oli ajakirjaga kaasa panna tõenäoliselt aasta parim kaaneplaat, otsast otsani täis huvitavat tarkvara ning isegi muusikat maailmakuulsatelt staaridelt!

Halb oli aga see, et [digi] kiletamismasin rikkus osad plaadid ära ja me oleme saanud paljudelt kirju, et plaat ei tööta või ei suuda arvuti sealt mõningaid asju välja lugeda.

Suur osa plaatidest siiski töötab ja nii me ei teagi, kui palju on vigaste plaatide omanikke. Palun kirjutage meile digi@presshouse.ee kuni jaanuari lõpuni ning siis lööme me vigaste plaatide omanike numbri kokku, tellime tehasest kiiresti uued ning saadame veebruarikuu jooksul kõigile hädasolijatele laiali.

Aga ei ole halba ilma heata. Juba sellest numbrist oleme plaadid ilusti ümbrikusse pannud, et neid enam miski ei ohustaks. Ning iga number tõotame me töötada selle kallal, et teieni järjest huvitavama sisuga plaadid tuua.

[d] HENRIK ROONEMAA
PEATOIMETAJA

Plakatitont sai litsentsi kogu aasta jooksul olla jõulumehe moodi. See tähendab, et [digi] lugejatel ja meile kirjutajatel on nüüd võimalus aasta ringi nänni saada. Saatke meile digi@presshouse.ee midagi huvitavat ja kasulikku, nõuandeid ja soovitusi, ka kriitikat ja kiidusõnu ning pöidlad pihku. Uue aasta esimesed õnnelikud:

Priit Uusleer
„SimCity 4“ lisapaket „Rush Hour“
Martin Kalmet
„Battlefield 1942“ lisapakett „Secret Weapons Of WWII“
Reimo Lutter
„Empire Earth II“
Sigmar Myrk
„Counter Strike: Condition Zero“
Sirje Allik
„Quake 4“
Heiki Siider
„Brothers in Arms: Earned in Blood“
Kristjan Tehu
„187 Ride or Die“
Kristjan Kivistu
„Tom Clancy's Rainbow Six Lockdown“
Karel Heinmann
„187 Ride or Die“
Olari Tauer
„Tom Clancy's Rainbow Six Lockdown“
Varmo Helemäe
„Quake 4“
Arnis Vähi
„Word Of Warcraft“

[digi]
● Aadress: Paldiski mnt 26a, 10149 Tallinn
● tel 661 6186 ● faks 661 6185
● e-post digi@presshouse.ee

Toimetus
Peatoimetaja
Henrik Roonemaa
henrik.roonemaa@presshouse.ee
Toimetaja
Leho Lahtvee
leho.lahtvee@presshouse.ee
Kujundaja
Holger Vaga
holger@presshouse.ee
Fotograaf
Egert Kamenik
egert.kamenik@presshouse.ee
Keeletoimetaja
Martin Mets

Kolumnistid
Peeter Marvet, Kristjan Otsmann
Kolumnistide portreede autor
Oskar Aitaja
Ajakirja makett **Siim Saidla**

Väljaandja **Presshouse OÜ**
Trükk **Unipress**

Fotod tootjatelt, kui ei ole märgitud teisiti.

© Presshouse OÜ
Digis avaldatud tekstide ja fotode avaldamine ükskõik millisel viisil on keelatud ilma väljaandja eelneva kirjaliku loata. Kõik õigused on kaitstud.

Tellimine
● telefonil 661 6186
● e-posti aadressil levi@presshouse.ee
● veebis aadressil http://www.presshouse.ee

Tellimishind 299 krooni aastas. Otsekorraldusega 25 krooni kuus.

Reklaam
Margit Sprengk
tel 661 6186; GSM 50 55 198
margit.sprengk@presshouse.ee

Esikaane foto: **Egert Kamenik**
Modell: **Anna**
Stilist: **Janne Klooren**
Riided: **Tallinna Kaubamaja**

PENTAX

for your
precious moments

Ei saa olla midagi lihtsamat.

Digitaalne peegelkaamera Pentax *ist DL on otsast otsani laetud uusima tehnikaga, kuid kaalub ilma mälukaardi ja patareideta vaid 470 grammi. Parim omas klassis! Automaatne programm valib koheselt ise täpsed pildistamis-seaded. 2.5 tolline LCD ekraan pakub sulle rikkalikku pilti. Selge ja lihtne nupusüsteem, 6 megapiksline pildikvaliteet ja sa võid kasutada millist Pentaxi objektiivi vaid soovid. Pentax *ist DL digitaalne peegelkaamera — tõsine kaamera muutust just märksa kergemaks!

www.pentax.ee

*istDL

PENTAX

Suur Maleva remiksimise võistlus! Tulemused

● Paar kuud tagasi hõikasime välja võistluse kodumaise mängufilmi „Malev“ ühe stseeni remiksimise võistlusega. Nüüd on „Maleva“ tegijad võitjad välja valinud (nende ja auhinna kohta loe ajakirjast) ning meie oleme plaadile pannud TOP 3. Kiri Õ-fraktsioonilt oli aga väga südamlik:

Meie tabel oleks midagi sellist:
1. malev uus
2-3 rõve1
2-3 Res Maleva

Üldiselt meeldisid ikkagi need, kus oli püütud totaalselt uut asja teha ja käitutud materjaliga suhteliselt vabalt ringi. Lauspoliitilise reklaami tõttu ei saa me väita, et „Res Maleva“ oleks parim. Viimased kaks minutit olid liiast :)

● „Rõve“ oli rõve ja mängis sellega end välja.
● „Malev uus“ ei läinud kuskil üle piiride (ei muutunud poliitiliseks ega peeretanud näkku) ning oli tutvustanud hoopis uut liini Maleva filmis. Suurimad tänud tegijatele selle eest.
● Meie [digis] täname ka kõiki osalejaid ning anname võitjale (kes muide peitub Puratiino nime taha) auhinnaks Philipsi veebikaamera koos peakomplektiga ning uhiuue „Maleva“ DVD. Palju õnne!

„Agatha Christie: And Then There Were None“

● Esimene Adventure Company mäng Agatha Christie kriminaalromaanide ainetel, „Agatha Christie: And Then There Were None“ on kuulsa kriminullide kirjutaja eesti keeles „Kümme väikest neegrit“ nime all ilmunud romaani järgi tehtud sihi-ja-kliki stiilis seiklusmäng.

Nagu raamatuski, kümme omavahel võõrast inimest kutsutakse üksiku saare luksuslikku villasse. Nende salapärane külastaja süüdistab neid aga mõrvades ja hakkab Lynchi kohtu meetodil külalisi karistama neid surma saates.

Sisse on toodud uus tegelane, keda mängija ka mängib. Demos alustad sa temaga lukustatud, stiilselt sisustatud töötoas kolamisega. Et hiirega juhitav seiklusmäng seisneb mõistatuste lahendamisega, siis ei mingit rohkemat infot.

Täismängul on aga mitu erinevat lõppu, nii et raamatuga tuttav ei pea loobuma, väitega, et teab kõike. Üllatusi ka neile. Muide, mäng on tunnustust leidnud ka lugejate poolt [digi] 2005. aasta parimate mängude valimistel .

Firefox 1.5

● Meie poolt juba lõpmatuseni promotod Firefoxi brauserist on ilmunud uus versioon, numbriga 1.5. Parandatud on nii väljanägemist, turvalisust kui kapotialuseid mehhanisme ja nüüd peaks Firefox olema kiirem ja parem kui kunagi varem. Kui sa veel ei ole Firefoxi endale installeerinud, siis nüüd on küll viimane aeg.

Ja lootuses, et te selle siiski ette võtate, oleme Firefoxi uue versiooni ilusti oma plaadilegi pannud. Nii ei pea teda internetist alla laadima.

F-Secure 2006

● Ilm internetis läheb järjest hullemaks, viirused, ussid ja rämpskirjad muudkui paljunevad. Ning endiselt on Eestis liiga palju koduarvuteid, mis on korraliku viirusekaitsjaga turvamata.

F-Secure 2006 on kindlasti korralik viirusetõrjeprogramm ning erinevalt kuuajastest versioonidest, mida endale internetist saab laadida, pakume meie kolmekuulist F-Secure 2006 viirusetõrje versiooni.

Peeter Marveti ekraanivisioon:

videotöötlus

● Mitu kuud on lugejad meilt nõudnud, et miks ei õpeta Pets videotöötlust ja nüüd on see meie plaadil olemas. Veerandtunnise ekraaniviisori jooksul käib Pets läbi lihtsama koduse videotöötluse põhitõed, alates kaadrite kaamerast arvutisse saamisest ning lõpetades muusika lisamise ning lõpuks oma monteeritud videost näiteks DVD tegemisega.

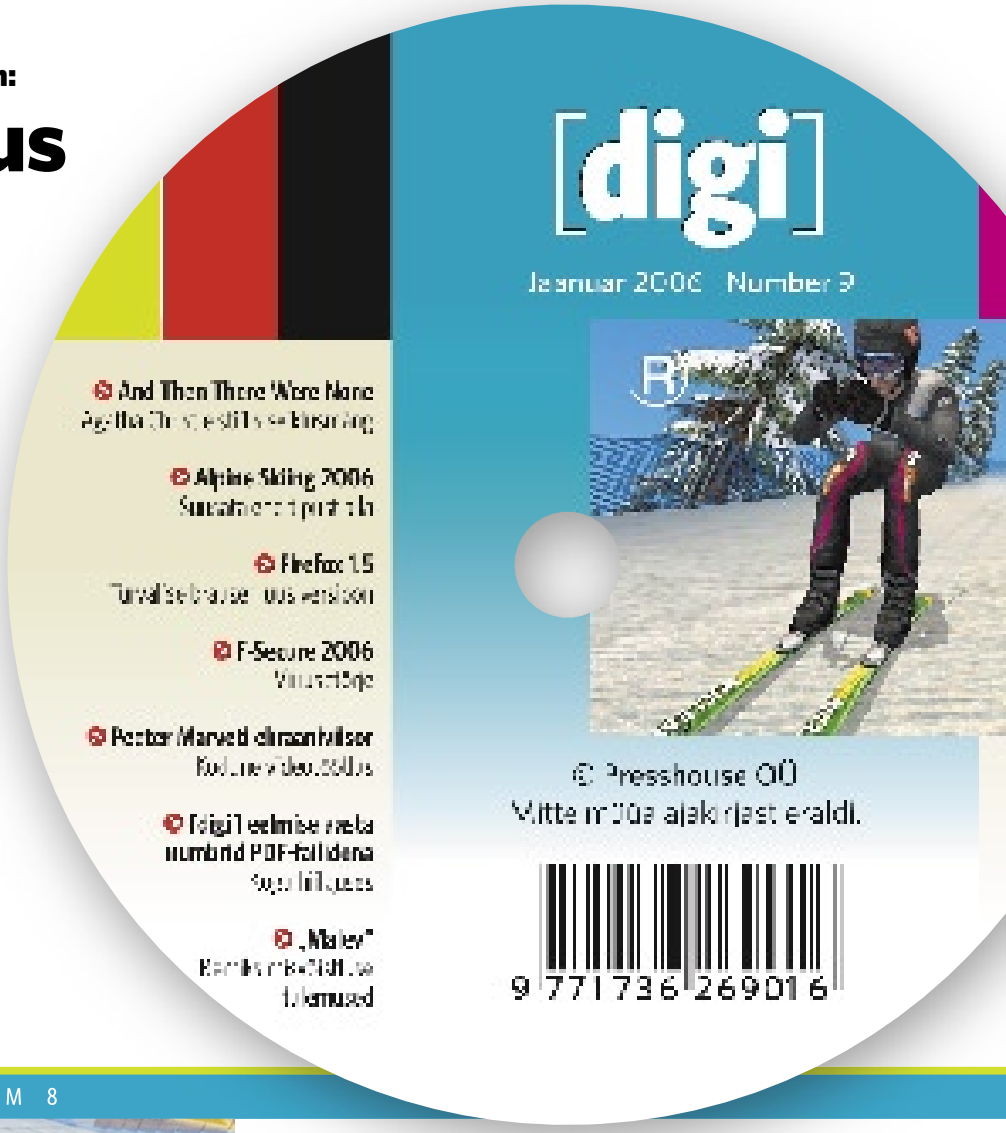

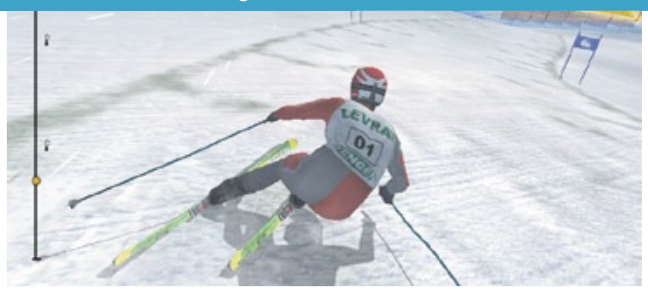

„Alpine Skiing 2006"

● RTL toob meieni taas lume ja suuskadega mängu ja [digi] edastab mängu demo oma lugejateni, teades, et kõik ei saa minna Austriasse, Norrasse, Slovakkiasse ega isegi Otepääle mägedele kihutama. Aga igati talveteemasse sobiv Alpine Skiing 2006 demo pakub kahte määrada, kust alla kihutada (Wengen ja Val Gardena), kolme sõitjameest ja sama palju raskusastmeid. Valida saab inglise ja saksa keele vahel. Seadistada annab muudki, ilma tuulest õhuniiskuse ja temperatuurini ja libelaudade libisemiseni. Peale kihutamisehäälte ja muusika häälitsevad ka kommentaatorid. Ülekanded nende nende valvsa silma all toimuvast ei jää ilma kibedast huumorist, iga liigutus on jälgimise all, iga viga saab kriitikat. Nii et osavust, libedust ja ärge andke neile vigisemiseks põhjust!

[digi] eelmise aasta numbrid PDF-failidena

● Peaaegu iga kuu saame lugejatelt kirju küsimusega, kust saada vanemaid [digi] numbreid. Nüüd on kõik eelmisel aastal ilmunud numbrid sellel plaadil PDF-failidena koos. Head lugemist!

Kingitused Autolehe tellijatele

Hind poes **99.-**

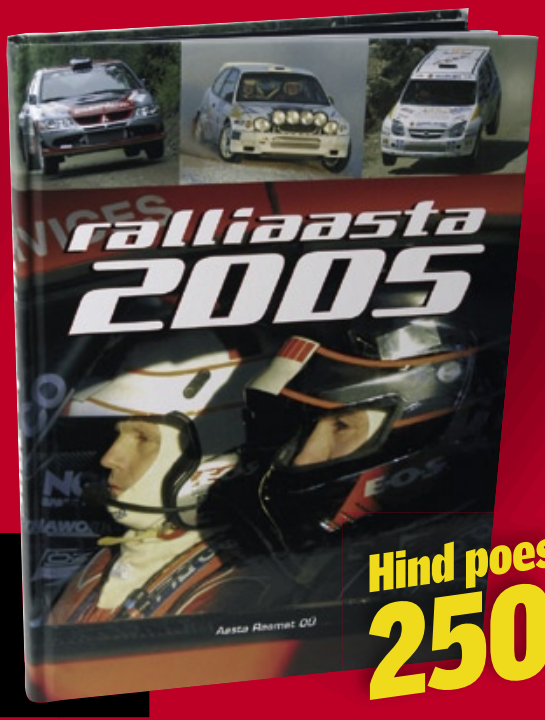

Hind poes **250.-**

Iga Autolehe tellija saab jaanuari alguses kingituseks Autolehe Aastaraamatu. Lisaks loosime kõigi 20. detsembrist 20. jaanuarini Autolehe aastatellimuse või otsekorralduse vormistanute vahel välja 50 raamatut "Ralliaasta 2005".

Autolehe tellimus maksab 639 kr aastas, otsekorraldusega 49 kr kuus

Autolehe tellimiseks: ■ helista 661 6186 ■ saada e-kiri aadressil levi@presshouse.ee ■ mine kodulehele www.presshouse.ee ■ tule Autolehe toimetusesse Tallinnas Paldiski mnt 26a (4. korrus)

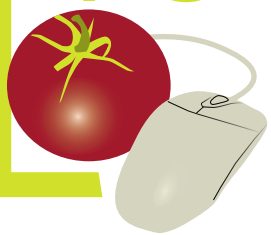

> Skype-hullus vallutab maailma LK 12 > Uus rubriik: „Sel kuul“ LK 18 > Thinkpadide pere sai täiendust LK 19 > Milliseid vidinaid kasutab Heidy Purga? LK 19

Topelt ei kärise

● Mida arvata pihuarvutist, millel on kaks protsessorit ja kaks operatsioonisüsteemi? Igaühel oma hinnangud, kuid uutmoodi vidin siiski. DualCor nimelise firma lipulaevaks saanud cPC on juhtmevaba „kõik ühes“ karp: arvuti, PDA, mobiiltelefon. Peale selle kõige on tal veel jagatud 40 GB kõvaketas.

Windows XP Tablet PC Edition töötab 1,5 GHz VIA C7-M protsessori peal, nupuvajutusega vahetatav Windows Mobile 5.0 aga 400MHz Intel PXA263-il, 1 GB tavalisest ja 1 GB NAND Flash mälust saab kumbki operatsioonisüsteem temale määratud osa.

Windows Mobile'i all suudab seade akudelt töötada kuni 12 tundi, XP all umbes 3 tundi.

16,3x8,3x3 cm karp näitab pilti puutetundlikult viietolliselt 800x480 resolutsiooniga, 262 000 värviga ekraanilt, kuid omab ka mini-VGA porti suure monitori kasutamiseks. Kolm USB 2.0 ja üks CompactFlash II ühenduspesa lubavad lisada WiFi, 3G, Bluetooth või kaabli-võrgu lisavidinaid. Küljes on ka mikrofon, kõlarid ja hiire imiteerija.

Tootjad ise lubavad, et nende toode loob uue kategooria äriklassi riistvaras ja lõpetab kompromisside tegemise mobiilsuse, funktsionaalsuse ja produktiivsuse vahel. Mida iganes see ka ei tähendaks.

Müügile jõuab cPC märtsis hinnaga umbes 20 000 krooni ja kui tal hästi peaks minema, siis on arvutite maailm justkui uueks loodud.

Skype-hullus

Oh, nii tore on kirjutada oma ja kodukootud asjast. Maailma suurfirmasid on haaranud totaalne Skype-hullus. Kui isegi Philips, Panasonic, Kodak ja Creative üksteise võidu spetsiaalselt Skype'i jaoks mõeldud tooteid esitlevad, siis võib ikka juubeldada küll Jaanuari alguses kuulutas Skype koos mitmete maailma suurfirmadega USAs toimuval elektroonikamessil CES välja terve rea uusi ja ägedaid tooteid, mille koorekihist me siin ülevaate teeme. Poest neid asju veel kõiki otsida ei maksa, müügile ilmuvad nad lähemate kuude jooksul ja ka hinda pole teada, ent tulevik tundub helge ja S-tähega.

Netgear Skype-optimiseeritud WiFi-ruuter

● Kui Skype-kõned hakkima kipuvad, võib üheks põhjuseks olla WiFi-võrkudega ülekoormatud keskkond. Tallinna kesklinnas pole sugugi haruldane pilt, kus ühte ruumi levib kümmekond erinevat WiFi-võrku ja siis kipuvadki saatjad üksteist segama ja ühenduse kvaliteet on kehvakene. Netgear ja Skype esitlesid koos uut Netgear RangeMax Wireless Router (WPN824), mis uue Smart MIMO tehnoloogia abil peaks väidetavalt oskama heitlikes WiFi-oludes kohaneda ning pakkuda senisest kümneid kordi paremat ja laiaulatuslikumat levi.

IPEVO Xing

● Ja nüüd midagi kalapilguga ärimeestele ka. Igas ettevõttes on aukohal keset nõupidamisteruumi lauda asuv konverentskõnede tegemise vidin. Skype jaoks on nüüd ka selline olemas ning isegi telefoniliini pole vaja, pista ainult internetiühenduses oleva arvuti külge ning äriasjad saavadki aetud. Paremini kui kunagi varem.

Vtech 'usb7100

● Traadita Skype USB-telefon, mis kuvab helistaja *online*-kontakte ning millega saab kasutada kuni nelja telefonitoru. Selliseid näeme lähema aasta jooksul ilmselt kümneid või sadu.

IPEVO Fly-1

● Torumeestel on Skype saabumisega tõeline disainibuum lahti läinud. Me peame tunnistama, et IPEVO Skype-telefon näeb hea välja, kuigi midagi revolutsioonilist temas just ei ole. Ühenda baasjaam arvuti külge ning toru ise on juhtmeta. IPEVO on uhke ka käed-vabad helistamisvõimaluse üle, et ei peaks toru käes hoidma.

levib!

Creative Skype Internet PhonePLUS

● Skype fännide hulka kuulub nüüd ka ilmatuvõimas Creative. Nende Skype Internet PhonePLUS ei vajagi helistamiseks ei Skype'i ega arvutit, vaid talle tuuakse internetiühendus ruuterist otse võrgukaabliga kohale ning helistamine võib alata.

Netgear WiFi-telefon

● Väljasõit Skype-levialasse algab nüüd. Netgeari telefoni saab kasutada Skype-kõnede tegemiseks suvalises WiFi-levialas ning arvutit pole tema jaoks üldse vaja, Skype on torusse juba sisse ehitatud. Sisesta kasutajanimi ja parool ning oledki valmis rääkima. SkypeOut'i abil saab helistada WiFi-levist ka tavatelefonidele ja mobiilidele. Hea idee näiteks kodus või kontoris kasutamiseks, ent niisama veel ühte toru endaga kaasas tassida siiski pole mõtet. Selleks ootame esimesi Skype+GSM telefone.

Kodak Photo Voice

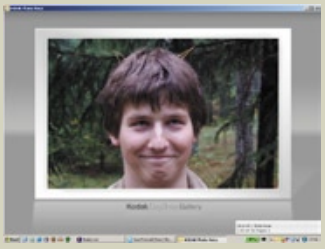

● Kodaki idee Skype ärakasutamiseks on päris vahva. Tõmbad nende kodulehelt (www.kodakgallery.com/photovoice) väikese programmi, valid selle abil välja fotod, mida tahad mõne sõbraga jagada ning helistad talle siis Skypega. Kui ka temal on sama programm arvutis olemas, siis hetk kannatust (suurem galerii puhul on see hetk üsna mitme minuti pikkune) ning sõbra arvutis avaneb sinu fotogalerii. Sa ise saad sõbra jaoks pilte edasi-tagasi kerida ning kõne käigus kommenteerida, kes või mis piltidel on ning hiirega näidata, milline osa on eriti tähelepanuväärne.

Skype 2.0

● Jaanuari alguses lasi Skype välja uue tarkvaraversiooni, nimeks Skype 2.0, üheks kõige nähtavamaks uuenduseks videokõned. MSN Messengeriga sai muidugi videokõnesid juba ammu teha, nüüd siis veebikaamera olemasolul ka Skype'iga. Kontaktinimekirja saab nüüd gruppideks jagada (nagu MSNis), oma nime järgi näidata „tujuteadet" või lihtsalt mõnd vaimukat lauset (nagu MSNis). Saadaval aadressilt www.skype.com

Nagu Nano, aga väidetavalt kriipimiskindel

● „Sandisk Sansa e200 MP3-mängija korpus on valmistatud tugevast kriipimiskindlast metallisulamist," teatab firma. Ja nagu juhuslikult on Sansa e200 pea üks-ühele Apple iPod Nano suurune, ainult veidi paksem. Ja nagu sama juhuslikult on ta mitmeski mõttes Nanost üle.

Sansal on kuni 6 GB mälu (Nano 4 GB vastu, FM-raadio ning microSD mälukaardi laienduspesa. Ning erinevalt Nanost on tema akud vahetatavad.

6 GB mängija hinnatasemeks on umbes 4000 krooni, kuid saadaval on ka odavamaid 2 GB ja 4 GB mudeleid. Ootame kõrget külalist mõne kuu jooksul ka Euroopasse.

AEG SURNUKS

Aastavahetuse ilutulestiku vaatamise asemel surfas terve [digi] meeskond hoopis internetis. Te ei kujuta ette, kui palju huvitavat sealt leiab!

Jõulubot

Suurtel inimestel on piinlik käia kaubanduskeskustes jõuluvanadega rääkimas. Ja ega neid nüüd, jõulujärgsel ajal, eriti kuskilt võtta ka pole. Internetist on! Räägi jõuluvanaga kunas tahad, millest tahad.

www.santabot.com

Onu Raivo korda kaks

Me ei suutnud lapsepõlves ära imestada, kuidas Onu Raivo hakkas koera joonistamisega pihta tagumise käpa varbast ning jõudis lõpuks terve suure koerani välja. Nüüd saad seda ise koos sõbraga proovida, jagate läbi interneti joonistustahvlit ja igaühel on oma pliiats.

www.imaginationcubed.com

3437 reklaamklippi

Eesti telekanalites muidugi arvutimängude reklaame ei näidata, aga tegelikult on nad väga lahedad. Seetõttu täname nüüd kõik koos inimest, kes on veebi riputanud 3437 arvutimängude reklaamklippi, see on uskumatu varamu.

gameads.gamepressure.com

Käsitöölaat veebis

Oled maailma parimaid kampsunikudujaid, aga sugulased kurdavad, et palav on ning üritavad sind vältida? Pole viga, paiska oma töödang internetti müüki, Etsy on suur ülemaailmne käsitöölaat.

www.etsy.com

SUVISE HINNAGA

ISEGI SÜGISEL!

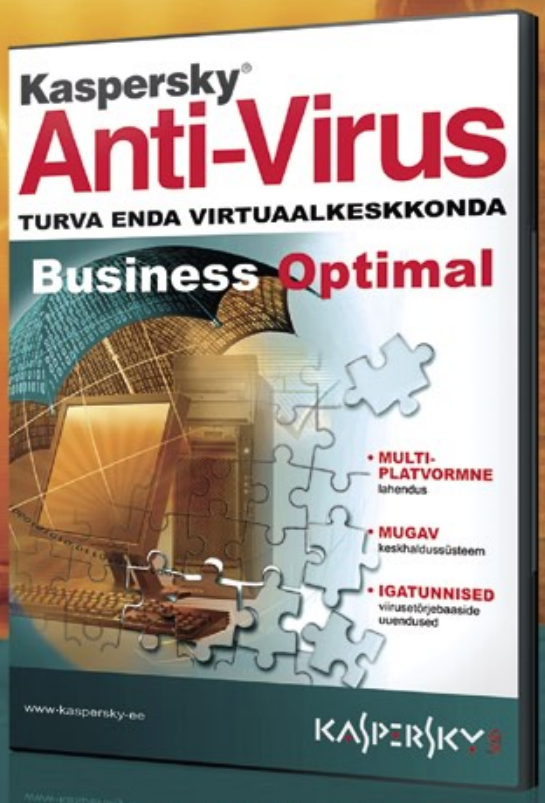

-30%

Kõikide Kaspersky Lab´i tooteliinidesse Business Optimal ja Corporate Suite kuuluvate toodete esmaostul (14.11.2005 - 13.01.2006) kehtib hinnaalandus 30%.

Teiselt viirusetõrjetootelt ületulekul arvestatakse 50%-ilist hinnaalandust kampaania hinnalt!

Küsige Kaspersky Labi tooteid kõikidest arvutikauplustest!

tel. 620 95 90, www.kaspersky.ee

KASPERSKY

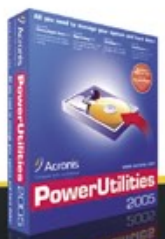

Kõik vajalik arvutiturbeks

365.-

Optiline tekstituvastussüsteem

2650.-

Andmete varundustarkvara

260.-

Võrgurünnakute vastane tulemüür

259.-

www.softkey.ee

kõige suurem tarkvaravalik

Mängud
Viirusetõrjeprogrammid
Multimeedia, graafika, disain
Kontoritarkvara

Pihuarvutile tarkvara
Internet ja kohtvõrgud
Arvuturve

Rahvusvaheline tarkvarakaubamaja
info@softkey.ee

Softkey

Halloo, hiir kuuleb

● Sony tõi Jaapanis turule arvutihiire, mis ühtlasi toimib telefoninina. Jah, nüüd saavad jaapanlased hiirele helistada. Kui kõne tuleb (no näiteks Skype-kõne), süttib hiirel tuluke, seepeale saab kasutaja hiire avada nagu klapiga telefoni ning kõneleda.

Kahtlemata hea idee, aga see eeldab, et me kõne ajal ei taha hiirt kasutada ja näiteks veebis surfata. Aga tahame ju. Me nõuame!

Lamborghini pluss ASUS

● Acer teeb Ferrari sülearvuteid. Arvake, kas teine Itaalia superautode tegija Lamborghini oli kade? Mitte vähe! CES 2006-l sai teatavaks, et Lamborghini ja ASUS tegid samasuguse diili, näidates vastavaid kaasaskantavaid arvuteid. ASUS toob härjalogoga erilised sülearvutid turule aprillis. Konfiguratsiooni ei ole veel teada, kuid oletatakse, et kuna Lamborghinil on ka Inteliga suhteid, siis saavad need olema Intel Centrino Duo tehnoloogial. Stiilne välimus on disainitud Lambode välimusi jälgides, värvideks on läikivad must ja kollane. ASUS kommenteeris uhkusega, et nende Lamborghini tooteseeria välimus lausa kiirgab võimsust, kiirust, jõudu ja ilu.

Kahe silmaga kaamera

● Kodaki EasyShare V570 on väidetavalt maailma esimene kaamera, kus on sees kaks objektiivi. Nii et ühes kaameras on nüüd koos ultralainurk (23 mm) ning 5x optiline suum. Mõlemad on ära mahutatud paari sentimeetri paksusesse musta-hõbedasse kesta.

Muude näitajate järgi tundub viiemegapiksline EasyShare V570 olevat kõva keskmine: automaatne ISO-tundlikkus kuni 400, käsitsi ka 800, sisseehitatud 32 MB mälu, 2,5tolline ekraan. Kaameraga saab kohe kaasa ka doki, millelt mugav otse kaamerast slaidi-*show*'sid näidata või pilte arvutisse tõsta.

Klaver viiendale korrusele

„Viis tükki, kes muusikat armastavad, samm ette!“ röögatab seersant sõduriterivi ees.

Viis meest astuvad rõõmuga ette.

„Nii, nüüd viige see klaver viiendale korrusele!“

Varsti võivad need viis meest seda üsna suure rõõmuga ilmselt teha, sest USAs sai valmis esimene sõjaväeliseks kasutuseks mõeldud välisskeleti prototüüp Bleex 1. Välisskelett tähendab sisuliselt robotjalgu või robotlihaseid, mis inimesel suuri raskusi seljas aitavad kanda.

Bleex 1 näiteks võimaldab kanda kuni 32 kilost raskust, kaalub ise 45 kilo, aga sõdur tunneb, et kogu see kaadervärk kokku kaalub tema seljas ainult paar-kolm kilo.

Hüdrauliline skelett on teaduses ja tehnikas suur samm edasi, sest 40 sensoriga intelligentne seade ei vaja spetsiaalset juhtimist. Inimene lihtsalt kinnitab selle oma jalgade külge, skelett analüüsib reaalajas liikumist ning liigutab end ise kaasa.

Arendamisel on aga juba Bleex 2, mis võimaldab seljas kanda kuni 91 kilost raskust ja kaalub ise samal ajal poole vähem kui Bleex 1. Tõstmise meistrivõistlustel võiks sellisest küll kasu olla.

Silmaklapid

● Oakley sisseehitatud mäluga MP3-mängija-päikseprillid on [digist] juba läbi lipsanud, aga nüüd on üsna samasuguse välimusega prillide sisse pandud hoopis Bluetooth-ühendus. Et paned aga prillid pähe, lükkad prillide küljes olevad klapid kõrva ning muusikat mängib sulle taskus olev Bluetooth-ühendusega mobiiltelefon või MP3-mängija.

Prillide küljes on nupud heli kontrollimiseks ja kui keegi helistama juhtub, toimivad prillid loomulikult ka *handsfree*'na. Kõneaega (ehk siis pigem kuulamisaega) lubatakse kuni neli tundi, ootaega kuni sada tundi.

Ja veel, Motorolat tundub olevat tabanud Bluetooth-hullus. Nende Miniblue-nimeline käed-vabad seade on revolutsiooniliselt väike. Väidetavalt oskab ta su kõne üles korjata mitte enam suu kaudu tekitatud helilainetest, vaid otse kõrvakanalist ning seetõttu on edasi antav kõne ka senikuulmatult puhas isegi siis, kui väljas su ümber puhub tuul või puuritakse asfalti.

ASUSe metslane

● ASUS tegi midagi, mis väärib äramärkimist. Kaks nVidia 7800GT graafikakiipi pandi ühele kaardile, ja et sellest vähe oli, tehti ASUS Extreme GeForce 7800 GT Dual kaardid ka SLI-võimeliseks ehk pandi kaks kaarti koos tööle. Üle maailma on vaid 2000 sellist nn Quad SLI toetusega kaarti.

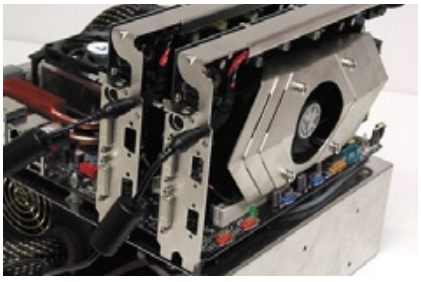

Pese-kuivata-tantsi

● Paljud lihtsad ideed lihtsalt vajavad aega, et kellegi peas ärgata. LG näiteks tegi RLM20K. RLM seisab Remote Laundry Monitori eest ja tähendaks see pesumasina pulti ja olukorra jälgijat/info edastajat. Prototüüp hinnati Sands Expo kõige innovaatilisema toote auhinnaga.

Sel kuul

● Ise kah ei tahaks uskuda, aga viimase kuu läbivaks tegevuseks on helistamine HP tugitelefonile ja printerile uue kõvaketta ootamine. Nimelt on meil üks suuremat sorti Designjet-printer (DJ5500), millel vähemalt kaks korda aastas kõvaketas ära sureb. Ning mitte ainult meil, vaid samamoodi veel paaril Eesti kasutajal kellega olen suhelnud. Ning vahelduva eduga võtab asendusketta saamine aega kahest päevast kahe nädalani, aga sedapuhku on möödunud kolm nädalat ja ennustatakse teist sama paljut veel.

Totaalne masendus tekib, kui oled paar aastat üritanud seletada, et nii tihti koolev kõvaketas võiks siis vähemasti kvalifitseeruda kulumaterjaliks ja maksta vähem kui 5000 krooni (puhas 40G ketas maksab poes umbes 700 krooni) Aga ei, kõik naeratavad viisakalt, ütlevad „kas tõesti, te olete ainuke sellise murega" ning kinnitavad, et probleem on kahtlemata ajutine ning läheb mööda, kui natukeseks pikali heita. Appi!

Tegelikult on probleemile lahendus – kui sul on mingit seadet väga vaja, siis osta kohe kaks tükki, tõenäosus korraga tuksuminekuks on oluliselt väiksem. Meil on kaks pisemat, HP DJ 50ps printerit, mis käivad ilusti kordamööda „garantiivahetuses" paar korda aastas ning kõik on rõõmsad.

Olgu lisatud, et kõige selle juures olen ma aastaid olnud suur HP, eriti nende geniaalsete inseneride fänn – ja üritanud hooldus- ja tarnehädasid selgitada nii pressi-jõulusöökidel kui konkreetsete probleemide ilmnemisel. Aga ühel hetkel lõpeb ka klient-evangelisti kannatus ning on aeg meenutada, mida tähendab ingliskeelne väljend „shit hits the fan"...

„Sel kuul" on [digi] uus rubriik, milles üks meie kaasautor räägib, mille huvitavaga ta viimasel ajal tegelenud on.

Null-kuus, kuus-null

Aastat null-kuus pole veel kuigi palju peal olnud, kui riistvaramaailma raskekahurvägi IB... vabandust, Lenovo laagrist juba rõõmuga tuld andma on asunud. 5. jaanuaril teatas Lenovo uute sülearvutite kuus-null turuletoomisest.

● Kõlakaid uutest vahvatest ThinkPadidest on kostnud juba eelmisest suvest saadik, ent nüüd on asi viimaks ametlik. Soovijad saavad endale juba tellida X60, X60s ja T60-seeria sülearvuteid. Just nimelt tellida, sest kuuldavasti pole neid veel lihtsate inimeste tarbeks ladudesse jõutud kuhjata.

Kaksikud X60 ja X60S jätkavad populaarset X-seeria pisiläppide traditsiooni. X60 ja X60s on suurema jao oma geenidest pärinud X32 käest, näiteks on neile tagasi tekkinud X4*-seeriast ära kadunud FireWire port ning äärmiselt ebapopulaarseks osutunud aeglane 1,8tolline kõvaketas on asendatud standardse 2,5tollisega. X60s on kaksikutest õblukesem õekene, olles vennast veidi õhem ja kergem, sarnanedes sellega rohkem X41 kui X32-ga.

Uus ThinkPadide perekonna pea on nüüdsest vanadest mudelitest kõvasti mehisem T60. Seda võib kohe standardvarustuses saada 100 GB 7200rpm kõvakettaga ja ATI Mobility Radeon X1500 videokaardiga. Samuti on T60 varustatud superhüperkõva korpusesisese raamiga, mis peaks senisest paremini kaitsma sisemist pudi-padi purunemise eest neil juhtudel, kui sa laia kaarega töölauda puhtaks pühkides ka läpaka maha ajad. Nii T60 kui ka X60(s) on soovi korral saadaval Inteli uute kahetuumaliste protsessori ning sõrmejäljelugejaga. Vidinasõprade rõõmuks on uutel mudelitel kogunisti kolm USB 2.0 porti kahe asemel ja matkasellidele valmistab kindlasti head meelt teadmine, et kõvakettad on neil läppidel nüüd kummivooderdusega relssidel ning peaksid vähemalt teoorias põtkimist endisest külmema kõhuga taluma. Z-seeriast on kõik uued mudelid pärinud WWAN-võimekuse ning täiesti ebathinkpadilikud Windowsi-spetsiifilised klahvid. Otse loomulikult lubab Lenovo ka palju paremat aku tööaega võrreldes vanemate ThinkPadidega. [digi] jääb huviga ootama.

MINU OMA

R2 peatoimetaja Heidy Purga

● **Apple Powerbook G4** – Väga lihtne, väga töökindel, väga töökas ja väga ilus. Väga lahedate lahendustega. Kerge kaasas kanda ja seda teen igal vajalikul võimalusel. Iseloomustan ühe sõnaga – super!

● **iPod Shuffle** – Sain selle omanikuks tegelikult juhuslikult. Mahutab minu jaoks piisavalt laule (80–90 vist) ja siiani pole ma jõudnud seda otsast otsani täis laadida.

● **Nokia 7200** – Vahetan telefone väga harva. Selle telefoni puhul olin tüüpiline reklaamiohver. Kui olin seda paaril korral näinud, siis teadsin, et see on minu telefon. Pean seoses tööga väga palju telefoniga rääkima ja mõtlesin, et olgu siis juba hea ja töökindel ning samal ajal silma rõõmustav.

● **Sony PlayStation 2** – Ainuke jama sellega on see, et mul pole aega neid Grand Theft Auto: San Andreast ja muid mänge lõpuni mängida. Kas te üldse oskate ette kujutada kui hulluks mõned asjad aetud on?!

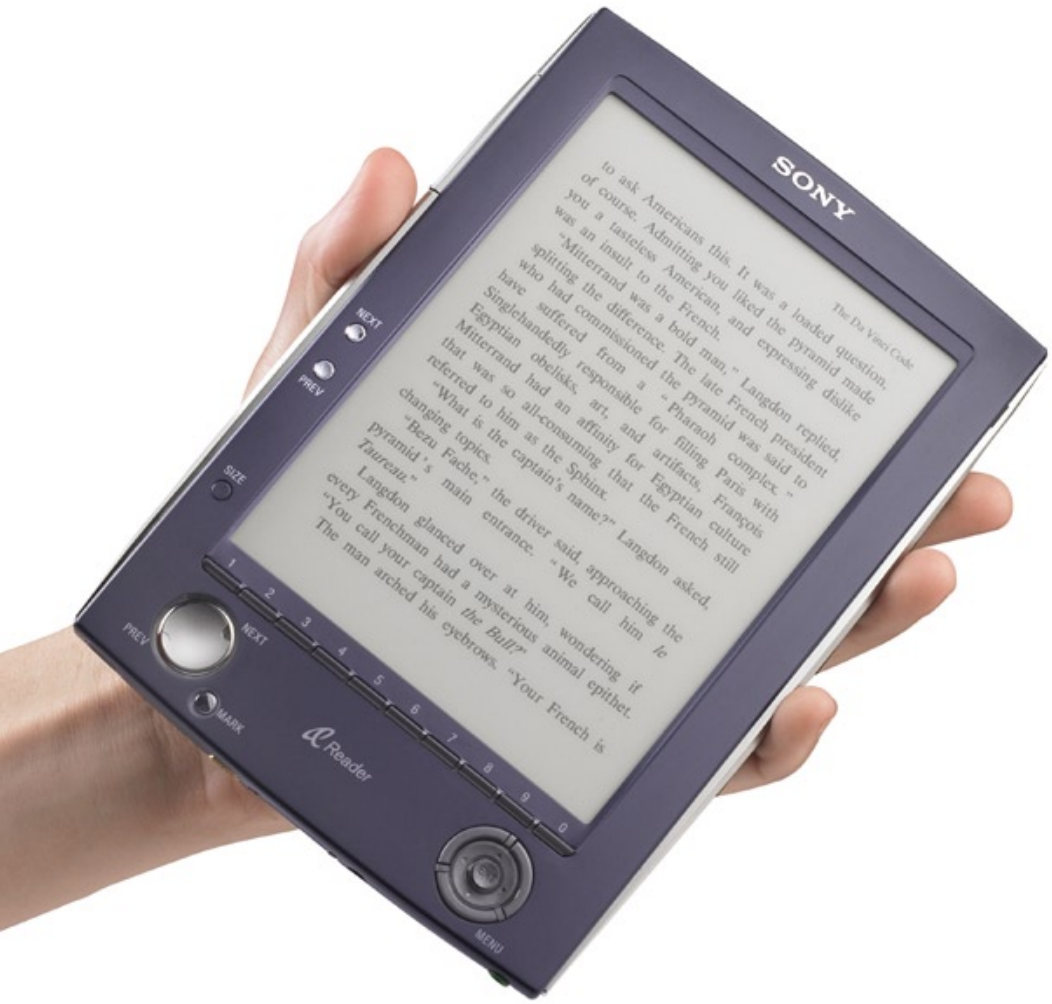

12 *bestseller*'it ning „Sõda ja rahu"

● Küll on üritatud elektroonilisi raamatulugejaid teha, ent siiamaani tulutult. Ikka on mõnus võtta kätte paberist raamat, kerida end voodisse ja lugeda. Sony aga ei jäta jonni ning proovib uuesti.

Lähemal ajal jõuab USAs müügile Sony Reader ehk elektroonilise paberi tehnoloogiaga relvastatud e-raamat. Erinevalt ekraanidest ei ole Readeril taustavalgustust, pilt ei värele-võbele mitte vähemalgi määral, vaid näeb välja täpselt nagu tavaline paberileht. Seega ei väsita Sony Reader väidetavalt silmi sugugi rohkem kui tavaline raamat ja on samas loetav eredas päikesevalguses, kus tavalised LCD-ekraanid on ammu alla andnud.

Readeri aku peab vastu 7500 leheküljevahetusele ehk ilma vahepeal Readerit laadimata võib läbi lugeda 12 bestseller'it ning sinna otsa veel terve „Sõda ja rahu". Seade ise on umbes ühe paperback raamatu suurune.

Kui Reader müüki tuleb, on juba talle Sony online-poest saadaval tuhandeid e-raamatuid, ent neile lisaks oskab ta näidata ka PDF-faile, JPEG-pilte ning isegi veebist laetud ajaveebe ja uudiseid. Readeri mällu mahub sadu raamatuid ning talle saab lisada ka MemoryStick ja SecureDigital (SD) mälukaarte. Kes teab, äkki millalgi anname ka [digi] välja Sony Readeri jaoks.

Megapikslite marss

● Kuigi [digi] avaldas eelmises numbris Jõuluvanale soovi, et megapikslite marss võiks mõne muu pilditegemise tehnoloogias jätkuda, ei ole seda seni juhtunud. Aga DALSA saavutus on väljatoomist väärt: 33- ja 28megapikslised CCD kiibid. Sisse lähevad need Leafi digikaameratele, 33ne FTF5066 pildisensor Aptus 75 kaamerasse, 28ne FTF6146 Aptus 65 mudelisse. Võiks ju ära märkida 16bitiste piltide mahud: suurem võtab ruumi 200 MB (6726x5040), väiksem „ainult" 160 MB (6144x4622). DALSA superkiipidega (ka muudes omadustes väljapaistvad) kaamerad peaksid juba saada olema, vähemalt Aptus 75. Muidugi ei ole tegemist tavakasutajale mõeldud kaameratega.

Uutmoodi ketas

● Seagate kui kõvaketaste turu liider soovis ka millegagi CES 2006-l silma paista. Õnnestus. Tegid W-USB (Wireless-USB ehk juhtmevaba USB, teoreetilise maksimaalse andmavahetuskiirusega 480 Mbps) kõvaketta. 1,8tolline ketas ise tegelikult pesitseb alumiiniumist kesta sees, mis varustatud W-USB kiibiga. Ühendada saab seda ükskõik millise teise W-USB seadmega, kuigi praegu selliseid eriti pole. Samsung sai sellegi esimese prototüübi jaoks vajaliku kiibi kätte jõulude paiku. Masstootmine loodetakse tööle saada aasta pärast.

Tuline tükk

● Las Vegase Consumer Electronics Show (CES) 2006 nägi ka tõeliset mänguhiiglast. Dell eksponeeris oma piiratud koguses tehtavat XPS 600 Renegade arvutimudelit, mis on kõike muud kui tagasihoidlik. Peale põhiuhkuse, et kasti graafikavõimsus esitatakse nelja nVidia lipulaeva 7800 kiibi poolt (tavaliselt on SLIs vaid „vaid" kaks tükki kokku viidud), on jõudu näitamas 2 GB DDR2 mälu, 4,26 GHz peale ülekellatud kahetuumaline Intel Pentium Extreme Edition 955 ja muidugi nForce 4 SLI 16x emaplaat. Stiilne erivälimus on joonistatud Mike Lavallee poolt, kes koos Michael Delliga ka oma autogrammid peale on pannud. Ametlikult saab kasti osta juba selles kvartalis, hinna kohta pole muud infot, kui hr Delli sõnad, et see hakkab maksma „palju".

10 aastat tagasi

Kodusõda

● 1995. aasta suvel-sügisel leidsid paljud vaprad eesti pojad end öösiti arvuti tagant vapralt kaitsmas #eesti puutumatust. Käis päris tõeline sõda.

Arvutid oli vallanud üks esimesi suhtluskanaleid IRC – Internet Relay Chat. IRC serveri võis igamees üles panna, aga selleks et asjast mõnu oleks, pidi leidma mõne tuttava sysopi, kes su enda serveriga tuttavaks tegi. Sel moel ronisid sõnumid ühest serverist teise jne, kuni koksatasid sinu ekraanile.

Igamees sai avada omanimelise jututoa. Sel ajal muutuks noobliks omada igal riigi omanimelist jututuba. See kes toa avas, oli seal ka peremees (sysop), sai teisi välja visata ja korrale kutsuda. Ja just sel ajal läks moodi sõjamäng. Et serverid üksteist aeg-ajalt ära kaotasid, oli võimaik avata omale jututuba #Austria ja siis kõik austerlased sealt minema ajada. Või vähemalt olla #Austria sysop ja tunda end nagu kunn. Nemad jälle samamoodi #Eesti-ga. See muutus pikapeale tõsiseks lahingumänguks. Kes suudab vallutada teiste kanali ehk jututoa.

Mõeldi välja igasuguseid kaitsemehhanisme – öisest valvamisest kuni bottideni. Botid (sabavorm sõnast robot) olid skriptid või rohkem programmid, mis pidid hoidma kanalit oma käes, kes teadsid, kes on omad ja andsid neile kohe sysopi volituse, kui mõni neist sisse astus. Aga vahel ikkagi kadus serverite vahel ühendus ja vaenlase bot või vaenlane ise suutis saada kanali üle valitsejaks.

Päris põnev mäng oli. Ja mis kõige olulisem – terve trobikond poisse-tüdrukuid õppis lihtsate vahenditega programmeerimise, skriptide kirjutamise ära. Motiiviks vaid kaitsta omasid, olla targem, osavam kui teised.

Suur, ilus ja kallis

Dell ei piirdunud CES 2006-l vaid Renegade mänguarvutiga uhkustamast. Teine nina püsti tõstmise põhjus on 30-tolline LCD Dell UltraSharp 3007WFP monitor. Dell väidab, et monitoril on kolm korda parem resolutsioon kui Xbox 360-l haibitud nõndanimetatud High Definitionil. Eks seal ole ka tõetera sees, sest HD on lihtsalt kõrgemale aetud graafikaresolutsioon ja arvutimängurid on pea terve dekaadi muust pildikastidest parema resolutsiooniga silmailu näinud. Kuid monitorist: 4,1 miljonit näitav WQXGA displeil on 2560x1600 resolutsioon, 11millisekundiline hallist hallini reageerimisaeg, 700:1 kontrast, 178kraadine vaateväli, üheksa-ühes mälukaardilugeja, kaks USB-pesa. Arvuti graafikakaart peab olema kahe DVI-pesaga (nn *dual-link* DVI). Kuvari maksumus on veidi alla 30 000 krooni.

HPs valitseb suurushullustus

● No mis siis nüüd, kas varsti näeme 42tollise ekraaniga digikaameraid?! HP tutvustas aasta alguses oma uut R927 kaamerat, millel on ekraan kasvanud juba 3 tolli suuruseks. Muidu oli viimaseks standardiks ikka 2,5 tolli. Igatahes on ekraan nii suur, et optilist pildiotsijat kaamera küljes ei olegi, vaata aga ekraanilt ja klõpsuta.

Muidu aga kaamera nagu seebikas ikka: 8,2 megapikslit, 3x optiline suum, 32 MB sisseehitatud mälu, 17 automaatrežiimi ja puha. Hetk... 17 automaatrežiimi? Härrased HPs, tulge maa peale tagasi!

Appi, hiir puges arvutisse!

● Rahu, see hiir peabki pugema. MoGo on nimelt selline loom, mis käib sülearvuti PC-kaardi pessa. Tõenäoliselt on ka sinu sülearvutil PC-kaardi pesa ja kui sa seal just ID-kaardi lugejat ei hoia, siis ülimalt tõenäoliselt on see tühi.

MoGo kasutab selle ära ning teeb su arvutisse endale pesa. Tööst vabal ajal saab ta seal tukkuda ning end laadida, kui vaja, tõmba ta pesast välja ja kasuta tavalise hiirena. Esiteks ei pea sa niimoodi hiirt spetsiaalselt kaasas tassima, ei ole ohtu, et ta ära kaoks ning, olgem ausad, MoGo näeb vähemalt kümme korda parem välja kui mõni tavaline hiir.

Elion

40%

kasvas Elioni püsiühenduste arv eelmise aasta jooksul

80

miljardit USA dollarit pakkus Microsoft väidetavalt Yahoo eest

1 triljon 32 miljardit

krooni teeb see Eesti rahas

1

näppu näitas Yahoo selle pakkumise peale Microsoftile

100 000

iPod Nanot tootis Apple detsembris iga päev ja sellest ei jätkunud ikka

11

miljardit dollarit trahvi sai USAs rämpskirjade saatja James McCalla

280

miljoni rämpskirja saatmise eest määrati nii suur trahv

3,6

Mbps allalaadimiskiirusega mobiiltelefoni (uus HDSPA-süsteem) näitas Samsung jaanuari alguses avalikkusele

5198

turvaauku leidsid spetsialistid eri tarkvarast 2005. aastal

38%

on see arv suurem kui 2004. aastal

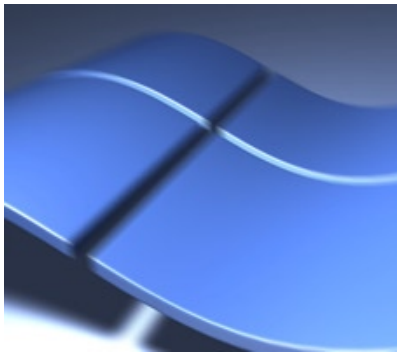

812

Windowsist

2328

Unixist ja Linuxist

105

miljardit USA dollarit pöörles eelmisel aastal küberkuritegevuses, mis on rohkem kui narkoäris

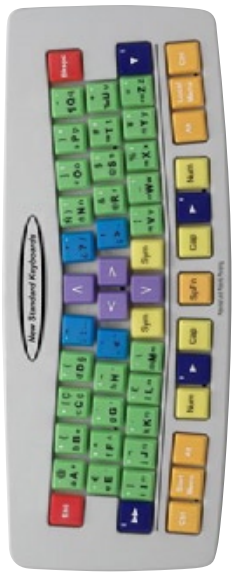

53

klahvi on uuel klaviatuuril, millega trükkimine on firma New Standard Keyboards väitel oluliselt kiirem ja mugavam kui praegustega

0

inimest, keda meie teame, on praeguseks avaldanud valmisolekut uuele klaviatuurile üle minna ja trükkimine uuesti selgeks õppida

58

miljonit koopiat on müüdud „The Simsi“ mängude seeriat praeguseks

17

keelde on neid mänge tõlgitud

NAISTEKAT TOIMETAB
MARIS SANDER

Kiisu hoiab juhet koos

● Kui seni on tüdrukute arvutikaableid koos hoidnud kleeplint, parasjagu kätte sattuvad paelad ja patsikummid, siis nüüd on selge, mida meil tegelikult on tarvis. Seda väikest juhet lihtsalt kokku ajavat kassikest. Leheküljelt cableorganizer.com saab kolm kiisut 65 krooni eest.

Tumba imeb tolmu

● Itaalia disainer Lorenzo Damiani on loonud tolmuimeja, mis näeb välja nagu tumba ja mille peal saab istuda. Punnid tumba peal tuleb imemise ajaks ära võtta, ühte auku toru keerata, teise punni all on startnupp ja kolmandast tuleb juhe.

Kas see on hiir?

● Arvutilauda isikupärasemaks muutmiseks ei ole palju vaja. Saksamaal, Austrias ja Šveitsis pakub Pat Says Now eurooplaste pehmete käte alla müügiks naise keha, pipra, südame, koera ja kassi kujulisi hiiri. Muide, neilt saab tellida ka enda soovitud logo ja kujuga hiiri.

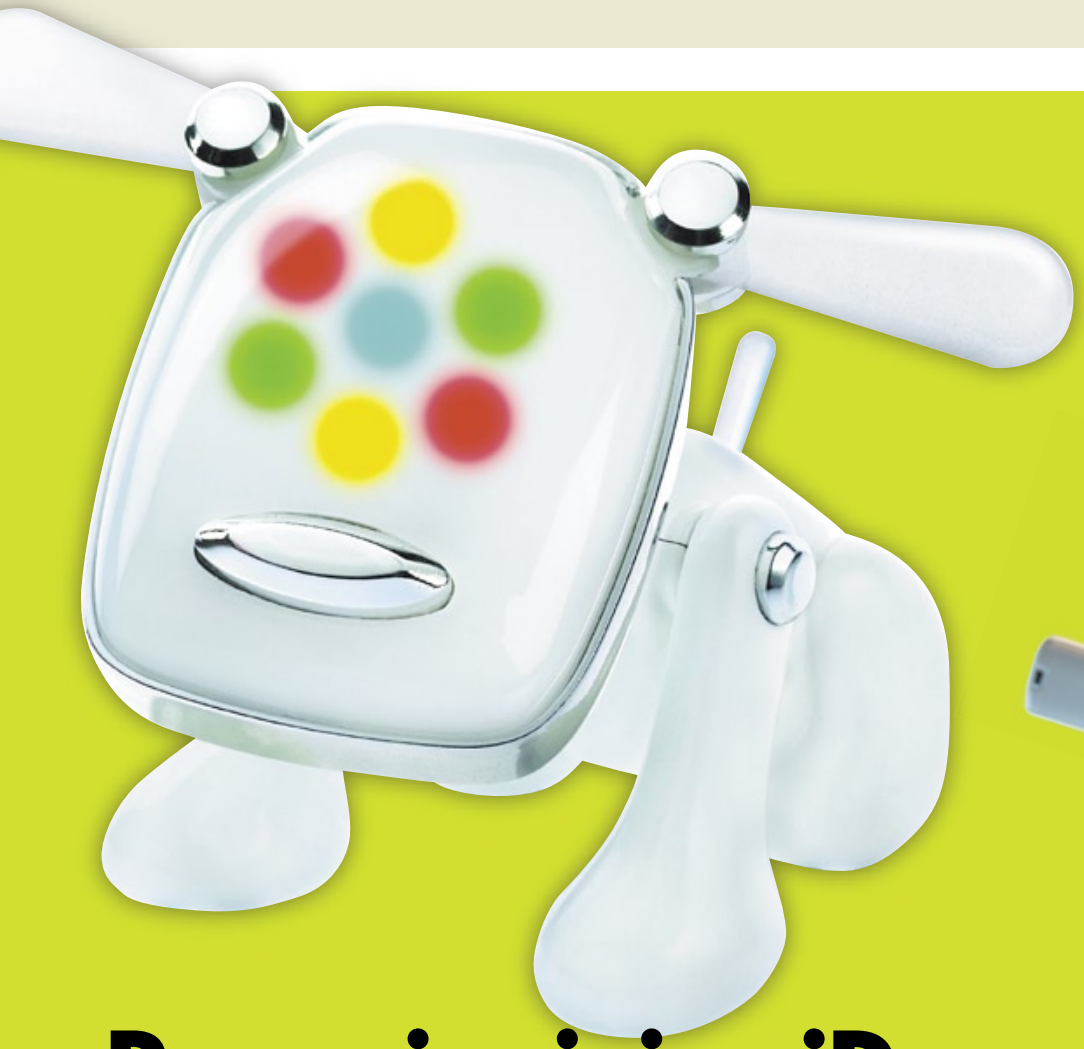

Roosa ja sinine iDog

● Lõpuks ometi saan teile tutvustada MP3-maailma ühte kõige nunnumat olevust – iDogi. Jaapanis on kevadest saadik käinud totaalne iDogi maania, nüüd on Sega Toy toonud turule lisaks valgele kutsale ka roosa ja sinise.

Nii et väikesed tüdrukud saavad jälle isside-emmede rahakotte tühjendada ja oma valgele iDogile ühe värvilise sõbra muretseda. Loomulikult selleks, et kuulata seda üliarmsat väikest kutsut oma pleierist muusikat mängimas, käppasid ja kõrvakesi liigutamas ning näo peal värvilisi tulukesi vilgutamas.

Retro-telefonitoru

● See on lihtsalt liiga lahedalt veider. Hulgeri sinihambaga retro-väljanägemisega telefonitorud toimivad vaatamata keelelisele absurdsusele nii mobiiltelefoni *handsfree*'na kui ka internetitelefonitoruna. Penelope ja Pip juhtmeta mudelid, millega saab liikuda kümne meetri raadiuses, saab kätte ligi 2000 krooni eest. Vanemad mudelid keerujuhtmega on aga juba peaaegu poole odavamad.

Miljon dollarit telefoni eest

● Teemantitega telefonid ei ole enam mingi uudis. Aga ehtsa kulla ja 2590 ehtsa sinise teemantiga kaetav miljon dollarit maksev telefon saab küll olema maailmaime. Seni aga, kui Peter Aloisson veel selle harulduse kallal tööd teeb, laseme imetleda tema loodud nii 400 000-krooniseid telefone.

[MAJASOKK]

Õmblusmasin puute-ekraani ja USB-pordiga

● Täiesti hämmastav, kuhu USB-võti on jõudnud. Nüüd saab uuele Brotheri õmblusmasinale USB-pordi kaudu sisse sööta mustreid, mida masin ise tikib. Lisaks sellele on masinal värviline LCD puute-ekraan, mida puudutades saab valida mustreid, neid muuta jne. Ehkki õmblusmasina eest küsitava 60 000 krooni eest ostaks mina küll pigem valmisriideid...

Kümme maksab, üks saab

Üheks mu hobiks on allveefoto ja -video. Veealuse maailma jäädvustamine on tänaseks kättesaadav igaühele, olgu siis lihtsa Mini-DV kaamera või digifotoka abil. Tõmbad aga filmi või fotod kodus arvutisse, töötled veidi ja kirjutad DVD-plaadile või digivideo kassetile.

JÜRI KALJUNDI
JKALJUNDI.BLOGSPOT.COM

● Enamus meist tegeleb täna autorikaitse alla kuuluvate teoste loomise ja nende elektroonilise salvestamisega. Ka on raske tänapäeval elada, kulutamata raha ostmaks kõvakettaid, CD- ja DVD-plaatide toorikuid, MP3-mängijaid, videokassette või fotoka mälukaarte. Juba homme võib aga kõigi nende hinnale lisanduda ootamatu lisamaks, mille on arvele juurde kirjutanud meelelahutustööstuste karvane käsi.

Maailmas on täna kaks kurbade silmadega huvigruppi, kelle elu pole viimastel aastatel ülesmäge läinud. Suured rahvusvahelised plaadifirmad ja muusikatööstused on avastanud, et senise glamuurse šampusevannide ja limusiinidega vürtsitatud popstaari elu jaoks ei jätku enam raha. Seitsme viimase aastaga on CD-plaatide müük vähenenud 11 miljardilt dollarilt 8,5 miljardini. Selle raha eest saaks hulga šampust, ilusaid naisi ja autosid. Sarnane mure oma rahakoti pärast on filmitöösturitel.

Jaapani plaadifirmad hakkasid paar aastat tagasi lobistama oma valitsust, et see hakkaks autoriõiguse raames koguma nn iPod-maksu. Iga MP3-mängija hinnale lisataks 2–5% ja see raha läheks plaadifirmade ja autorite taskusse. Õnneks oli rahva vastuseis tugev ja vastav kultuurikomisjon lükkas ettepaneku kui ebaõiglase tagasi.

Euroopas on lobitöö mõnes riigis rohkem vilja kandnud ja erinevad salvestusseadmed on juba maksustatud. Õnneks on ka Euroopa vastuseis tugev ja seadusandlus liigub pigem maksude vähendamise või kaotamise poole. Prantsusmaa otsustas novembris vähendada MP3-mängija maksu mitmekordselt, 4 GB iPod Nano pleieri maks vähenes ligi 700 kroonilt 100 kroonile.

Ettepaneku uueks maksuks tegid rahaallikaid otsides ka Eesti suurautorite esindajad. Nime „tühja kasseti tasu“ all tahetakse, et Eesti elanikud hakkaks maksma senisest tunduvalt kõrgemat maksu iga MP3-mängija, mälupulga, kõvaketta, plaadi või kasseti eest, selle kasutusotstarbest lähtumata. CD- ja DVD-tooriku hind tõuseks nii pea kahekordseks.

Absurdseks teeb asja see, et meie kõigi makstud raha jagataks laiali vaid üksikute tähtsaimate muusika- ja filmitegijate vahel. Mina ja sina ostame koduarvutile kõvaketta, raha saavad aga helilooja Arvo, laulja Ivo ning suur hulk pop-bände. Ostame oma kaamerasse videokasseti või mälukaardi, raha suundub aga Arvo Iho ja Peeter Simmi arvele. Maksu hakkavad maksma sajad tuhanded, sama palju on meie hulgas isehakanud autoreid. Laiali jagataks kogutud raha aga mõne tuhande valitu vahel. Kas kõlab õiglaselt? Ning kuidas on seotud minu kõvaketas, fotoka mälukaart ja mõni mulle tundmatu laulja või helilooja?

Kui kümme aastat tagasi oli CD-plaat või kassett tõesti eelkõige filmi või muusika kirjutamiseks, siis täna on suur hulk neist mõeldud kas arvutifailide või omaloominguna sündinud filmide ja fotode salvestamiseks. Maks plaatidelt ja seadmetelt oleks korrektne, kui oma osa sellest saaks iga Eesti elanik, kes neid ostab ja sinna oma loomingut salvestab. Sellist süsteemi luua on aga mõttetu.

Mida soovitada siis muusika- ja filmitöösturitele? Käia ajaga kaasas ja pakkuda tänapäeva sobivaid lahendusi muusika ja filmide leviks. Inimesed ei varasta loomingut seepärast, et nad poleks nõus maksma, vaid seetõttu, et suurautorid oma levikanalitega on ajale jalgu jäänud. Tänapäevane lahendus ei ole see, et ma külmal talveõhtul oma filmisooviga peaks minema videolaenutusse. Ka plaadiriiuli koormamine looduskahjulike plastplaatidega pole päris see, mida vaja. Mul on kodus arvuti ja kiire netiühendus, on loogiline, et filmid ja muusika jõuaks minuni seda kaudu. Sellist legaalset võimalust Eesti kasutajal täna ei ole. Need tehnoloogiad on arvutikasutajate käsutuses olnud aastaid, mitte aga ametlikus filmi- ja muusikalevis. Kiviaega tagasi ei taha keegi ning pigem valitakse veidi ebalegaalne, kuid tänapäevane lahendus.

Seitsme viimase aastaga on CD-plaatide müük vähenenud 11 miljardilt dollarilt 8,5 miljardini. Selle raha eest saaks hulga šampust, ilusaid naisi ja autosid.

Turumajanduses maksab iga toote või teenuse eest selle lõpptarbija, mitte asjasse puutumatu kõrvaline isik. Seetõttu ei soovi ma tulevikku, kus ostes mõne salvestusseadme läheb sellega mitte kuidagi seotud pearaha maks lõbujanuste meelelahutajate kätte.

Libaturvalisus pimestab

Paar kuud tagasi leidsid 368 abivalmit inimest veerandtunni vastamaks arvutikasutaja mentaliteediuuringu küsimustikule. Peaaegu pool vastanutest ütles, et on väga asjatundlikud arvutikasutajad ning 70% ütles, et tunneb arvuteid üle keskmise hästi.

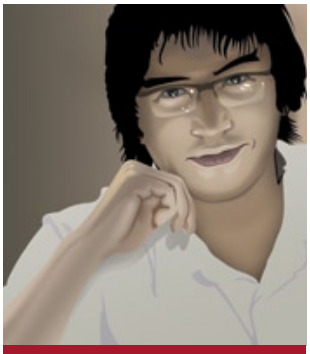

MART PARVE
S.A. VAATA MAAILMA PROJEKTIJUHT

● Mis toimub? Iga IT-huviline teab, et arvutikasutajate teadmiste tase on nigelavõitu. Suur osa inimestest, kelle erialaks ei ole otseselt IT, on vaevu Start-nupu otsingute staadiumist välja jõudnud.

Asetamaks nimetatud tulemuse realistlikku valgusesse, viiksin sind ajas aastat 15 tagasi. Tollal oli „personaalarvutiks" kutsutud kaadervärk büroodes ja koolimajades ülihariduldaseks elukaks. Ja ega normaalne inimene seda endale laua peale ei ihaldanudki, sest rohekal või mustal monitoril virvendas märgikombinatsioon „C:\>", mille järele pidi arusaamatus keeles oma soove sisestama.

See oli aeg, mil perede noorimad käisid neile äravalitud emmedele-issidele, kel töö juures arvuti, õpetamas, kuidas seda imeriista käima pannakse ning parimal juhul suudeti „lubjakatele" näidata, kuis Word Perfectit kasutada. Enamik arvutitega kokkupuutujatest arvasid minu mäletamist mööda, et nad ei tea arvutitest mitte midagi.

Nihutame nüüd ajaratta aastasse 2005. Umbes 60% 15–74aastastest Eesti elanikest on viimase poolaasta jooksul arvutit kasutanud. Alla 15aastastest Emori e-seire ei räägi, kuid võib arvata, et neist enamik on arvuti külge justkui liimitud.

Ja kõik on asjatundjad! 622 000 eestimaist homosaapiensi pluss äralugemata hulk alla viieteistkümneseid klõpsivad hiirega värvilisi ikoone: klikk-klikk-klikk. „*Yes*", „*Okay*", „*Install*", „*Continue*". Ja ülejäänu on juba maagia. Pildid leiavad tee rate.ee-sse ja e-kirjad maanduvad kirjasõprade postkastides, internetilehti ava korraga kas või sada.

Ilma sisuliste arvutialaste teadmisteta kipub arvutiklõpsimine aga põhjustama mitmesuguseid probleeme. Saamatute kasutajate arvutites levivad viirused on hakkama saanud näiteks suurte pankade ATM-võrgu rivist väljalöömisega ning jätnud USA hiigellennujaamades lennukid terminalidesse passima. Rääkimata sellest, et kontorihoonete kaupa inimesi on päevade viisi lipsu näppides arvutite töökorda saamist oodanud.

Kuid see on alles algus. Neil päevil arvutasid targad pead välja, et e-kuritegevuse globaalne kogukäive läks mööda narkokuritegevuse vastavalt näitajast. See tähendab, et patsiga poiste vallatust hobist on saanud organiseeritud kuritegevuse haru.

Kogu ussindus ja viirusevärk ning e-kuritegevus laiemalt on võtnud väga kindla suuna – teenida organisaatoritele raha. Asi on tõsine ja nalja enam ei mõisteta. Need mehed tahavad su krediitkaardinumbreid ja pangaparoole. Ning arvutit, et järgmisi ohvreid rünnata.

Paraku pean tõdema, et Eesti arvutikasutaja ei ole uue aja ohtudeks kaugeltki mitte hästi valmistunud. Avalõigus mainitud uuringust näiteks selgub, et kasutajad teadvustavad enamikke internetis tehtavaid toiminguid kurivarasse nakatumise suhtes väga ohtlikena, kuid samas sooritavad neid toiminguid meelsasti ja sageli.

Seejuures usuvad pooled vastanutest, et nende arvuti on kurivarast täiesti vaba (9–10 punkti 10st)! Kus on siin loogika? Tervet mõistust on raske leida ka selles, et kuigi arvutit kasutavate laste vanemad hindavad internetist lähtuvaid ohte väga kõrgeks, võtab vaid kolmandik lapsevanemaid oma võsukese kaitsmiseks midagi reaalselt ette.

Ilmekas on ka näitaja, et lõviosa inimesi ei pea ennast küberkurjategijale ihaldusväärseks sihtmärgiks ning arvavad, et nende arvuti ei kätke mitte mingit pätte huvitada võivat infot. Lisan siia, et Eestis on sõlmitud üle miljoni internetipanga lepingu.

Oleme kummalises seisus. Ühest küljest teavad eestlased hästi, et on olemas viirused ja igasugused muud ohud. Teisalt väidetakse surmkindlalt: „Aga MIND see kõik ju ei ohusta!" Miks? Ei tea. Lihtsalt ei ohusta ja kõik!

Aga elu teeb omad korrektiivid ning õpetab valu ja vitsaga selgeks, et arvuti on oma kenast korpusest hoolimata keeruline masinavärk ning selle ohutuks kasutamiseks on vaja teatavaid baasteadmisi. Ei roni me ju autokoolist läbi käimata liiklusesse autorooli keerama, mis sest, et auto on ju nii lihtne – ainult roolid, pedaal ja käigukang.

622 000 eestimaist homosaapiensi klõpsivad hiirega värvilisi ikoone: klikk-klikk-klikk. „*Yes*", „*Okay*", „*Install*", „*Continue*".

Ikarus numbriga PX 13-08

Aare Olanderile meeldivad hoopis ühissõidukid. Meeldivad kohe nii väga, et ta on veebi üles pannud saidi http://tallinn.mashke.org, mis annab edasi Tallinna ühistranspordi ajaloo uskumatu detailsusega. [digi] lihtsalt ei saanud seda asja tähelepanuta jätta.

Kes sa oled, mis ametit pead?
Viimased 12 aastat olen teinud audiitoritööd. Aga juba ammu enne, kui raamatupidamise selgeks sain, pidasin arvet Tallinna busside ja trammide üle, hiljem tulid Tartu bussid, Riia trammid ja trollid, edasi Peterburi, Kiiev ja lõpuks kogu meie endine suur „kodumaa". Eestis olen ehk ainus inimene, kes on käinud kõikides endise Nõukogude Liidu linnades, kus sõitsid trammid. Neid oli kokku 115.

Hea küll, audiitor. Miks võtsid enda missiooniks kaaskodanikke trammide, trollide, busside elulugudega kurssi viia? Hakkas lihtsalt igav?
Ei noh... Vaata, kui neid pilte on siin kogunenud tegelikult juba 30 aasta jooksul, siis mingi hetk ei ole neid enam mõtet kodus hoida, tahaks teistele ka näidata. Just viimase paari aastaga on selleks tekkinud nii tehnilised võimalused kui tänulik vaatajaskond

Saidil on üleval täiesti kreisid andmed. Kuidas sa neile küüned taha said? Kust sa näiteks tead, kuhu mingi buss pärast mahakandmist viidi?
See on tegelikult nagu mingi tohutu suure ristsõnamõistatuse kokkupanemine. Hakkab peale mingitest esimestest kättejuhtuvatest andmetest. Näiteks aasta lõpus olid ametlikud Bussikoondise aruanded, kui palju mingit marki masinaid on, kui palju juurde tuli, kui palju maha läks. Siis hakkad neid numbreid kõrvuti panema. Hakkad vaatama, mis asjad need olid, mis võisid maha minna ja vastupidi, mis lisandusid. Idee arhiividest ja muuseumidest andmeid otsida sain omaaegse raamatu „Esimesest autost viimase voorimeheni" autorilt Valdeko Vendelt. Ta andis mulle alguse kätte. Tema kaudu sain ka esimesed kontaktid trammipargiga.

Kaua seda asja kindla sihiga ajanud oled?
Raske öelda, millal see nüüd tõsisemaks muutus. Ühe etapi alguseks võib lugeda 1973. aastat, kui hakkasin ise pilte tegema. Sellest ajast on ka Tallinna busside kohta omad märkmed. 1979. aasta kevadel hakkas Trammipark oma 100. juubeliks materjali koguma. Koos trammimehe Kaupo Reinbergiga käisime läbi Eesti muuseumid ja arhiivid, vanad fotograafid ja trammiveteranid. Pildisaagist said oma eksemplari ikka nii trammimuuseum kui ka mina.

Ja inimestele meeldib? Vastukaja oled palju saanud?
Huvi on kohati päris üllatav. Viimase aasta jooksul on tekkinud terve rida koolipoisse, kes on endale pähe võtnud, et peavad kõik Tallinna trammid ja bussid üles pildistama. Ja siis käivad peale, tahavad oma pilte saidi peal näha. Ma olen siis piiritleja rollis, kes vaatab, et asi üle käte ei läheks.

Plaane tulevikust? Mis saidist edasi saab?
Kui aega jätkub, siis võib-olla kahe-kolme aastaga peaks see olemasolev struktuur täidetud saama. Aga eks siin ole veel igasugu mõtteid. Näiteks Tallinna bussiliinid – numbrite kaupa, mis ajast mis ajani kust kuhu sõitis. Kui keegi viitsiks joonistada liinide skeemid iga viie või kümne aasta tagant... Või siis unistus leida pildid tänase Tallinna vanematest bussidest sellistena, nagu nad eelmises elus Rootsis või Soomes ringi sõitsid.

Omal ajal jäädvustatust on praeguseks heal juhul alles hunnik vanarauda. On sul mineviku masinate hulgas kindlaid lemmikuid, mida tahaksid elustada?
Trammide hulgast muidugi need värvilised Ida-Saksa trammid T54, mis hiljuti said ka üles pandud. Bussidest ikka Ikarus 66 vastu ei saa miski.

[d] JOHANNES TRALLA

[CV]

Aare Olander
Sündinud 3. juunil, 1959. aastal.
Lõpetanud Tallinna 42. keskkooli (tänane Kadrioru gümnaasium) 1977. aastal.
Õppis 1977–1982 Tallinna tehnikaülikoolis majandust.
1982–1992 kirjutas Tallinna tehnikaülikoolis kandidaadi väitekirja.
Akadeemiline karjäär TTÜs nooremteadurist laborijuhatajani.
Viimased 12 aastat töötanud audiitorina.
Hobi korras tegeleb mälumänguga. Kuulub Eesti Mälumänguliidu juhatusse.

Eestis olen ehk ainus inimene, kes on käinud kõikides endise Nõukogude Liidu linnades, kus sõitsid trammid. Neid oli kokku 115.

FOTO VILJAR SEPP

järele proovitud

> Fuji E900 üllatav digiseebikas **LK 38**

> Tümpa-tümpa kõlarid **LK 40**

[MEIE HINDED]

- **9-10 Fantastiline.** Uskumatu toode, praktiliselt veatu ning pakub rohkem kui me oodata oleks osanud.
- **7-8 Tippklass.** Väga hea toode, oma klassi tipp ja tõuseb teiste seast kindlalt esile.
- **5-6 Harju keskmine.** Hea toode, plussid kaaluvad miinused üles, kuid samas ei midagi erilist.
- **3-4 Kolmepoiss.** Midagi temas nagu on, ent miinuseid on selgelt rohkem kui plusse ning ostusoovitust talle anda ei saa.
- **1-2 Hoia eemale!** See toode on nii halb, et poleks mitte kunagi tohtinud sündidagi.

[digi] HEA OST

- Märki „[digi] hea ost“ kannavad tooted, mida oleme hinnanud kõrgelt või mis on supertestis jäänud 2. kohale.

[digi] SOODSAIM HIND

- Selle märgi lisame soodsaima hinnaga toodetele.

[digi] TESTI VÕITJA

- „[digi] testi võitja“ märki kannavad tooted, mis on võitnud [digi] võrdlustesti.

Paljulubav algus

SAMSUNG X20, 19 900 krooni, ONOFF

- Kui [digi] mulle Samsungi X20 testida andis, tuli sellega kaasa kaks kommentaari: „klaviatuur on peaaegu sama hea kui IBMi läpakatel“ ning „sellel on S/PDIF“. Esimene neist pikemat lahtiseletamist ei vääri, teine tähendab optilist heliväljundit, mis lubab heli – olgu siis lihtsalt kvaliteetse stereo või DVD pealt *5.1 surround*'i – digitaalselt ressiiverisse/võimendisse saata … ning on minu meelest üleüldse ainus viis, kuidas on mõtet heli sülearvutist kuhugi välja saata, sest pisikesse keresse kokkusurutud elektroonika kipub mistahes „tavalistesse“ heliväljunditesse vastikut sirinat tekitama.

Seejuures tuleb tunnistada, et ma ei ole kõrgele vanadusele vaatamata päris üheselt aru saanud, miks peab sülearvutil olema 15tolline ekraan, teleka-väljund ja DVD-lugeja – minu telekas on märgatavalt suurema ekraaniga ja selle külge ühenduv DVD-mängija paarkümmend korda odavam – aga eriti viimaste kõrvaklappide kahjulikkusest rääkivate uudiste valguses saan väga hästi aru, miks peaks heli korralikku võimendusse pumpama (tõsi, see võib jälle naabrite kuulmisele halvasti mõjuda).

Positiivse poole peale tuleks kindlasti kirja panna akukestvus, mis patareikurnaja testiga andis tulemu-

> Naeruväärselt kallis MP3-mängija **LK 41**

> Appi?! Miks te sellise telefoni tegite?! **LK 43**

> Oled varem näinud siniselt helkivat hiirt? **LK 44**

Samsungilt

[digi] HEA OST

[TEHNILISED ANDMED]

Pentium M 740 (1,73 Ghz) protsessor
15-tolline XGA (1024x768 pikslit) ekraan
1 GB mälu
60 GB kõvaketas
DVD lugeja/CD-RW kirjutaja
ATI M24 64MB videokaart
Võrgukaart, modem, WiFi (a/b/g)
Memory Stick Pro mälukaardi pesa
Kaal: 2,38 kg
Mõõtmed: 33x27,4x3,13 cm
PCMark04: 3107 punkti (protsessor 3371, mälu 3010, graafikakaart 1092, kõvaketas 3179)
Tarkvara: Windows XP Professional ja muud
Akutesti tulemus: 2 tundi 47 minutit

seks 2 tundi ja 47 minutit – tõsi, vaadates jõudlustesti tulemusi võib nähtavasti osa sellest võidust kirjutada ludrimat sorti graafika kaela. Äramärkimist väärib ka a/b/g ehk kõiki senilevinud standardeid toetav WiFi-kaart.

X20ga tuleb kaasa hulk spetsiifilist softi, mis nähtavasti bränditoetuse eesmärgil nimetatud võimalikult segaselt, heaks näiteks EasyBox, mille logo ma alguses pidasin ergonoomilisele pakendile viitavaks ja mis lõpuks osutus riistvara-seadistuste muutmise kohaks. See-eest DVD mängimine mul esimesel katsel ei õnnestunud, sest nii Windows Media Player kui Samsungi „meediakeskus" andsid krüptilise-võitu veateate, nõudes ilmtingimata Samsungi DVDd!? Õnneks oli töölaual link kasutamisõpetusele ning sealt õnnestus pihta saada, et pean arvutiga kaasa tulnud CD pealt veel midagi installima… Misjärel õnnestus ka filmi vaatamine.

Nagu 15tolliste sülearvutite puhul tavaline on odavamatel mudelitel ekraani-resolutsioon vaid 1024x768, mis minu kui sama pilti 12tollisel ekraanil vaatama harjunu jaoks on tiba vähe – kui juba lisa-kilo kaasas kanda, siis võiks ekraani peale ka tiba rohkem infot mahtuda… Igal juhul on hea mõte enne ostmist lasta endale kõrgema resolutsiooniga versiooni näidata ja siis mõelda, kas erinevus on küsitavat raha väärt. Näiteks DVDde vaatamisel pole suurt vahet.

Garantii kestvuseks on kaks aastat, mis on juba enam-vähem arvestatav (odavamatel arvutitel reeglina üks, kallimatel kolm aastat), paraku puudub kogemus varuosade tarnekiiruse ja muude remondi efektiivsust mõjutavate asjaolude kohta.

[d] PEETER MARVET

[d] HINNANG

Hea klaviatuur, pikk akukestvus ja S/PDIF digitaalne heliväljund eristavad teda konkurentidest. Aga kallim hind ka.

Nokia uus tipptelefon

NOKIA N70, 7790 krooni (EMT lepingulisele kliendile), EMT

● Nokia uusim nutifon N70 pakub peaaegu kõike, millest on tipptootja viimastes mudelites puudu jäänud – mugava kasutajaliidese ning rohkete kasutamisvõimalustega korraliku fotoaparaadiga taskupärases suuruses ja kaalus telefoni, mille ainsaks puuduseks on liiga väike nupustik.

Esimesena hakkab silma suur kirgastes värvitoonides selge pildiga ekraan. Ekraani mõõdud võtavad matti küll selle all olevalt nupustikult, mille väikesevõitu klahve on kõige lihtsam vajutada küüne servaga.

Meilide ja lühisõnumite kirjutamine sujub hoolimata väikestest nuppudest üsna kiiresti, sest telefonis on olemas sarnaselt teiste uuemate Nokia aparaatidega eestikeelne ennetav tekstisisestus, mille puhul vajutad iga tähesõrmist ainult korra ning aparaat püüab ära arvata, millist sõna tahad kirjutada.

Üks mõnus nipp hakkab veel silma – saabuvast kõnest saab keelduda lühisõnumiga. Ainsa nupuvajutusega keeldub telefon kõnest ja pakub sõnumimalli helistajale saadetava sõnumi koostamiseks.

Nokia N70 abil saab kasutada ka kolmanda mobiilipõlvkonna ehk 3G võrkude teenuseid. Eestis saavad praegu seda rõõmu nautida ainult EMT kliendid ning sedagi peamiselt Tallinnas välitingimustes ning suuremates eurohotellides-kaubanduskeskustes.

3G videokõne toimis EMT võrgus üsna kenasti, ainult pilt oli väheke hüplev ja jõnksutav. Paaril korral juhtus, et aparaat kaotas pärast 3G võrgus olekut ka tavalise GSM-levi, kuid see on tõenäoliselt aparaadi ja EMT 3G võrgu esimeste tarkvaraversioonide viga ning loodetavasti kaovad probleemid lähiajal.

Aparaadi tagaküljel on plastmassist liugklapp, mis liigutamisel paljastab kahemegapikslise kaamera objektiivi ning lülitab selle sisse. Kui nüüd pöörata aparaati käes 90 kraadi võrra, saabki sellest üsna hea digiseebikaamera. Ainus kummaline asi on see, et sel moel teeb aparaat pilte püst-, mitte põikformaadis.

Kaamera on varustatud autofookusega ning pildid tulevad teravad ja värviküllased. Mõnus lisaomadus on see, et kui tahad pilti multimeediasõnumiga saata, siis vajadusel teeb arvuti selleks ise pildi koopia väiksemaks.

Mälu on telefonis 30 megabaiti ning müügikomplektist leiab ka 64megabaidise mälukaardi. Kui on soov rohkem pildistada, MP3-muusikat telefoniga kaasa võtta või talletada rohkem tööfaile, siis saab mälukaarte juurde osta.

[TEHNILISED ANDMED]

Mõõtmed: 108,8x53x24 mm
Kaal: 126 g
Ooteaeg: kuni 11 päeva
Kõneaeg: kuni 3,5 tundi
Omadused: 3G telefon, kahemegapikseline kaamera, ärirakendused
Hind: *ca* 8000 krooni

Üks paha viga on peale väikeste nuppude Nokia uustulnukal veel – aku jääb vahel nii võimsa seadme toitmisega jänni. Ooteaega on telefonil palju, kuid 3G võrgus kulub akuenergiat kõvasti. Kui õhtuks on aparaadi akuindikaatori ekraanilt kadunud kas või üks pulk täislaetud aku näidust, soovitan telefoni laadima panna. Muidu ta järgmise õhtuni vastu ei pea.

[d] KRISTJAN OTSMANN

[d] HINNANG

Nagu võite ise veenduda : Nokia N70 teeb hirmus häid pilte ning on samal ajal ka üsna mõistlike mõõtmetega telefon. Aga vigadeta ta kahjuks meie testist ei pääse, näiteks aku vastupidavus on üsna kesine.

Mängi

me!

Tellijatele kingime ühe järgmistest arvutimängudest:

- The House of Dead
- Enemy Engaged RAH-66 Comanche VS KA-52 Hokum
- Enemy Engaged Apache Havoc
- Mig Alley
- Heavy Gear II
- Legacy of Kain

Loos selgitab, millise kingituse tellija saab.

[digi] on ajakiri arvutitest, fotoaparaatidest ja muust moodsast tehnikast. Anname digitehnika omanikele praktilisi nõuandeid, kuidas soetatud tehnikast maksimaalset kasu saada, kuidas seda täiendada, kust infot hankida. Iga numbri vahelt leiad CD-plaadi, mis sisaldab asjalikke programme ja lõbusat meelelahutust.

[digi] tellimiseks:

- helista 661 6186
- saada e-kiri aadressil levi@presshouse.ee
- mine kodulehele http://www.presshouse.ee
- postita ajakirja vahel olev kupong

Tellimus maksab **299 kr** aastas.

Arvutimängu saavad kingituseks [digi] tellijad, kes on ajavahemikus 10. jaanuar kuni 10. veebruar 2006 tasunud [digi] aastatellimuse eest. Mänge jätkub 650 kiiremale tellijale. Tallinna ja Harjumaa tellijad saavad kingituse kätte kahe kuu jooksul ajakirja toimetusest, teistele tellijatele saadame kingituse lähimasse postkontorisse.

Vormista [digi] aastatellimus enne 10. veebruari ja saad kingituseks arvutimängu.

Toimekas hiireke

CANON PIXMA IP4200, 1950 krooni, Photopoint

● Hea kodune trükikoda, mis oma igava välimusega kodus või kontoris nähtamatuks maskeerub ja siis kirka värvifoto põrandale libistab. Sobiks hästi luurajaks, aga on veidi kohmakas.

Välimuselt on iP 4200 üpris ilmetu tumehallist plastmassist tööstusliku välimusega printer. Esipaneelil on kokku kolm nuppu (sisse-välja, peata-jätka ja paberiallika valik), lisaks USB-ühenduspesa neile, kes soovivad oma PictBridge'i toetavast kaamerast otse fotosid printida.

Paberit saab printerile sööta kahest kohast, mis võimaldab pealmisesse sahtlisse tavalise doumendipaberi panna ja esiküljele sobituvasse kassetti kvaliteetse fotopaberi – pole hiljem nii palju paberi vahetamisega jändamist.

Pixma iP4200 seadistamine oli nii Windowsis kui Apple'i OS X-is kiire ja valutu, plusspunktid Canonile.

[TEHNILISED ANDMED]

Prindimeetod: tindiprits
Lahutusvõime: 9600x2400 dpi
Trükikiirus: 51 sekundit fotokvaliteediga 10x15
Liides: USB 2.0, PictBridge, Bubble Jet Direct
Operatsioonisüsteemid: Windows 98 / Me / 2000 / XP / Mac OS v10.2.1 või uuem
Mõõtmed: 419x299x160 mm
Kaal: 5,6 kg

Trükiettevalmistuse ajal suriseb ja uriseb printer toimekalt, kuid trükiprotsess ise on meeldivalt vaikne. Tudengist õde kurtis, et printeri soojenemine võtab liiga kaua aega, eriti olukorras, kus oleks vaja kibekähku, trükisoe kursusetöö näpus, loengusse lipata. Kui masin juba üles soojenenud, siis printimine ise on kiire.

Trükikiirusest veel nii palju, et Canoni väitel saab servadeta 10x15 foto printerist kätte 51 sekundiga.

Mida toredat iP4200 veel teeb? A4 servadeta trükki, printimist otse CD ja DVD plaatidele, kahepoolset trükki ja kõhus hoiab ta kuni 300 lehte paberit.

Värvifotode kvaliteedi kohta pole midagi paha öelda – korralikule fotopaberile trükkides on pildid säravad ja kirkad, trükikvaliteet hea. Küll aga tekitab probleeme must-valge printimine, sest must on Canoni arvates liiga igav värv. Mustvalget fotot trükkides on tulemus hoopis tugeva punakaspruuni varjundiga ehk jätab mulje seepiatrükist (mis paljudele tegelikult ju meeldib). Kui enne trükkimist valida *Grayscale*, siis ... ei muutu mitte midagi. Mustvalge foto on jätkuvalt punakaspruuni tooniga.

Printerite alaline häda on see, et värvid kipuvad otsa saama, iP4200-l saab värvikassette õnneks ükshaaval vahetada. Sealjuures saab nende täituvust ka otse printeris kontrollida – tühjeneval kassetil hakkab tuluke esialgu aeglaselt ja siis kiiresti vilkuma. Ääremärkuse korras, et tugevama musta saamiseks kasutab iP4200 kaht erinevat musta värvi.

[d] SIIM TELLER

[d] HINNANG ●●●●●●○○○○

Pixma iP4200 teeb kena värvitrükki, aga mustvalgeks tööks ta hästi ei sobi, sest need fotod kipuvad tulema punakaspruuni tooniga.

Viimane helikaart?

CREATIVE SOUND BLASTER X-FI PLATINUM, 2999 krooni, Euronics

Vanemad inimesed mäletavad seda rõõmu, mille tõi arvutisse asetatud esimene korralik (no nii-öelda korralik) helikaart. Nooremad inimesed küsivad ilmselt, mis asi see helikaart on. Jah, vanasti ei olnud arvutites muusikat ega üldse mingit heli peale PC *speaker*'i piiksumise ilma spetsiaalse helikaardita.

Ja siis tulid integreeritud helikaardid, mis aasta-aastalt on järjest paremaks läinud ning kui poest ostetud arvuti annab igati korraliku 5.1 või 7.1 heli välja, siis milleks kulutada 3000 krooni spetsiaalsele helikaardile?

Mõned inimesed, kes Sound Blaster X-Fi'd esimest korda kuulevad, ütlevad, et nagu oleks kõrvast tropid ära võetud ning helide maailm esimest korda avanenud. Te mõtlete, et see on nali, aga ei ole. Kui Creative lubas, et MP3d kõlavad Sound Blaster X-Fi abil paremini kui originaalid plaadilt, siis peeti neid naljatilkadeks. Nüüd tuleb tunnistada, et me ei tea täpselt mida, aga midagi see kaart koos oma protsessorite ja 24bitise Crystalizeri ja algoritmidega ikkagi helidega teeb, midagi müstilist ja maagilist, et seni kuuldud muusikapalad omandavad hoopis teise kõla. Kuidagi ... õige kõla. Ja seni pigem tüütuna näinud CMSS 3D omandab täiesti uue tähtsuse. Nagu olekski ansambel sinu toas, sinu nina all. Nad mängivad, aga sa ei näe neid, ainult kuuled.

Miks ma ütlen, et viimane helikaart? Sest esiteks on X-Fi nii uskumatult täiuslik. Ja teiseks on ikkagi tegu järjest enam kokku kuivava turuga. Palju on neid inimesi, keda tõepoolest liigutab see, kuivõrd detailne on tegelikult näiteks „Battlefield 2" või „World of Warcrafti" helide maailm? Seda on võimalik edasi anda ainult läbi kõrvade, ent niisama lugedes tundub ju, et püss paugub küll.

X-Fi'st üksi pole muidugi kasu. Vaja on ka väga häid kõrvaklappe või kõlareid ning tahtmist kuulda maailma teistmoodi. X-Fi jätab kaugele seljataha kõik, mis Creative või ükski teine firma seni helikaartide alal teinud on.

Müügis on X-Fi nelja komplektina: X-Fi Xtreme Music, X-Fi Platinum, X-Fi Fatal1ty FPS ja X-Fi Elite Pro. Helikaart ise on kõigis komplektides peaaegu sama (mõningaid erinevusi siiski on, näiteks Fatal1ty FPS ja X-Fi Elite Pro kaartidel on peal 64 MB mälu, mida mängude autorid saavad kvaliteetsemate sämplite jaoks ära kasutada, ent neid mänge on praegu veel üsna vähe). Komplektide hinnad on aga üsna erinevad ja põhjuseks lisaseadmed: Platinumil ja Fatal1ty FPSil on kaasas arvutisse käiv kontrollpaneel, Elite Pro'l aga hiigelsuur väline kontrollpaneel, kus peal vajalikud heliseadistamise nupud ning sisendid-väljundid. Samuti on kõigil, välja arvatud kõige odavamal komplektil, kaasas kaugjuhtimispult.

[d] HENRIK ROONEMAA

[TEHNILISED ANDMED]

Kaarditüüp: PCI
7.1 *surround*-heli
Sagedusala: 10–88000 Hz
24bitine protsessor

[d] HINNANG ●●●●●●●●●○

Nagu oleks tropid kõrvast välja võetud ja esimest korda helidemaailmal täies hiilguses kõlada lastud. Kes vähegi helidest hoolib, sellele kohustuslik.

Kosmoseraketiga maale, vanaema juurde?

FUJIFILM FINEPIX E900, 6990 krooni, Fuji

● Fujifilmi FinePixi-seeria uus mudel E900 on ilus ja võimekas. Aga kallis. Ja selle klassi kaamera puhul tekitab see asjaolu ostuhuvilisele päris kõvasti peamurdmist. Äkki paneks natuke juurde ja investeeriks hoopis parema objektiivi ja lisavälgu võimalusega fotokasse?

Võime võrrelda arvustajatelt kiita saanud poolprofi või ambitsioonika amatööri kaamera S9000/9500 tehnikal (Fuji viienda põlvkonna Super CCD, Real Photo Technology jne) põhinevat FinePix E900-t näiteks Canoni PowerShot A620-ga. Okei, viimasel on 7 miljonit pikslit Fuji 9 miljoni vastu, aga see vahe pole siin sedavõrd määrav, kui oli näiteks kahe- ja neljamegapikslistel. Sarnaste võimalustega Canoni kaamera on aga Eestis pea 1500 krooni odavam.

E900 paistab silma pilkupüüdva disaini ja täpse koostekvaliteediga. Kummikattega käepide teeb käes hoidmise mõnusaks, libisemisohtu pole. Loogilise ülesehitusega menüü saab tuttavaks kiiresti. Ka esimeste piltideni jõuab ruttu, sest E900 reageerib sisselülitamisnupule hetkega. Tõsi, pisut vajab harjumist päästik, mis mõnikord on fokusseerides liigagi tundlik.

Madalatel ISO väärtustel (80–200) tulid testipildid üsnagi müravabad, aga soovitan lülitada autorežiim välja ja proovida ka sätteid 400 ja 800. Võite üllatuda. Mina pildistasin ilma välguta ühes kohvikus, kus põhivalgusallikaks küünlad. 10x15 väljaprintidelt ei vaadanudki vastu oodatud teralisus! Samas kontekstis sai proovitud režiimi *Natural light* ja seegi andis positiivse tulemuse. Veel üks kasulik omadus äärmuslikeks valgusoludeks – E900 näitab soovi korral pildistades histogrammi.

Mõnel pildil tulid silmatorkavalt esile punakad toonid, kuid valge tasakaalu käsitsi seadmine lahendas selle probleemi.

Sarivõte on kiirusega 1,5 kaadrit sekundis, puhvrisse mahub neli pilti. Kasutada saab ka režiimi „neli viimast". Päästikule vajutades teeb kaamera kuni 40 klõpsu – kui päästik vabastada, salvestab aparaat neli viimast.

[d] NEEME KORV

[TEHNILISED ANDMED]

9 megapikslit
Pildisuurused: 3848x2616; 3696x2464 (3:2); 2592x1944; 2048x1536; 1600x1200; 640x480
Failiformaadid: pildid JPEG ja RAW, filmiklipid AVI Motion JPEG, heli WAV
Objektiiv: 32–128 mm 4x optiline suum
Tundlikkus: ISO 80; ISO 100; ISO 200; ISO 400; ISO 800
Ühendus: USB 2.0
Mälukaart: xD
Kaal: 200 g
Mõõtmed: 102x63x34 m

[d] HINNANG

Istub hästi kätte, üllatab tõsiselt hästi hämaras pildistades ning kuigi mõnedel piltidel on silmatorkavalt punakad toonid, lahendab selle probleemi valge tasakaalu käsitsi sättimine.

Majasokk?

HP PAVILION ZE2313EA, 13 999 krooni, Euronics

● HP tõi lõpuks Eesti turul müüki oma Pavilion-sarja sülearvutid, mis firma enda kinnitusel on sülearvutid kodukasutajale. Meil aga tekkis raskusi selle termini lahtimõtestamisega. Mis asjad siis on „sülearvutid kodukasutajale“? Mille poolest on kodukasutaja teistsugune kui inimene, kes kasutab sülearvutit töö juures?

Ja tegelikult peab tunnistama, et täit selgust ei toonud ka Pavilion ze2313EA testimine. HP 6000-seeria sülearvutid (mille kohta nad ise ütlevad, et need on ärikasutaja masinad) on [digilt] väga palju kiita saanud, ent vähemalt selle Pavilioni kohta päris nii häid sõnu öelda ei saa.

Tegu pole sugugi halva arvutiga, esmamulje on päris hea. Tal on kena hõbedane ning veidi nurklik disain, hea ekraan, mõnus klaviatuur ning selle hinna eest üsna hea varustus. Vähem kui 14 000 krooni eest saab suure 15tollise ekraani, 512 MB mälu (millest 128 MB haarab endale ATI videokaart), 60 GB kõvaketta ning DVD-kirjutaja. Ahjaa, arvuti küljes on ka Altec Lansingu stereokõlarid, mis teevad keskmisest sülearvutikrapist oluliselt paremat häält, ent samas muusikat kuulata nendega ikkagi ei kannata. Koduste tegemiste jaoks (olgu see kas või koduvideo monteerimine ning pärast DVD-le kirjutamine) on siin võimsust ja kõvakettaruumi küll, kuigi mälu tahaks veidi rohkem saada. Aga üldiselt igati hea ja usaldusväärne tükk.

Veidi Pavilioniga töötades aga kipub hea esmamulje ähmastuma. Kõvaketas on aeglane (see kisub alla arvuti üldist töökiirust) ning teeb päris hästi kuuldavat krõbinat. See häirib. Aga häirib ainult seni, kuni tööle lülitub ventilaator, mis on hämmastavalt vali. Ning ventilaator hakkab tööle iga väiksema asja puhul, kas või lihtsalt niisama veebis surfates. Näiteks sama hinnaklassi Aceri arvutitel on ventilaator ning kõvaketas oluliselt vaiksemad ning ma tahaks näha inimest, kes ütleb, et temal on sellest ükskõik.

Kindlasti oleks kodukasutaja sel arvutil näha tahtnud mälukaardipesi, millega on digikaamerast pilte mugavam arvutisse tõmmata. Ja eks hind nõuab oma, kuid videokaart on tal üsna mannetu. Veebis surfata ja DVDsid vaadata kõlbab, kuid kaasaegsemad mängud tuleb selle arvutiga küll kohe ära unustada. Ära tuleb unustada ka mobiiltelefoni arvutiga ühendamine, sest ei infrapunaliidest ega Bluetoothi sellest arvutist ei leia.

Ja nii olemegi hädas selle „millegi“ lahtimõtestamisega, mis ühest sülearvutist kodukasutaja sülearvuti teeb. Tundub, et aeglane kõvaketas ning mühisev ventilaator. Praegu on Eestis umbes sama hinnaga saada HP 6000-seeria masinaid ning need on igast küljest paremad.

[d] HENRIK ROONEMAA

[TEHNILISED ANDMED]

AMD Sempron 3000+ protsessor
Mälu: 512 MB mälu, 60 GB kõvaketas
integreeritud helikaart
128 MB ATI Radeon XPRESS 200M graafikakaart
15tolline XGA (BrightView) monitor
DVD-kirjutaja, WiFi, S-video väljund, 2xUSB 2.0, võrgukaart, modem, 1 PC-kaardi pesa, Altec Lansingu stereokõlarid
Windows XP Home + muud tarkvara
Kaal 2,95 kg
Mõõtmed
33,4x27,42x4,13 cm

Akutesti tulemus: 1 tund 17 minutit
PCMark 04: 2861 punkti (protsessor 3098, mälu 2441, graafikakaart 804, kõvaketas 2252)

[d] HINNANG ●●●●●○○○○○

Kena väljanägemisega sülearvuti kodukasutajale, ent üsna lärmakas ja mõningate tehniliste puudustega. Vali parem HP 6000-seeria arvuti.

Tümp-tümp-tümp

LOGITECH Z5450 5.1 KÕLARIKOMPLEKT, 4059 krooni, Mikromaailma e-pood

● Teeme ise oma diskoklubi! Või kino? Vahet pole, nende Logitechi kõlaritega saabki sinu kodust kohe klubi-kino-mängusaal-sõjatanner-F1-võistlus. Z5450 on Logitechi üks kalleimaid kõlarikomplekte ning kirjelduse järgi peaks olema raske nendest paremaid arvutikõlareid üldse leida.

Pärast tükk aega naabrite närvidel mängimist peame sellega enam-vähem nõustuma. Paremaid arvutikõlareid pole meile tõesti kätte sattunud, aga kodukinosüsteemidele jääb Z5450 ikka veel veidi alla.

Tehniliselt on kogu komplekt viimasepeal. Eriti ekraaniga keskseade, mille külge saab vist ühendada praktiliselt mida iganes: kaks optilist sisendit, üks koaksiaal, kolm stereosisendit (kuhu saab torgata näiteks arvuti 5.1 helikaardist tulevad juhtmed). Vähemalt pole enam probleemi, kui heli on vaja kätte saada DVD-mängijast, digitelevisiooni boksist, mängukonsoolist ja arvutist, kõik mahuvad ilusti Z5450 külge.

Lisaks oskab see karbike mängida Dolby Digital, DTS, DTS 96/24 ning Dolby Pro Logic II heli, nii et isegi kodukinovalmistajate vandenõu lugematute helivormingute osas ei löö Z5450 jalust.

Logitech on ise hirmus uhke selle üle, et Z5450 tagumised kõlarid on juhtmeta. See tähendab, et ei ole vaja üle terve toa kaableid vedada, vaid keskseadme küljes olev antennike leiab tagumised kõlarid ilusti üles, süttivad rohelised tulukesed ja ongi valmis. Infovahetuseks kasutab komplekt 2,4 GHz sagedust ehk sama, mis näiteks WiFi-jaamad (ja mikrolaineahjud ja lugematud muud seadmed), ent korteris, kuhu levib kümmekond WiFi-jaama, ei tuvastanud me kõlarite puhul küll mingeid helihäireid.

Tegelikkuses selgub aga, et kuigi tagumiste kõlarite külge pole vaja panna helikaableid, ripuvad neil siiski küljes voolukaablid ja kumbki kõlar tuleb eraldi seina torgata. Olenevalt korterist võib see aga hoopis rohkem probleeme tekitada kui peened vaiba alt jooksvad helikaablid, nii et enne reklaami ohvriks minemist tuleks natuke kodus hindava pilguga ringi vaadata.

Ja nüüd see kõige tähtsam – kuidas nad siis kõlavad? Mängudes absoluutselt uskumatult-kordumatult-fantastiliselt. Filmides väga, väga hästi. Kõrged on head teravad ning nurgas seisev *subwoofer* on nii võimas ja nii hästi matsuv, et võib aknad eest lüüa. Z5450 mats on tõepoolest aukartustäratav ning üldiselt tuleb *subwoofer* üsna vaikseks sättida, et teised kõlarid temaga harmoonias mängida jõuaksid.

Miinused tulevad aga muusika mängimisel, keskmised kipuvad mõnede muusikastiilide jaoks liiga nõrgad olema. Kes tümpsu kuulab, saab elamuse kindlasti kätte, aga tihtipeale jääb muude muusikastiilide puhul nii bassis kui keskmistes detaile väheks.

[d] HENRIK ROONEMAA

[TEHNILISED ANDMED]

Satelliidid: 199 W RMS (2x38 W esimesed, 2x40.5 W tagumised, 42 W keskkõlar)
***Subwoofer*:** 116 W RMS
Tagumised kõlarid juhtmeta
Sagedusala: 35 Hz–20 kHz
Dolby Digital, DTS, DTS 96/24, Dolby Pro Logic II dekooder
2 optilist sisendit,
1 koaksiaalsisend, 6-kanali helisisend (3 stereopistikut) või 3 stereosisendit
Komplektis ka kaugjuhtimispult

[d] HINNANG

Mängude ja filmide jaoks peaaegu ideaalne kõlarikomplekt, ent muusika jaoks jääb mõnikord detaile bassis ja keskmistes väheks.

Kullast kallimaks tuleb Samsung tunnistada

SAMSUNG YEPP YP-T7X (512 MB), 3790 krooni, Euronics

● Kuidas näidata, et sul on palju raha? Vanasti oleksime öelnud, et osta endale šikk iPod, aga ei enam. MP3-mängijate Ferrari on nüüdsest Samsung, vähemalt Eestis, sest 512megabaidise mäluga MP3-mängija eest 3790 krooni maksta on tõeline kangelastegu.

MP3-mängijana on YEPP T7X igati tasemel. Samsung on viimased aastad olnud tuntud kui väga kvaliteetselt valmistatud ja ehitatud seadmete tootja ja ka T7X puhul ei pea koostekvaliteedis karvavõrdki pettuma.

YEPP T7X on üllatavalt väike, lausa kaob peopessa või taskupõhja ära. Samas laiutab keset mängijat hea ja kirgas 65 000 värviga ekraan, millelt saab isegi fotosid vaadata. Samsungil (ja teistel Aasia tootjatel) on kalduvus oma seadmed ebavajalike ja asja ainult keerukamaks tegevate võimalustega üle puistata, aga õnneks on nad T7X puhul üsna õigel hetkel pidama saanud. Jah, ta näitab ka fotosid, mängib MP3, WMA, kaitstud WMA, OGG ja ASF faile, tal on rohkem heliseadistusi kui iial vaja läheks (viis ekvalaiseriseadistust, WOW, SRS, TruBass, Bass Booster). Sisseehitatud raadio puhul saab jaamade skännimise tundlikkust muuta, panna raadio lausa kellaajaliselt salvestama ja nii edasi ja nii edasi ja nii edasi.

Arvestades T7X lugematuid heliseadistamisvõimalusi, saab temast lõpuks kätte päris hea hääle. Selleks tuleb muidugi kannatust varuda, sest läbi kõigi nende WOWde, SRSide ja muu rägastiku orienteerumine võtab päris kaua aega ja vaeva, aga tulemus on üldiselt seda väärt. Muidugi oleks Samsung võinud kohe kaasa panna veidi paremad kõrvaklapid, aga no mis parata. Me oleme ka veel halvemaid kuulnud.

Eraldi tuleb kiita failide kopeerimise kiirust mängijale, mis annab konkurentidele mitu korda silmad ette. Albumitäis muusikat kaob üle USB 2.0 ühenduse T7X kõhtu nii kiiresti, et esimesel hetkel tekib kahtlus – kas ta ikka kopeeris. Aku peab vastu umbes kümme tundi muusika kuulamist, mis on üsna keskpärane tulemus. Kui veel muusika kõrvale fotosid vaadata, kukub aku vastupidavus poole võrra.

Igatahes, võimalusi on tal piisavalt ja natuke liiga paljugi. Osa sellest kolast on kahtlemata vajalik ja tore, osa aga kruvib hinda mõttetult üles. Või äkki tuleks kruvida midagi kinni hoopis Samsungi hinnakujundajatel? 512 MB mängija normaalne hind on bränditoote puhul 1500 kuni 2000 krooni. Isegi 2 GB Apple Nano maksab oluliselt vähem kui see Samsungi mängija! Sellise hinnapoliitika peale ei oskagi muud teha kui lihtsalt aplodeerida ning sügavalt kaasa tunda inimestele, kes seda mängijat Eestist ostavad. Euronicsit edasimüüjana ka süüdistada ei tasu, sest Samsungi väljamüügihind on lihtsalt üle mõistuse kõrge.

Välismaalt võib muide osta küll. Amazonis näiteks maksab ta 130 USA dollarit ehk umbes 1700 krooni, mis on T7X eest väga hea hind. Eestis aga tuleb temast kaugemale hoida.

[d] HENRIK ROONEMAA

[TEHNILISED ANDMED]

Mälu: 512 MB
Mängib: MP3, WMA, WAV, Audio ASF, Ogg Vorbis, JPEG
Mõõtmed: 62x37x15 mm
2,8 cm diagonaaliga 65 000 värviga LCD-ekraan
FM-raadio, kuni 20 jaama mälus
Ühendused: USB 2.0, *line-in* (kodeerib otse MP3)
Aku kestvus: umbes kümme tundi

[d] HINNANG

Muidu kaheksa-üheksa punkti väärt suurepärane väike MP3-mängija, aga Eestis lausa kriminaalselt ülehinnatud.

Disainile ohverdatud mugavus

SONY ERICSSON K600i, 5490 krooni (lepingulisele kliendile), EMT

● Odavama hinnaklassi 3G-telefonide hulka kuuluv Sony Ericsson K600i on käepäraste mõõtmetega ja huvitava disainiga hea videotelefon, mille kasutamist pärsivad ebamugav nupustik ja napp mälumaht.

Sony Ericsson K600i on viiest Eestis müüdavast kolmanda põlvkonna mobiilivõrgu (3G) telefonist ainus mitte-Nokia ning kuulub hinna poolest odavamate kilda. Ainsa 3G-aparaadina on Sony Ericssonist mõnisada krooni odavam Nokia 6630, kõik teised on kallimad.

Sony Ericssoni eristab Nokiatest peale hinnasildi üks oluline omadus. K600i on konkurentidest oluliselt käepärasemate mõõtmetega, olles neist ligi sentimeetri kitsam. Seega mahub Nokiatest paarkümmend grammi kergem K600i palju paremini taskusse ning seda on mugavam kaasas kanda.

[TEHNILISED ANDMED]

Kolmesageduslik
Mõõtmed: 103,5x45x19 mm
Kaal: 105 g
Ooteaeg: kuni 370 tundi (2G võrgus), kuni 290 tundi (3G)
Kõneaeg: kuni 8,25 tundi (2G võrgus), kuni 2 tundi 10 min (3G)
Ekraan: 176x220 pikslit, 262 000 värvi
Mälu: 33 MB
Kaamerad: tagaküljel 1,3 megapikslit, esiküljel VGA (640 x 480)
FM-raadio, Bluetooth, infrapunaport, GPRS, e-posti klient

Sony Ericsson seljatab Nokia telefonid veel ühel rindel – telefoni aku peab ühe laadimisega vastu peaaegu kaks korda nii kaua kui Nokia telefonide omad. Me ei räägi praegu neist numbritest, mida tootjad välja reklaamivad, vaid tegelikust tööajast. Sony Ericssoni aku pidas vastu paarile tunnile kõnele ning viiepäevasele ooteajale, mis on 3G-telefoni kohta väga hea tulemus (kuigi tootja lubab kaks korda pikemat aku tööaega).

Telefoni disain väärib esmapilgul kiidusõnu – külgedelt kumer metalne korpus ja sellega samas tasapinnas nupud jätavad telefonist kallima mulje, kui see tegelikult on.

Samal ajal on disaini näol tegemist K600i kõige suurema puudujäägiga. Korpusega samas tasapinnas nuppe pole kuigi mugav pimesi vajutada. Teksti sisestamisel jääb Sony Ericsson Nokiale niigi alla – telefoni tähevalikus pole enam õ-tähte, rääkimata maakeelsest ennetavast tekstisisestusest (T9).

Eesti karmis kliimas torkab silma veel üks disainiaps – aparaadi ülaserv on täisnurkne ja talvistes külmaiilides telefoniga kõneledes riivab see terav serv külmast tundlikku kõrvalesta väga valusalt.

Kuigi telefonis on MP3-mängija, pole sellest suurt kasu, sest aparaadi mälumaht piirdub 30 megabaidiga, millele mahub poole tunni jagu muusikat. Telefonis puudub mälukaardipesa, seega rohkem muusikat teele kaasa võtta ei saa.

Videohelistamiseks on K600i hoolimata suhteliselt väikesest ekraanist päris hea. Videokõne tegemiseks piisab aparaadi vasakul küljel asuvale nupule vajutamisest ning seejärel vestluspartneri valimisest ja talle helistamisest.

[d] KRISTJAN OTSMANN

[d] HINNANG ●●●●●●○○○○

Kui kirjutad palju lühisõnumeid ega pea paljuks kanda kaasas paarkümmend grammi rohkem kaaluvat veidi kallimat telefoni, siis vali praegu pigem Nokia kui Sony Ericsson.

Keskmiselt kurb tööõnnetus

SONY ERICSSON W550i, 4230 krooni (12kuulise lepinguga), Tele2

● Tuleb tunnistada, et Sony Ericsson W550i ei ole just väga õnnestunud telefon. Nende W800i Walkman-telefon meeldis meile väga ning kuigi Sony Ericssoni telefonidega ei saa siiamaani õ-tähti sõnumitesse kirjutada, siis olime valmis seda W800i-le igati andestama.

Küll aga mitte W550i-le. Inimesi on ju ka erinevaid, mõne puhul kohe on nii, et iga väiksem asi ärritab, teisel võib palk silmas olla ja nagu ei panegi tähele.

Igatahes on Sony Ericsson ette võtnud igati korraliku W800i ja üritanud sellest teha odavamat, noortepärasemat ja klapiga versiooni. Tulemus on keskmiselt kurb tööõnnetus. Kulude kokkuhoiuks on välja visatud Memory Stick'i pesa ning mälu on ainult 256 MB, mida jagavad omavahel nii MP3d kui 1,3megapikslise kaamera pildid (mis, muuseas, on telefonikaamera kohta päris head ja kvaliteetsed). Aga kui telefonile anda ambitsioonikalt nimi Walkman, siis on laiendusvõimaluseta 256 MB vähe mis vähe.

[TEHNILISED ANDMED]

Kolmesageduslik
Kaal: 119 g
Mõõtmed: 93x46x23 mm
Kõneaeg kuni 8,5 tundi, ooteaeg kuni 400 tundi
262 000 värviga 176x220 pikselit LCD-ekraan
256 MB mälu
1,3megapiksline kaamera, LED-välk
Bluetooth, e-posti klient, GPRS, EDGE, infrapunaport

Teiseks on telefoni külge tekkinud see kummaline klapp, mis on samuti väga originaalse lahendusega – mitte tõstetav, vaid pööratav. Maailmas on veel mõningaid pööratava klapiga telefone, ent suurt edu pole neist ükski saavutanud. Miks? Sony Ericsson W550i annab vastuse – sest see on nii põrgulikult ebamugav! Ühe käega pole praktiliselt võimalik seda telefoni kasutada. Jah, kõnedele saab vastata ka klappi avamata, ent helistada ei saa. Ja kui klapp juba lahti on, on W550i raskuskese üsna valesti, telefon kipub sõrmede vahelt ettepoole kalduma. Nii et tegelikult tuleb teda ühe käega toetada ning teise käega näiteks sõnumit toksida. Pole küll võimatu, aga milleks, kui turul on hulk normaalseid telefone.

Peamine on siiski see, et klapp ei anna efekti. Ekraan on kena ja suur, aga telefon üsna raske ja pontsakas. Näiteks Samsungil tulevad klapiga telefonid palju paremini välja. Kui füüsilisest ebamugavusest nüüd end korra lahti raputada, siis telefonina on W500i korralik. Sony Ericssoni menüüsüsteem on lihtne ja kergesti hallatav, kõnekvaliteet on hea, lisavõimaluste puudumise üle ei saa kurta. Kui ainult õ-tähe asja veel korda saaks, muidu on eestlasena varsti juba häbi ühele suurkorporatsioonile nii haledalt alla jääda.

MP3-mängijana on W500i samuti mõnus. Kaasapandud kõrvaklapid väärivad plusspunkte, sest kui need ilusti sügavale kõrva suruda, on heli detailne ja sügav ning bassidki head. Telefoni sisse lülitades saab valida, kas kasutada teda MP3-mängijana (näiteks lennukis) või lülitatakse ka telefoniosa sisse.

[d] HENRIK ROONEMAA

[d] HINNANG ●●●●●○○○○○

Hea MP3-mängija, hea telefon, aga surutud nii ebamugavasse kesta, et kurvaks teeb. Telefoni võiks saada kasutada ka ühe käega.

Peaaegu parim hiir

RAZER COPPERHEAD 2000, 1090 krooni, Photopoint

● Maailma parima mängurihiire tiitli pärast rebivad kolm hiirt. Kaks neist on Logitechilt: juhtmega G5 (mille unikaalseks omaduseks on lisatavad raskused) ning juhtmeta G7. Ning kolmandana Razeri Copperhead.

Disainipunktid lähevad hoobilt Copperheadile, sest süngelt musta hiire ümber ilutsev neoonsinine valgusriba ning hiirel pulsseeriv sinine Razeri logo löövad lihtsalt pahviks. Copperhead näeb laual seistes välja nagu kunagise menuseriaali auto KITT, eemalt vaadates on tunne, et kohe ta ärkab ellu ja ütleb midagi tarka.

Mugavuspunktid tuleb anda pigem Logitechidele. Tehniliselt on nad üsna võrdsed, ka Copperheadi 2000 dpi sensor ning kiire andmevahetus arvutiga annavad fantastilisi tulemusi. Hiire tundlikkust saab käigult muuta, nii et kui mängus on vaja mõned kiiremad liigutused teha, kruti aga pöidlaga tundlikkus üles ja läheb.

Copperheadi vasakul ja paremal küljel on kaks nuppu, vaikimisi sätitakse ühtedest tundlikkust ning teised toimivad näiteks veebibrauseris edasi-tagasi nuppudena. Ent kaasasoleva tarkvaraga saab neid kõiki seadistada, anda neile eri mängudes eri käske (jah, hiirel on sisseehitatud mälu kuni viie profiili tarbeks).

[TEHNILISED ANDMED]

Ühendus: USB
Nõutav tarkvara: Windows ME, Windows 2000, Windows XP
7 nuppu
2000 dpi lasersensor
Programmeeritavad nupud, seadistatav tundlikkus,
32 KB mälu kuni viie kasutajaprofiili jaoks

[digi] HEA OST

Võrreldes Logitechidega on Copperhead väga kerge. Ühest küljest on see hea, teisest küljest on nii mõnigi kord raskema hiirega liigutused konkreetsemad, Copperheadiga võib olulisel hetkel lihtsalt ekraanil midagi ära väristada. Ergonoomiapunktid tuleb ka Logitechi hiirele anda, sest kuigi erinevalt G5-st ja G7-st on Copperhead sobiv nii parema- kui vasakukäelistele, on seetõttu küljel olevate nuppudeni pisut liiga raske jõuda. „Tagasi“ nupu vajutamiseks tuleb sõrmed pisikesteks akrobaatideks õpetada.

Kes harjunud kerge hiirega või hiirt vasaku käega kasutama, sellele on Copperhead väikeste mööndustega väga mõnus lahendus, aga samas hinnaklassis Logitechi G5 ja G7 tunduvad pikemal kasutamisel mugavamad.

[d] HENRIK ROONEMAA

[d] HINNANG

Üks peapretendentidest maaila parimale mängurihiirele. Kergem kui Logitech ning mitte nii hästi käe järgi disainitud, kuid samas sobib ka vasakukäelistele... Aga üleüldiselt siiski hirmus täpne ning väga mugav kasutada.

[digi]
Reklaami ennast Eesti suurimas tehnoloogiaajakirjas
Margit Sprengk
tel 661 6186; GSM 50 55 198
margit.sprengk@presshouse.ee

Võidukäik algab siit

IQUA BHS-301 BLUETOOTH-SEADE, umbes 600 krooni, küsi mobiilipoodidest

● Soome järgmiseks Nokiaks pürgiva mobiilitarvikutootja Iqua odavaim *handsfree* ehk „kõrvatropp“ meelitab kerge kaalu, madala hinna ja muudetava välimusega.

Nokia eksjuhid lõid eelmisel aastal Bluetoothi traadita andmeside kaudu telefoniga ühendatavate lisaseadmete loomisega tegeleva firma Iqua, mis tahab jõuda oma käed-vabad-süsteemidega suure osa Bluetoothi-telefoni omanikeni.

Odavaim, 600 krooni maksev mudel BHS-301 kaalub vaid 15 grammi ning püsib kõrvas ilma, et tarvitseks sellele kinnitada kõrva taha käivat hoidjat. Pärast kolmetunnist laadimist jagub kõrvatropil ooteaega 120 tunniks või kõneaega neljaks tunniks. Tõsi küll, tulevikus võib probleeme tekitada see, et aku on seadmesse sisse ehitatud – kui ühel hetkel aku väsib, siis võib olla selle vahetamisest odavam uus seade osta.

Kõrvatropi küljel on kolm nuppu – suurim neist kõnele vastamiseks ning kaks väiksemat helitugevuse seadmiseks. Pikem nupuvajutus paneb selle mõnda teist ülesannet täitma – näiteks kui vajutada pikemalt heli kõvemaks sättimise nupule, siis helistab telefon viimati valitud numbrile.

Iqua *handsfree*'d saab ühendada ka arvutiga ning kasutada seda näiteks Skype'i telefonikõnede pidamiseks. Ühte kõrvatroppi saab paaritada kuni seitsme seadmega, kuid korraga oskab ta vaid ühega neist suhelda.

Kõrvatropi kandja saab valida vastavalt tujule ja riietusele sobivat värvi pealiskatte – neid on müügipakendis viis. „Siiani on olnud peakomplektid väga maskuliinsed, seepärast rõhumegi disainile, et rahuldada rohkem naiste moevajadusi,“ ütleb Iqua müügijuht Erik Motelay.

[d] KRISTJAN OTSMANN

[TEHNILISED ANDMED]

Kaal: 15 g
Mõõtmed: 55x30x33mm
Kõneaeg: kuni 4 tundi
Ooteaeg: kuni 120 tundi
Seotavaid seadmeid: kuni seitse, üks korraga
Hind: *ca* 600 krooni

[d] HINNANG

Noaga kaitstud failid

VICTORINOX NUGA KOOS USB-MÄLUPULGAGA, alates 999 krooni, Euronics

● Mobiiltelefon juba on moevärgiks kujunenud. MP3-mängijad on ka aksessuaari eest. Ja sülearvutid. Mis siis järgmisena? Meie pakume välja USB-mälupulgad. Miks peavad nad olema üsna vormitu kujuga ja hallid?

Victorinoxi noad-mälupulgad on väga kasulikud ja ka ilusad. Kasulikud sellepärast, et mälupulga ümber on ehitatud ka kuulsa kvaliteediga taskunuga koos kääride, kruvikeeraja ja muuga. Ja ilusad sellepärast, et ... noh, te ainult vaadake neid punaseid kiiskavaid vidinaid.

Kusjuures tuleb tunnistada, et kvaliteeti on nii noas kui mälupulga-osas. Mälu on väga kiire ning hea sisseehitatud turvalisusega. Omal soovil võib mälupulga jagada avalikuks ja salajaseks osaks (või üleni avalikuks või üleni salajaseks). Salajase osa kaitsed parooliga ning edaspidi mälupulka arvutisse torgates näed seal ainult ühte EXE-faili. Käivitad selle, sisestad parooli ning alles siis avanevad kettal olevad failid. Väga kasulik juhuks, kui kallis vidinake koos veel kallimate failidega peaks ära kaduma. Mälupulga osa käib noa küljest ka ära, seda juhuks, kui tarvis oma failid näiteks lennukisse kaasa võtta. Taskus kaasas kandmiseks või võtmehoidjana kasutamiseks on ta aga väga mõnusa suurusega.

Kallis ta muidugi on, 256 MB noa-pulga hind on 999 krooni, 512 MB versiooni eest tuleb välja käia 1499 krooni ning 1 GB eest lausa 2199 krooni. Ehk mälupulk noaga on umbes poole kallim kui sama suur mälupulk ilma noata.

[d] HENRIK ROONEMAA

[TEHNILISED ANDMED]

Victorinoxi nuga + USB-mälupulk
Mälu 256 MB kuni 1 GB
Taskunuga, küüneviil, kruvikeeraja, käärid, pastapliiats
Ühendus: USB 2.0
Kaal: umbes 30 g

[d] HINNANG

[digi] silm o

● Seoses hindade kiire langusega LCD-monitoride turul on 17tolliste ja 15tolliste ekraanide hinnad pea aegu samad ning kes juba on otsustanud endale LCD nina ette muretseda, on valmis ka mõnesaja krooni võrra suurema väljaminekuga, et saada juba 17tollise monitori uhkeks omanikuks.

Just 17tollised LCD-monitorid olid eelmisel aastal Eestis kõige müüdavamad ning on seda kindlasti ka 2006. aastal. Ka 19tolliste hinnad on kõvasti langenud ning ega vahed enam teab kui suured ei ole.

Ent lähema aasta jooksul on just 17tollised LCD-monitorid kodukasutaja jaoks kõige ahvatlevamad ja nii otsustasime kohe aasta alguses selguse majja saada – millised on head ning millised mitte. Kahjuks langes meie ettevõtmine aga detsembrikuise jõulumüügi saginasse, nii et mitmeid häid monitore (kas või meie tänase võitja pearivaal – samuti 4 ms Viewsonic VX724) polnud ei arvutipoodidest ega maaletoojatelt lihtsalt saada. Sellest hoolimata üritasime testitud monitoririvi saada nii esinduslikuks kui võimalik ning võime öelda, et peaaegu kõik olulisemad tootjad on esindatud.

Hinnavaatluse veebi andemetel jäid 17tolliste LCD-monitoride hinnad detsembri viimasel nädalal väga laia vahemikku: odavaima (Roverscan, V7 Videoseven) sai kätte juba 3290 krooniga, kalleima (Neovo SX-17A) eest pidi veel välja käima 8475 krooni. Kuna meie huvi oli testida enimmüüduid (ja seega soodsama hinnaga) monitore, siis soovisime testile vaid neid ekraane, mille eest üle 5000 krooni ei pidanud lauale laduma. (Kui me aga hakkasime andmeid tabelitesse laduma,

on kuningas

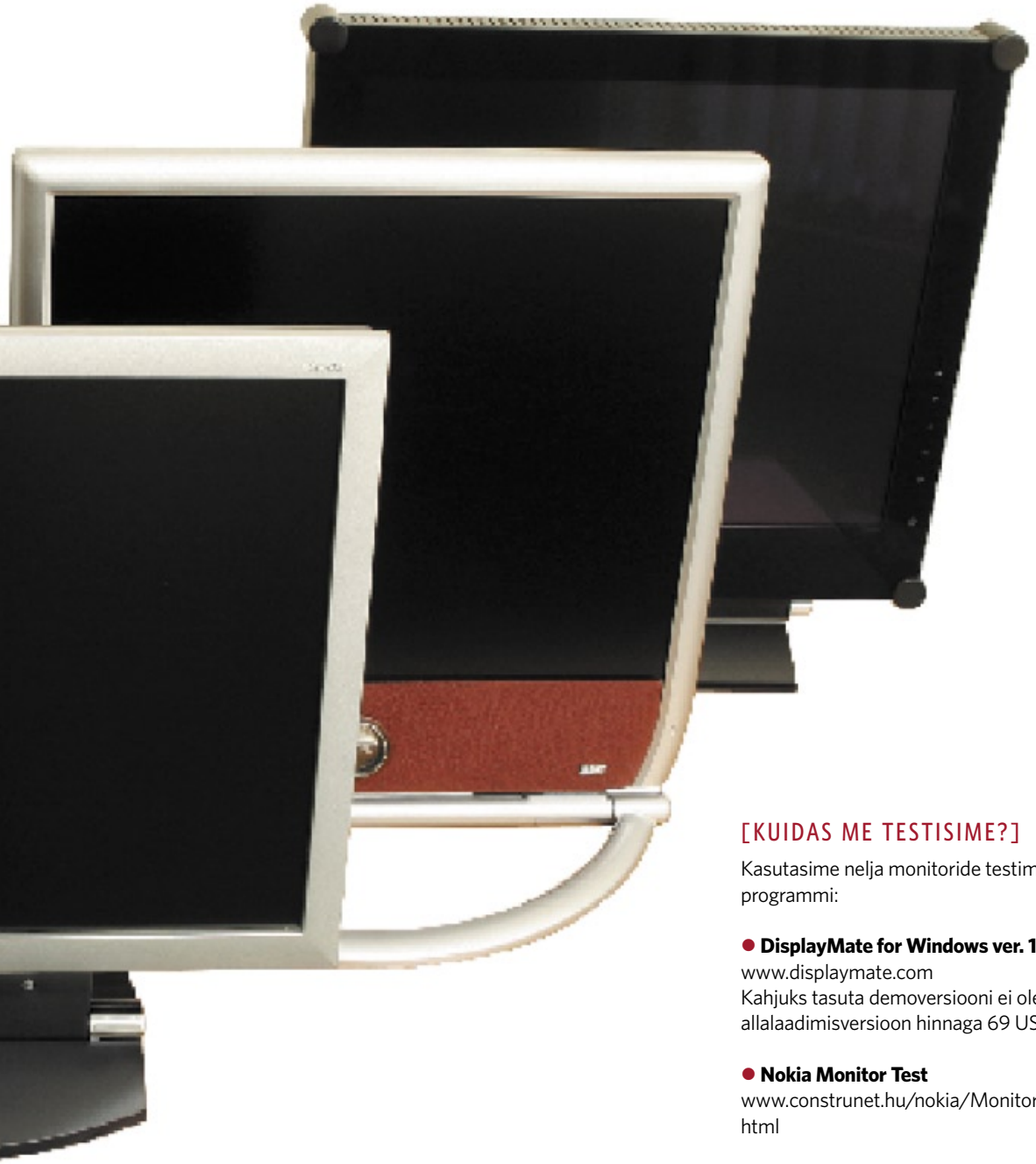

selgus siiski fakt, et Neovo oli sisse lipsanud oma noorema venna hinnaga ning 6330 krooniga ta testi alla kuidagi ei mahtunud, kuid kuna ta juba grupipildil oli, siis toome ka ta andmed siin ära). Ning lõpuks, pärast mitmete poodide-ladude külastamist, saimegi kokku kaheksa monitori (meie tänud firmadele, kes kibedal müügiajal olid siiski nõus neid testi tarbeks loovutama!), mida uurima asusime. [d] VEIKO TAMM

[KUIDAS ME TESTISIME?]

Kasutasime nelja monitoride testimise ja häälestamise programmi:

- **DisplayMate for Windows ver. 1.25**
www.displaymate.com
Kahjuks tasuta demoversiooni ei ole, saadaval odavaim allalaadimisversioon hinnaga 69 USA dollarit.

- **Nokia Monitor Test**
www.construnet.hu/nokia/Monitors/TEST/monitor_test.html

- **TFT Test ver. 1.5**
tfttest.fromru.com

- **PixPerAn ver. 1.011e**
prad.de/new/monitore/pixperan.html

Jälgisime monitoride värviesitust ning seda, kui hästi on mustad ja valged toonid üksteisest eristatavad, kas liikuvatel objektidel on „sabad" taga ning ka monitori disaini.

Peaaegu täiuslik monitor

Samsung SyncMaster 730BF

● Käesoleva testi võitja – Samsung SM 730BF – on oma koha auga välja teeninud. Ehkki nagu sissejuhatuses mainitud, ei saanud me sugugi kõiki soovitud esinejaid kohale, keda oleks soov näha, võib öelda, et oleme Samsungi ja Viewsonicu 4 ms monitore kõrvuti näinud ning ka sel puhul oleks tulemus sama olnud. Lisaks kiirusele oli Samsung ka testi kergeim (vaid 3,6 kg) ning üks kompaktsemaid monitore. Ka energiatarbe poolest oli ta oma 34 W-ga üks kokkuhoidlikumaid. Ent 4 ms kiiruse ja 600:1 kontrastsusega on ta oma hinna juures parimaks lahenduseks arvutimänguritele, mida näitavad ka arvukad testivõidud mujal maailmas.

Loomulikult ei saa testivõitjaks ilma mõlemat liidest – DVI ja analoog-VGA-d omamata ning Samsung on kaasa pannud ka mõlemad kaablid, mida alati ei raatsita teha.

Infokaabli ja toitejuhtme kinnituspesad on varjatud eemaldatava kaane alla ning see kõik toob kaasa meeldiva voolujoonelise disaini.

730 BF juures on jäädud truuks stiilsele, ent tagasihoidlikule hõbe-mustale disainile, mistõttu on ta sobiv täiendama nii tumedaid kui ka heledaid korpusedisaine. Ühe omadusega hiilgas Samsung veel – nimelt olid tema halltoonid kõige hallimad, teistel kaldusid need küll roosakaks, küll sinakaks. Nagu Samsungi monitoridega ikka, toetab ka 730BF peaaegu kogu Samsungi Magic-tarkvara plejaadi: MagicColor, MagicBright jne. Kui ta ergonoomika oleks parem (kõrguse reguleerimine puudub), siis võiks öelda, et tegu oleks antud hinnaklassis täiusliku isendiga. Seniks aga üheksa punkti ning testivõit.

[d] HINNANG ●●●●●●●●●○

See on tõenäoliselt üldse parim 17tolline LCD-monitor, mis praegu müügil on. Sügavad ja erksad värvid, 4 ms reageerimisaeg ning hea väljanägemine.

Vankumatu tinasõdur

LG L1740PQ

● Teise Lõuna-Korea gigandi, Samsungiga uuenduste ja tehnoloogia vallas pidevalt lahinguid lööva LG esindajaks oli nende uue Premium Artistic LX40 monitoriseeria mudel L1740PQ.

Massiivse hõbedase jala ja must-valge disainiga monitor oli silmale kena vaadata ning tänu jala kaalule teda niisama riivakaga ümber ajama ei kipu.

Teadupärast ei meeldi LCD-monitoridele kukkumine ja põrutused (eriti ekraani pihta tulevad löögid) ning kui ekraani taha rahutud rüblikud satuvad, on selline vankumatult seisev monitor kindlasti enam kui teretulnud. Samas teeb selline jalg LG monitorist testi raskeima, kuid kuna monitor ei kuulu just pidevalt kaasa tassitava varustuse hulka, siis me kaalu eest erilisi miinuseid ei andnud. Kuid seda peaksid silmas pidama võrgupidudel ja kokkusaamistel oma kola kaasas vedavad arvutifriigid.

Raskes olukorras olime kontrastsust hinnates – LG enda reklaam-PDF veebist pakub selleks 700:1, enamus veebiandmeid aga 500:1 või 550:1. Ka Ordi, kellelt monitor pärines, andis 500:1.

Igatahes, võrreldes testi võitnud Samsungiga ei olnud ta just etem, võrreldes aga teiste 500:1 monitoridega oli pilt taas parem – nii pakumegi, et sel konkreetsel isendil võis näitaja olla 550:1.

Värvid olid tal testi ühed parimad, kuid mustad toonid jäid Samsungist siiski veidi kehvemaks, hall kisub teras-sinakaks ja punane rohkem oranžiks – siit veidi punkte alla ja tugev hõbemedal.

[d] HINNANG ●●●●●●●●○○

Massiivse jalaga, seisab kindlalt laual paigal ning näitab head pilti. Mustad toonid võiksid siiski mustemad olla.

Külaline Milano moenädalalt

BenQ FP 785

● Samuti kiirete LCD monitoridega tuntud BenQ-l polnud samuti kohal meile anda alla 8 ms monitori, ent samas oli saadaval eriliselt edeva disainiga toode. Juba FP 785 esmatutvustus maailmas viidi läbi Milano moenädala raames ning disaini eest on talle ka medaleid rinda riputatud.

Kastist välja võttes tundub ümaraks sangaks kokkukäiva jalaga monitor esmapilgul nagu Tinky-Winky kotike, kaasa on antud vastav seinakinnitus, kuhu teda on võimalik sangapidi riputada ilma kruvisid kasutamata. Samuti lihtsa liigutusega jaguneb sang kaheks jalapooleks, mis tagavad laual stabiilse seismise – nii et kasuta kuis vaid soovid! Kõrge kontrastsus 600:1 ja parim vaatenurk 170 kraadi nii vertikaalis kui horisontaalis tagavad piisavalt hea pildi, DVI-liides ka olemas, kuid kahjuks on ekraani reaktsioonikiirus 25 ms kaasajal ebapiisav ning kiirete mängude ja filmide veatut esitust loota talt pole.

BenQ oli üks kahest, kel olid integreeritud kõlarid, aga helikvaliteet ... parem ärme seda mitteolulist parameetrit puudutame. Ja samuti oli FP 785 üks kahest monitorist, millel oli eraldi 12 V toiteadapter, mis teeb kogu paigalduse veidi kohmakamaks. Aluse juures oli vedelik-kompassi sarnane pöörlev logo, mis ekraani pöörates ikka õigetpidi loetav oli.

Kuna kiirus pole ainus oluline parameeter (mitte iga kasutaja pole mängur) ning arvestada tuleb ainulaadset disaini, siis kogusummas BenQ-le 7,5 punkti ning kolmanda-neljanda koha jagamine Yakumo'ga.

[d] HINNANG

Must-hall-must-hall, niimoodi see monitoride rivi välja nägi, välja arvatud see BenQ monitor. Kui sa armastad ilusaid asju ja arvutiga mängida ei kavatse, siis on see monitor just sulle.

Eelarvamuste kiuste heale kohale

Yakumo 17XP

● Yakumo monitor astus võistlustulle kohtunike kergelt negatiivse eelarvamuse all ja sellele vaatamata suutis ta end tõestada esimese testipäeva parima monitorina! „Kastist välja" seadistustes (nagu ka kõik ülejäänud) oli tema värvustemperatuuriga kõige paremini paigas, võrdselt hea pilt nii mustades kui valgetes toonides ja peaaegu puhtaim valge, mida me nägime (samas eredust sarnaselt enamusega 300 nitti).

Halltoonid kippusid taas veidi sinakaks jääma ning selles osas oli Samsungile allajäämine selgelt tunda. Monitor oli testi üks odavaimaid ning just hinna all hoidmiseks polnud talle ka DVI-liidest lisatud. Kui veel mõni aeg tagasi tähendas DVI-liides 1000 kuni 1500kroonist hinnakasvu, siis näitab praegune tendents suhteliselt väikest erinevust ning loodaks aastal 2006 näha ilma DVI-ta LCD-monitoride kadu turult.

Disainilt oli Yakumo kaasaegne ning jättis saleda ja voolujoonelise mulje. Samuti oli ta üks väikseimate mõõtmetega monitor. Yakumo oli teisena testialustest kasutanud integreeritud kõlareid, ent sellest me juba räägisime, milleks nad kõlbavad ... (õieti küll ei kõlba).

Muidu head muljet kiskus alla musta ekraani alt läbikumav taustvalgustus. Sellest veast polnud küll ükski esineja täiesti vaba, ent Yakumo jäi meelde sellega, et ekraani ala- ja ülaosas oli see sinakas, külgedel aga kollane.

[d] HINNANG

Võrdselt hea pilt nii mustades kui valgetes toonides ning hea hind, kuid üldmuljet rikub mustast ekraanist läbikumav valgustus.

Monitor ja Miki Hiire kõrvad

Neovo X-17AV

● Monitore kokku ajades suutsime hinnakirjas ridu ajades siiski näpuka teha ning Neovo hinnaks ta odavama mudeli oma vaadata. Alles tabeleid kokku kirjutades avastasime, et X-17 AV maksab koguni 6330 krooni! Ning mitte kuidagi ei mahu see tingimustes toodud alla 5000 krooni sisse.

Ent läbi oli ta vaadatud ja üles pildistatud, eks jagame siis lühidalt, mida leidsime ja mis ta hinda kergitab. Kui jätame BenQ sangadega vigurid kõrvale, oli Neovo näol tegu tõsiselt elegantse ja omanäolise disainiga. Sarnaselt Xeroxiga kattis ka seda ekraani servadeni ulatuv paksust 3 mm klaasist NeoV Optical filter, ent lisaks vedelkristallekraani kaitsele oli filtri eesmärk ka peegeldusi tõrjuda. Ning tõesti, sellel pinnal Xeroxile sarnast peegliefekti polnud, ehkki läiget siledalt klaasilt täiesti ära ikka ei kaota küll.

Ekraani nurgad olid kaitstud ümarate plastmunadega, mis eemalt tundusid nagu Miki Hiire kõrvad, ent sobisid üldmuljega.

Korpus oli alumiiniumsulamist, mis pidi tagama mehhaanilise tugevuse ning kaalu poolest osutus ta vaatamata metallihulgale LG-st isegi kergemaks. Omadus, millega Neovo aga hiilgas, oli liideste arv – lisaks digitaal-DVI ja analoog-VGA omadele pakkus ta lisaks veel S-Video ning CVBS komposiitvideo sisendeid. See lubab kasutada monitori ka teleri asemel ühendamaks taha videomagnetofoni või DVD-mängijat. Kui temasse oleks veel integreeritud TV-tüüner, oleks juba väike teler valmis. Reaktsiooniaeg oli tal vaid 16 ms, mis moodsatele mängudele pole piisav, kuid filmivaatamises ta jänni ei jää.

[d] HINNANG ●●●●●●●○○○

Testi kalleim monitor, kuid samas üks kõige omanäolisemaid. Suureks plussiks on erinevate liideste arv.

Odava kraam ja surnud piksel

Viewsonic VA702

● Viewsonic VA702 näol on tegu muidu kõrgete hindadega hiilgava Viewsonicu odavama seeria monitoriga, mis oma 3750kroonise hinnaga oli ka testi kõige odavam. Oodatult ei pakkunud selline odav asi ka midagi erilist – 500:1 kontrastsus, 160kraadine vaatenurk ja 300nitine valgusjõud olid normaalsed, DVI-liidese puudumine ning 12 ms reaktsiooniaeg aga kiitust ei väärinud. „Põrkuva kuubiku" testis oli VA702 kujutisel oluliselt suurem saba järel kui 4 ja 8 ms omadel (rääkimata küll muidugi 16 ja 25 ms monitoridest). Mõõtmetelt oli tegu piseima ja kompaktseima 17tollise ekraaniga meie testis.

Monitor oli muidu kenade värvidega ja hea eristusvõimega heledates toonides (ka 98% ja 100% valge eristatav), kuid veidi häirivaks oli vasaku serva sinakas toon, mis just heledates toonides avaldus (kollase puhul rohekana jne) ning üks surnud piksel (siniselt põlev) keset ekraani. See oli ka kogu selle testi ainuke laip, ülejäänud seitse monitori surnutega silma ei paistnud.

VA702 eripäraks oli aga maksimaalne vertikaalne kaadrisagedus 85 Hz, ühelgi teisel ekraanil polnud see suurem kui 76 Hz. Kokkuvõttes: testi võitjast pea tuhat krooni odavama hinna eest saab just nii palju kui loodetud ja nii palju kui vaja, surnud piksel pole iga eksemplari kohustuslik osa.

[d] HINNANG ●●●●●●○○○○

Testi odavaim monitor, muidu igati kena, aga häiris vasaku serva sinakas toon. Ning ühtlasi testi ainus surnud piksliga monitor.

Peeglike, peeglike...

Xerox XA7-17i

● Muidu koopiamasinate ning laserprinterite sünonüümiks olnud Xerox on otsustanud ka LCD-monitoride tootjate pikka ritta astuda ning seda imelooma oli meil soov ka testida.

Esimene mulje disaini osas oli paljulubav, üleni must ekraan, kuni korpuse äärteni ulatuv paks klaaskate, mida Xerox nimetab Xshield'iks, olid omapärased. Kahjuks aga oli sel kaitseekraanil rumal omadus muutuda veidigi ebasobivama valgustuse paiknemise ning tumedama pildikujutise korral elegantseks peegliks, millest oma nägusid vahtida võisime. Selleks, et pilti näha, pidi pead teab mis nurkade alla väänama või tagant saabuvat valgustust varjama. See varjutas aga lõpuks ka Xeroxi muid häid omadusi.

Teise miinusena tuleb mainida ka tagantvalgustuse tugevat läbikumamist ja seda isegi ekraani keskosas, mistõttu mustast värvist sel ekraanil eriti juttu teha ei saa, tegemist on heal juhul tumehalliga.

Omapäraseks ning meeldivalt uuenduslikuks leiuks, mida me LCD-ekraanide juures kohanud polnud, oli tema signaaliliides DVI-I. See oli ka ainuke sisend, kui on vaja analoogväljundiga kaarti kasutada, siis selleks on lisatud DVI-VGA üleminekutükk (analoogne graafikakaartidega kaasaskäivale, kuid vastupidine). Sellisele lahendusele peaksid mõtlema kõik, kes hinnale panustades ekraane vaid ühe liidesega teele saadavad, olgu selleks siis juba digitaalne ja kaasaegne.

[d] HINNANG ●●●●●●○○○○

Hea välimus, kuid paks klaaskate peegeldab hullumeelselt palju. Ning tagantvalgustus kumab julmalt läbi.

Uus värv: põrsashall

Philips 170C6FS

● Testi viimasele kohale platseerus seekord tuntud tootja Philipsi monitor. Samas pole punktivahed kellelgi suured ja me ei saa rääkida viimasest kohast kui millestki väga halvast. Ei, Philips ei olnud just halb, aga ega ta hea võrreldes teistega just polnud. Mitte midagi erilist, mitte isegi disaini, mis testimisele kaasa aidanud kaunite kunstide õpetaja Andreas W meelest oli testi kõige igavaim ja aegunuim. Nii, ja oleks siis tehtud odav mudel nagu seda tegi Viewsonic. Ei, hinda küsitakse Viewsonicust tuhat krooni rohkem, rohkem isegi kui testivõitja Samsungi eest.

Härrased Philipsist, te pole veel Rolex ega Ferrari, et ostja ainult nime eest silda viskama peaks. Ehkki parameetrite järgi pidi ta olema 8 ms, oli „põrkuva kuubiku" testis saba suurem kui Viewsonicu 12 ms ekraanil. Kui enamik monitore kippus halltoone esitama sinakalt, terashallis toonis, siis Philips oli selleks valinud omamoodi roosa tooni, ei oskagi eestikeelset vastet leida – „põrsashall"?

Ka Philipsil oli taustavalguse läbikumamine suur ning ebaühtlane ekraani ulatuses, mis avaldas mõju ka värvide kvaliteedile. Peenraster võbeles märgatavalt rohkem kui teistel ekraanidel. Loomulikult võis tegu olla tehases halvasti kalibreeritud tootega, ent ka teised monitorid läksid tulle nii, nagu nad kastist välja astusid. Ja ega suurem enamus odava hinnaklassi monitori ostjaist ei teagi, mis see kalibreerimine on ja kuidas seda teha. Seega, nii nagu ta karbist tuleb, nii ta ka jääb, juhul muidugi, kui asi ikka väga halb pole ja klient ostuga garantii poole ei vudi, et aparaat spetsidel üle käia lasta.

[d] HINNANG ●●●●○○○○○○

Isegi kallim kui testivõitja, taustavalgus kumab läbi ebaühtlaselt kogu ekraani ulatuses, peenraster võbeleb nagu segane.

Järeldused:

● Monitore oli testialuste hulgas servast serva, nii avangardse kui igava disainiga, nii kiireid kui aeglasi. Võrreldes 2005. aasta algusega on kasvanud kontrastsus – alla 500:1 polnud ühelgi, kaks tippu pakkusid juba 600:1, mis on odavas hinnaklassis väga tubli tulemus.

Samuti oli hea enamike monitoride reaktsiooniaeg – suuremalt jaolt oli see 8 ms, vaid võitja Samsung pakkus 4 ms tänu oma uudsele RTA-tehnoloogiale. Kuna LCD-ekraani puhul on tegu digitaalse seadmega, siis on digiliidese olemasolu kaasajal kohustuslik. Kui varemalt pakkusid seda 17tolliste seas vaid vähesed kõige kallimad mudelid, siis hetkel oli DVI juba üle poolte monitoride varustuses.

Kaduma hakkavad integreeritud pisikõlarid, mis on ka õige tee – kõlbulikku heli neist plasttopsidest ei saa ja iga vähegi endast lugupidav kasutaja on hankinud kas korralikud kõlarikomplektid või kõrvaklapid.

Värviesitus oli monitoridel sellele hinnaklassile vastav – see tähendab, et mitte midagi hiilgavat (nad pole ka mõeldud disaineritööks), ent mitte midagi karjuvalt halba. Enamuse aluseks olev TN+Film tehnoloogia oluliselt enamat ei võimaldagi, kuid ka selles tehnoloogias on toimunud suur areng, mida palja silmagagi näha.

Olulist rolli monitori valikul mängib disain, sest monitor on kogu arvutikomplektist silmatorkavaim seade. Sellest olid aru saanud ka enamik tootjaid. Igavad hallid kopsikud tunduvad peagi ajaloo prügikasti lendavat.

TOOTJA	Samsung	LG	BenQ	Yakumo	Neovo	Viewsonic	Xerox	Philips
MUDEL	SyncMaster 730BF	L1740PQ	FP 785	17XP	X-17AV	VA702	XA7-17i	170C6FS
Ekraani naturaalne lahutus	1280x1024	1280x1024	1280x1024	1280x1024	1280x1024	1280x1024	1280x1024	1280x1024
Reaktsiooniaeg (ms)	4	8	25	8	16	12	8	8
Kontrastsus	600:1	550:1	600:1	500:1	500:1	500:1	500:1	500:1
Valgusjõud (nitti)	300	300	250	300	250	300	300	250
Punkti suurus (mm)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Vaatenurk (hor. / vert.)	160 / 160	170 / 170	170 / 170	150 / 130	170 / 170	160 / 160	140 / 130	160 / 145
Kaadrisagedus (hor.) kHz	30–81	30–83	31–83	31–80	30–80	30–82	31–80	30–83
Kaadrisagedus (vert.) Hz	56–75	56–75	56–76	56–76	50–75	50–85	60–75	56–76
Tarbitav võimsus (W)	34	40	50	40	48	35	48	30
Mõõtmed (mm)	382x386,2x175	393,5x453x165	570x436x156; 497x380x55	379x378x180	408x398x175	378x374x196	380x391,6x155,9	403x392x171
Kaal (kg)	3,6	6,5	5	4,2	6,3	4,5	5,2	4,5
Sisendliidesed	DVI digitaal / D-Sub VGA analoog	DVI digitaal / D-Sub VGA analoog	DVI digitaal / D-Sub VGA analoog	D-Sub VGA analoog	DVI digitaal / D-Sub VGA analoog / S-Video /CVBS komposiitvideo	D-Sub VGA analoog	DVI-I digitaal (üleminek VGA-le)	D-Sub VGA analoog
Audiokõlarid	Ei	Ei	Jah	Jah	Ei	Ei	Ei	Ei
VESA seinamontaaž	Jah	Jah	Ei, oma standard	Jah	Jah	Jah	Jah	Ei
Hind	4650.– (Ordi, Enter)	4880.– (Ordi)	3850.– (Photopoint)	3850.– (K-Arvutisalong)	6330.– (Ordi)	3750.– (Enter)	4280.– (K-Arvutisalong)	4715.– (K-Arvutisalong)
Punkte	9	8	7,5	7,5	7	6	5,5	4

DVI
Digital Visual Interface – Uus täiuslikum liides, mis on mõeldud digitaalseadmetele nagu LCD- ja plasmaekraanid, projektorid jne. Asendab analoogliidest D-Sub VGA.

Reaktsiooniaeg
LCD-ekraanide juures on see näitaja, mis iseloomustab ekraani suutlikkust aktiivsest olekust (must) minna inaktiivsesse (valge) ja tagasi. Mida väiksem see on, seda kiirem on ekraan ja vähem visuaalseid moonutusi on näha.

Kontrastsus
Erinevus kõige mustema musta ja valgeima valge vahel, mida ekraan suudab meile edastada. Harilikult väljendatakse suhtarvuna, kus 1 vastab kõige mustema ala heledusele (nt 1000:1 – valge kiirgab tuhat korda eredamalt kui must).

Valgusjõud
Iseloomustab ekraani heledust, mõõdetakse nittides (1 nt = 1 cd/m2, kandelat ruutmeetrile). Mida eredam on ekraan, seda paremini on ta kaugemalt nähtav, ent liigne eredus ei ole kasulik monitorina töötades. Monitoril soovitatav alla 350 nt, teleritel suurem.

Punkti suurus
Reaalse füüsilise ekraanipiksli suurus millimeetrites. LCD-ekraanidel vastab pikslile vähim vedelkristallelement. Nende pikslite arv horisontaalis ja vertikaalis annab ekraani nn loomuliku lahutuse, paremate ekraanidel on see alla 0,3 mm.

Vaatenurk
Nurk (horisontaalis ja vertikaalis), mille alt vaadatuna on pildi kontrastsus langenud teatava kokkuleppelise piirini (harilikult 10:1 või 5:1). Mida suurem see on, seda paremini ja vähem moonutatuna on kujutis otse ristsuunast erineva nurga alt nähtav.

arvutimaailm

sisukamad artiklid

uus kujundus

rohkem lehekülgi

alates veebruarist

TUTVU UUENEVA ARVUTIMAAILMAGA MUGAVALT

Saada SMS märksõnaga AM ning oma nimi ja aadress
(näiteks AM Kati Karu, Kase põik 22 - 2 Tallinn 74001) numbril 13013 ja leiad vaid 25 kr eest
(tavahind 35 kr) veebruari Arvutimaailma enda postkastist.

SMSi hind on 25 krooni, summa lisandub sinu mobiiliarvele ja sisaldab nii ajakirja kui ka
SMSi maksumust. Pakkumine kehtib 20. jaanuarini.

Niipea kui juttu failijagamisest, kostab teatud ringkondadest üksmeelne ohe. Paljude jaoks seostub sõnapaar „failide tirimine“ millegi ebaseaduslikuga, sest eks ole see kõik ju „tarkvarapiraatlus“, „intellektuaalse omandi vargus“ või muu taoline kuritegelik. Tegelikult on olemas ka legaalseid vajadusi ja võimalusi faile tõmmata või vahetada. Mitte kõik, mida internetist tõmmata saab, pole ebaseaduslik ja mitte kõik, mida su arvutifriigist sõber/mees/elukaaslane netist tirib, ei anna alust teda pokri pista.

Torrent, Bittorrent

● Traditsiooniliselt (loe: vanal ajal) on failide internetist hankimine käinud peamiselt niimoodi, et keegi paneb faili oma serverisse üles, viitab sellele ning kõik soovijad muudkui aga tõmbavad. See on mugav aga sellegipoolest vilets variant nii failipakkujale kui failitõmbajatele. Kujuta ette, et sul on tirimiseks üles riputatud mingi ootamatult populaarseks osutuv fail ning tuhanded huvilised ründavad seda korraga sikutama. Mis juhtub? Teenusepakkuja on kuri (võrguühendus ummistub), sina ise kurb (andmesidemahu ületamisega kaasneb kirves arve) ja failihuvilised nördinud („ilgelt aeglaselt tuleb“).

Toore jõuga probleemi lahendus oleks fail kuhugi jämedama toru otsa üles riputada, aga see pole reeglina võimalik, kui just raha jalaga segada pole. Bittorrent lahendab probleemi teistmoodi, nimelt ta edastab faile pisikeste juppidena. Kui kodanikul A on midagi, mida tahavad nii kodanik B kui kodanik C, siis tavapärasel viisil faili jagades kulutaks A oma väljaminevast internetiühendust kahekordse failisuuruse võrra, samas kui kodanikud B ja C mõlemad sissetulevat ühendust ühe failisuuruse jagu. Bittorrent aga võimaldab kodanikel B ja C puuduvaid juppe failist tirida ka üksteiselt, mitte ainult kodanikult A. C saab osa failist kätte A-lt, aga osa B-lt, kui tollel juhtumisi vajalik tükk juba on olemas. Kui hiljem tekib juurde huviline D, siis saab tema oma koopia juppHaaval kokku korjata nii A, B kui C käest. Mida rohkem tõmbajaid, seda kiiremini fail kõigile kätte tuleb.

Erinevus tavalisest mina-jagan-sina-tõmbad-kuni-mul-on-toru-umbes skeemist on selles, et iga uus tõmbaja toob endaga kaasa ka rohkem ressurssi ning faili kättesaamine läheb üha lahedamaks. Mida populaarsem on fail, seda kiiremini see kätte tuleb.

Kõlab nagu unistuste süsteem, aga ühe miinusega: see kõik tundub hirmus keeruline. Tegelikult ei ole. Ainult veidi pusimist ning veerand tunniga astud sa uue ajastu interneti liikmeks.

[d] SVEN VAHAR

FOTO SCANPIX/CORBIS

Mida Bittorrentiga kätte saab?

Üha rohkem suuremamahulist vaba tarkvara on saadaval Bittorrenti kaudu. Näiteks OpenOffice.org, mitmesugused Linuxi distributsioonid, aga mõned tasuta mängud, kommertsmängude demod, lisad või veaparandusfailid. Samuti on mõned julged muusikud oma lugusid või koguni terveid albumeid pakkunud sikutamiseks Bittorrenti kaudu. Loomulikult leiab Bittorrentist ka palju hämara päritoluga kraami, mille tirimine ja kasutamine jääb seaduslikkuse piirimaile. Selle poolest ei erine Bittorrent sugugi teistest failivahetusprogrammidest – jagamine ja tõmbamine jääb ikkagi kasutaja enda südametunnistusele. Küll aga on Bittorrent üks neist vahendeist, mida ei pelga oma tarkvara seaduslikuks levitamiseks kasutada ka igati ontlikud tegijad.

Näiteks saab OpenOffice paigalduspaketti ametlikult tirida just nimelt Bittorrenti, aga mitte eDonkey või Kazaa kaudu. Samuti eelistavad sõltumatud filmitegijad üha sagedamini levitada oma teoseid Bittorrenti kaudu – tuleb neile odavam ja kasutajatele mugavam ning kiirem. Michael Moore näiteks lubab oma filme levitada seni, kuni keegi neist kasu lõigata ei ürita („*I don't agree with the copyright laws and I don't have a problem with people downloading the movie and sharing it with people as long as they're not trying to make a profit off my labour. I would oppose that.*"). Leidub ka täiesti legaalset muusikat, mõned artistid lihtsalt on jagamissõbralikumad kui teised. Seega tasub vaadata, kas sind huvitava programmi veebilehel pole allasikutamiseks pakutud „torrent" või „bittorrent" linki.

Iga Bittorrenti kaudu jagatava faili jaoks on eraldi infofail, mille tunnuseks on faililaiend .torrent. See fail sisaldab klientprogrammi jaoks juhiseid, kust ja kuidas faili kätte saada. Kui veebis on kuskil viide mingile torrenti failile, siis tähendab see just seda, et lingitakse taolise infofaili peale, mitte aga tolle põneva pärisfaili peale, mida tegelikult otsid. Võid torrenti infofaili endale ära salvestada ja hiljem selle programmile ette anda, aga võid üldjuhul ka otse brauseris sellele klõpsida ning su paigaldatud klientprogramm peaks juba ise aru saama, et tal on vaja kuskilt miskit tirima hakata.

Skandaalne režissöör Michael Moore lubab oma toodangu näiteks Bittorrentis omavahel jagada, kuni sa tema filmide endale raha ei hakka teenima. FOTO SCANPIX/

Azureus tähendab muide sellist sinist, mustade laigukestega ülimürgist konna. Või ühte parimat programmi Bittorrenti kasutamiseks.

FOTO SCANPIX/CORBIS

Millega tirida?

● Tore on, aga kuidas seda hääd kraami kõike ikkagi kätte saada? Bittorrenti klientprogramme on jalaga segada, üks ilusam kui teine. Teate küll, see on selline ema-tütre sündroom, et ühe tegija arvates peab programmil tingimata sada kella-vilet küljes olema ja vilkuma, aga teise arvates piisab ka viiest või nii nupust. Populaarsemaist võib ära mainida näiteks Azureust (azureus.sourceforge.net), mille eeliseks on Java-põhisus, mis võimaldab seda kasutada peale Windowsi ka teiste operatsioonisüsteemidega, aga mille miinuseks tuleb lugeda suhtelist keerukust ning valikute üleküllust – seadistuste all on kolmteist sektsiooni, millel omakorda umbes kakskümmend alajaotust! Ja seda kõike ainult selleks, et paari õnnetut faili tirida? Hmmh...

Popp programm on ka BitComet (www.bitcomet.com), mis pakub võimalust paigaldada Internet Exploreri jaoks oma tööriistariba ning mille jaoks on olemas ka eestikeelne kasutajaliides.

Ent alustada võiks siiski mõnest lihtsamast programmist, olgu selleks näiteks ×Torrent (www.utorrent.com). ×Torrenti eeliseks on programmi väiksus, ainult 116 KB (tegelikult ka) ning lihtsus – see ei vaja paigaldamist, kopeeri üksainus programmifail kuhu tahad ja pane käima, samuti on sel seadistusi täpselt nii vähe kui tööks minimaalselt tarvis. Ka saab ×Torrenti töötle mälupulga pealt, kui sul selline pentsik vajadus tekkima peaks, selleks on vaja ainult kopeerida seadistuste fail käivitatava failiga samasse kataloogi ja kogu moos. Täpsemad juhised leiad ametlikust veebist www.utorrent.com/faq.php.

Minimaalselt võiksid sa ×Torrenti mugavaks kasutamiseks ära määrama *Options -> Preferences -> Network Options* alt lubatud maksimaalsed allatirimis- ja üleslaadimiskiirused ning *Torrent Options* alt lubatud üheaegsete failitõmbamiste arvu. See võiks olla suurem kui üks-kaks, aga liiga suure numbri puhul nagu 12–18 ei pruugi sa saavutada maksimaalset kiirust. Bittorrent on efektiivne vähese arvu korraga tõmbamiste või jagamiste puhul, mida rohkem sul korraga faile liinil liigub, seda viletsamalt Bittorrent töötab.

Kui sul on kombeks programm kogu aeg lahti hoida, siis tasub uurida ajakava valikut *Options -> Preferences -> Scheduler* all, seal saad määrata, et näiteks päevasel ajal käitub programm viisakalt ega ahmi kogu sinu internetiühendust ainult endale, vaid jätab osa sellest alati vabaks.

Ülevaatliku bittorrenti klientprogrammide võrdlustabeli leiad siit: en.wikipedia.org/wiki/Comparison_of_BitTorrent_software

Töötab, aga ei tõmba?

● Bittorrent töötab üldjuhul ka tulemüüri eriliselt seadistamata, pead vaid lubama klientprogrammil internetti ühenduda (valik *unblock* Windowsi tulemüüri hoiatusteate aknas) ja muud rohkem tarvis pole. Kindlamalt toimib ja kiiremini saab faile kätte, kui määrata tulemüüris Bittorrenti jaoks ära kindlad pordid. Üldjuhul piisab, kui tulemüürist sinu arvutile edasi suunata pordid 6881 kuni 6889 aga viimasel ajal soovitatakse teenusepakkuja poolse lihtpiirangu vältimiseks kasutada hoopis mõnd kõrgemat porti juhukasutuseks mõeldud vahemikus 49152–65535. Lubada tuleks selle pordi peal lisaks TCP-le ka UDP protokoll, moodsad klientprogrammid kasutavad mingit peent värki, mis seda nõuab. Kui sa ei tea, misasi on port ja millega seda süüakse, siis kutsu appi mõni tuttav pädevkasutaja või võta toru otsa sinu võrguühendust seadistanud poiss.

Sageli on klientprogrammil sisseehitatud kontroll testimaks, kas tulemüür takistab või mitte. µTorrent näitab vastavalt olekuribal kas teksti „*Network OK*“ või „*NAT Error*“ (NAT tähedab siinkohal sinu jaoks tulemüürikarbi või ruuterarvuti võrgujagamist). Bittorrenti tulemüüriga läbisaamise kontrollimiseks võid aga kasutada ka seda veebilehte: www.btfaq.com/natcheck.pl.

ADSLi kasutajad võivad komistada takistuse otsa, mille kohta öeldakse „pordid kinni“. See tähendab, et tavakasutaja turvalisuse hoidmiseks ei luba Elion tema arvutisse internetist tulevaid ühendusi, aga Bittorrenti toimimiseks on neid vaja. Lahenduseks on siin pordi 113 kasutamine, sest tehniliselt põhjustel on see kõigil ühendustel avatud. Niisiis, kui sa kasutad ADSLi konfigureeri oma Bittorrenti-klient nii TCP kui UDP kasutama porti 113 ja sinu mured peaks sellega lahenema.

Kui sul on aga kasutusel ruuter (näiteks jagatud interneti puhul või on sul WiFi-purk), on asi veel veidi keerulisem. Siis tuleb nimelt ruuteri konfigureerimisel talle öelda, et vastavasse porti (näiteks 113) tulev ühendus tuleks edasi suunata sinu arvuti vastavasse porti. Üldiselt leiab selle koha ruuteri konfiguratsioonis näiteks „*Port range forwarding*“. See pole midagi keerulist ära teha, kuid on iga ruuteri puhul erinev ja seetõttu ei saa me siin ühest juhendit anda. Uuri oma ruuteri kasutusjuhendit või loe näiteks veebist azureus.aelitis.com/wiki/index.php/NAT_problem.

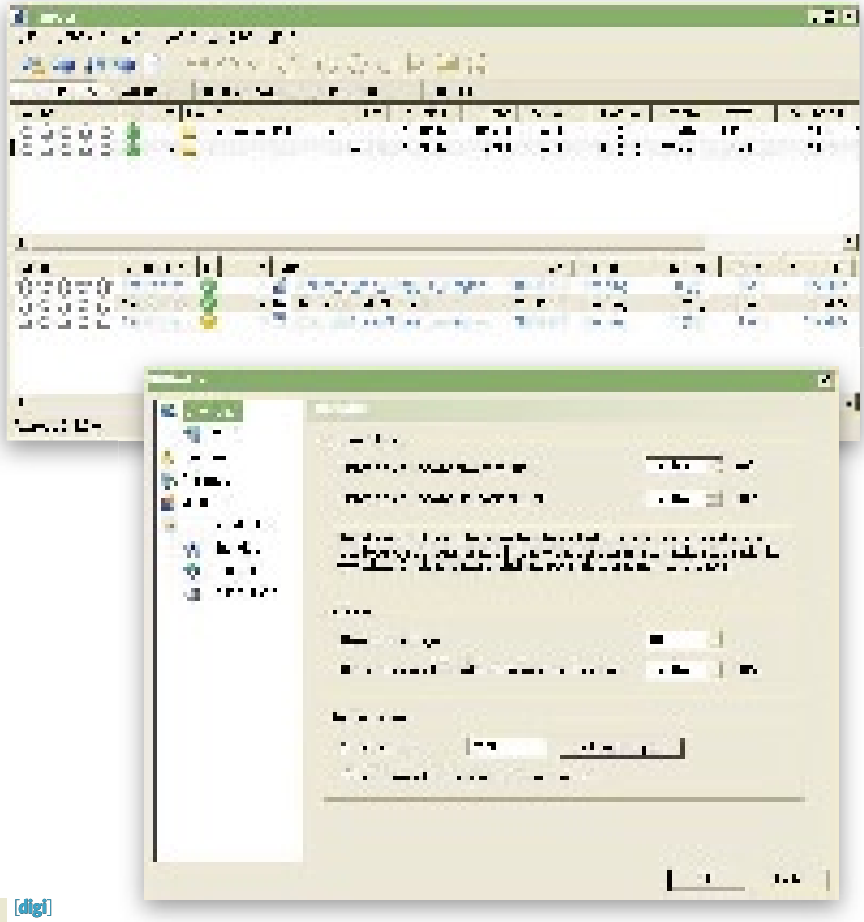

Sõnaseletusi

● **torrent** – fail, mis sisaldab infot faili või failide kohta, mida sa tirida soovid (üks torrent võib sisaldada ka mitut faili). Seal on kirjas nii klientide kohta infot jagava serveri aadress kui kontrollsummad kõikide selle torrenti failide kohta. Kontrollsummad on vajalikud kontrollimaks, kas fail ikka saab lõpus tükkidest õigesti kokku pandud või mitte. See on nagu puslekarbi peal olev pilt, mille pealt on hea kontrollida, mis neist tuhandetest tükkidest lõpuks välja peab tulema. Torrenti infofailid on tavaliselt faililaiendiga .torrent ning need võid sa alles hoida juhuks, kui soovid kunagi hiljem sama faili uuesti tõmmata.

● **tracker** – server, mis peab arvestust konkreetse faili jagajate ja tõmbajate üle. Uued kliendid saavad just sellelt serverilt teada, missuguse arvuti poole pöörduda faili kättesaamiseks. Kui taoline server lakkab töötamast, siis juba loodud ühendused jäävad küll tööle ning juba tirivatel klientidel faili saamine ei katke, ent uued kliendid lihtsalt ei leia seda faili enam üles. Infoserveris ei hoita seda faili ennast ning klienti-devaheline andmeside sealt läbi ei käi.

● **peer** – klient, kes tirib ja jagab sama faili, mis sinagi, ent kellel pole samuti seda veel täismahus olemas.

● **seed** – klient, kellel on fail täismahus olemas ja kes seda teistele edasi jagab. Mida rohkem neid on, seda tõenäolisemalt sa faili ikkagi kätte saad.

● **swarm** – kliendid, mis kõik korraga kas tirivad või jagavad ühte ja sedasama konkreetset faili.

● **leech** – klient, kes küll faili tirib, kuid seda piisaval määral teistele tirimiseks välja ei jaga. Maakeeli kaan, tõmbab suurel, ent jagab minimaalsel kiirusel. Kaanidel on väga väike failijagamise suhtarv, ta tirib alati märksa rohkem, kui ise endalt tirida lubab. Kaan pole ilus olla. Kui kõik oleksid kaanid, siis ei saaks keegi mitte kunagi normaalsel kiirusel faile kätte.

● **share ratio** – kliendi poolt tõmmatud ja teistele jagatud mahu suhtarv. Kui see on väiksem kui 1, siis oled sa seda konkreetset faili välja jaganud vähem, kui ise oled tõmmanud. Kui see on suurem kui 1, siis on sinult seda faili tõmmatud rohkem, kui sa ise oled seda sikutanud. Üldiselt on viisakas lasta suhtarvul vähemalt 1-ni tõusta, nii on tagatud, ka teised huvilised saavad selle faili kätte.

Bittorrentiga saab vanemaid Tarzani-filme täiesti legaalselt tasuta tõmmata!

FOTO SCANPIX/CORBIS

Kust kraami leida?

● Ametlik Bittorrenti otsing asub siin: search.bittorrent.com, ent neid kohti on veel teisigi. Allpool alustuseks mõned lingid. Kui sul on huvi huupi ringi sorida, siis tasub aga kasutada vana sõpra otsingumootorit ja proovida näiteks otsinguid „index of /torrents" või „filetype:torrent" ning kombineerida seda mõne sind huvitava märksõnaga.

bt.etree.org
Siit leiad linke nende artistide ja bändide lugude/kontsertesinemiste salvestustele, kes on lubanud oma lugusid teatud tingimustel vabalt jagada. Progressiivsed muusikud, ühesõnaga.

www.legaltorrents.com
Valimik Creative Commons litsentsi alusel jagatavaid faile, mida autorid on spetsiaalselt Bittorrenti kaudu jagamiseks õnnistanud.

www.eurotorrents.net
Viited uudistele ning artiklitele või veebilehtedele, mis ühel või teisel moel on seotud Bittorrentiga, failijagamisega üldiselt ning sellega seotud temaatikaga. Sekka ka reklaamlinke ja kahtlase sisuga linke, klikkimisel tasub tervet mõistust kasutada.

www.freedocumentaries.org
Dokumentaalfilmid, mille teemakäsitlus erineb mõneti peavoolu meedia omast.

2005.sxsw.com/geekout/fest4pod
SXSW 2005 festivalil osalenud bändide lood. Saadaval jällegi ainult need lood, mille jagamisega autorid nõus olid.

www.publicdomaintorrents.com
Vanad filmid, millede autoriõigus on aegunud. Mitte just parima kvaliteediga ning mitte just Oscari-väärilised, ent selle eest stiilipuhtad B-klassi sopakad.

linuxtracker.org
Mitmete Linuxi distributsioonide torrentid

Pane tähele! [digi] ei saa garanteerida, et kõik torrentid, mida sa neist või teistest veebisaitidest leiad, on seaduslikud ja et nende tirimine on oki-doki. Alati loe veebis olev info läbi ja mõtle, enne kui kuhugi klikid. Seadused ja südametunnistus on selleks, et neid järgida.

FOTO ISTOCKPHOTO

9 soovitust kaameratelefoniga pildistamiseks

● Tõelised fotograafid kortsutavad kulmu, aga paljude inimeste jaoks hakkab kaameratelefon tasapisi asendama fotoaparaati. Inimene pole kaamel ega koormaeesel ning üldiselt ei taha ta endaga kaasas tassida rohkem kui hädatarvilik. Ning igapäevastes oludes ei kuulu kaamera üldiselt hädavajaliku varustuse hulka.

Aga kõige huvitavamad hetked kipuvad just igapäevastes oludes tekkima ja nii käibki kaameratelefon siuh taskust välja. Ainult et hiljem pilte vaadates võib tabada kohutav pettumus: pilt udune, kaadrist väljas, liiga tume või liiga hele.

Tegelikult võib aga kaameratelefoniga üsna talutavaid pilte saada. Me ütleme „talutavaid“, sest vähemalt praegu veel ei asenda kaameraga telefon päriskaamerat. Aga just nende talutavate piltide saamiseks oleme kokku pannud üheksa soovitust, mida kaameratelefonide kasutamisel jälgida, et tulemus võimalikult hea saaks. [d] SIIM TELLER

Jälgi valgust

● Kui tahad pilti teha inimesest, siis palu tal nii seista, et valgusallikas (lamp, aken) jääks talle vastu nägu. Tagantvalguse puhul jääb näost ainult must plekk, heal juhul on näha, mis akna taga toimub. Eriti kehtib see mobiilikaamerate puhul, sest nende valgusemõõtmine on üsna juhuslik ning kui tavakaamera puhul päästab sellisest olukorrast välgu sisse lülitamine, siis telefonidel ju välku ei ole. Jah, mõnedel mudelitel on LED-välgud, kuid need on pigem valgustavad tulukesed, mitte välgud fotograafia mõistes.

1

Käsi paigale

● Pildid on udused? Pildistades toeta parem küünarnukk maha ja vajuta nuppu pigem vaikselt. Tihtipeale kiputakse nuppu nii kõvasti vajutama, et telefon teeb viiesentimeetrise hüppe ja siis ongi pilt udune. Või võta telefon kahte kätte, tõeta kuhugi kindlalt maha, peaasi et ta paigal oleks.

2

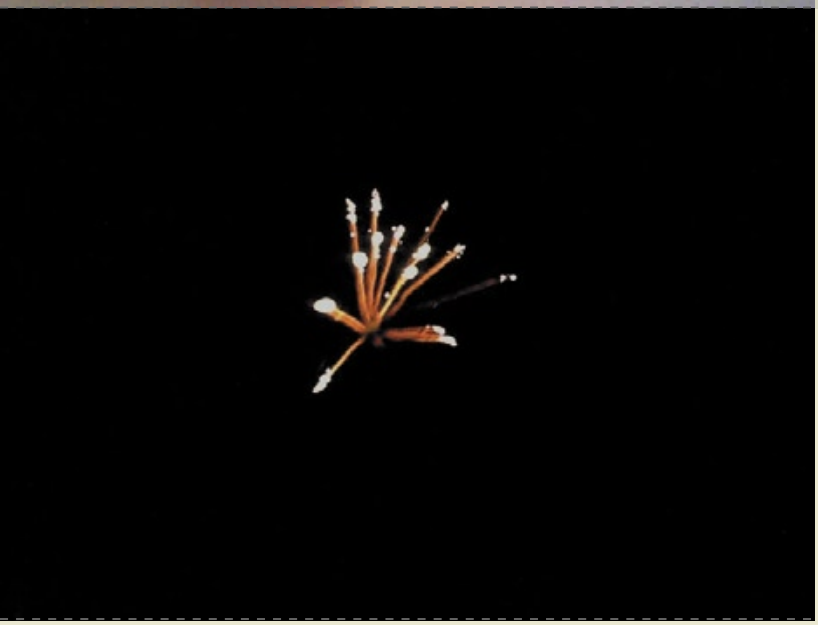

Anna telefonile aega

● Õpi tundma telefoni päästikuviivitust. Mõnedel telefonidel on see kohutavalt, lootusetult pikk, julgelt võib arvestada poolesekundilise pausiga alates sellest, kui sa vajutad nuppu ja kui telefon pildi teeb. Igasuguste ootamatute hetkede tabamine telefoniga on pahatihti välistatud. Samuti on telefoniga sisuliselt võimatu võtta mitu kiiret kaadrit järjest, sest pildipuhver üldiselt puudub ja pildi salvestamine võtab päris parajalt palju aega. Pane tähele, et mõned telefonid teevad pildi nupule vajutades enam-vähem kohe ära, aga sulle seda ei ütle, vaid hakkavad seda töötlema ja salvestama, sina aga näed ekraanil lihtsalt „Palun oota“ vms kirja.

3

Roni nina alla

● Pildista asju lähedalt. Maastikufotograafiaks telefon hästi ei sobi, palju paremini tulevad välja detailid, näod, suured objektid. Eriti kehtib see pilte hiljem telefoniekraanilt vaadates, sest pilt on hirmus kokku surutud. Telefonipiltide puhul pole ka seda võimalust, et hiljem arvutis lõikad pildist väikese tüki välja ja suurendad, sest pildi tihedus on üldiselt nii väike, et ei ole lihtsalt, mida suurendada. Samas jälgi, et sa liiga lähedale ei läheks. Portree puhul näiteks on normaalne pildistamiskaugus umbes 50 cm, selle maa pealt on pilt inimest täis, aga pole veel udune. Ja veel siia juurde – unusta ära digitaalne suum. Isegi päriskaamerate puhul on see tõeliselt kuritegelik nähtus, see tuleks lihtsalt ära keelata. Nii et ära usu telefonide reklaame, kus räägitakse suumiga kaamerast, telefonidel ei ole optilist suumi (vähemalt esialgu).

4

Kassi pildistamiseks kükita maha

● Kui inimesi pildistad, tee seda sellelt kõrguselt, kus nad ise asuvad. Ära pildista alt üles ega ülevalt alla. Fotograafia üks reegleid on see, et tuleb pildistada samalt tasandilt, kus tema silmad asuvad. Kõige mõjuvamad fotod tekivad alati pildistatavaga samal tasemel seistes, istudes, kükitades. Laste ja lemmikloomade puhul (kui see pole just hobune) tuleb üldiselt maha istuda. Pea kahe meetri kõrguselt ülevalt alla kassi pildistades ei tule sellest just kõige muljetavaldavam saavutus, aga lasku põrandale ja võib-olla kass vaatab isegi korra objektiivi. Siis on muidugi tegu, et mobiilikaameraga see hetk täpselt kinni püüda. Aga mine tea, äkki õnnestub.

5

Kaameratelefon kui elektrooniline mälu

● Leia kaamerale igapäevaseid praktilisi kasutusalasid. Peale fotode tegemise saab kaameratelefone väga hästi kasutada elektroonilise mäluna. Näed tänaval mõnda huvitavat kuulutust? Näed poes midagi toredat, mida tahad teises poes müüdavaga võrrelda? Või lihtsalt näiteks poes müüdava mudelit ja hinda meelde jätta? Kaameratelefoni klõps ei maksa midagi ning aitab ideaalselt asju meeles pidada.

6

1,3 megapikslit ei pruugi olla hea

● Mõtle, mille jaoks sa telefoniga pilti teed. 1,3megapiksline mobiilikaamera pilt annab tulemuseks foto suuruses 1280x1024 pikslit ehk nii suure pildi, et tõenäoliselt ei mahu see su arvutiekraanile äragi. Maksimumsuurust on mõtet kasutada ainult siis, kui sa teed pilte välja trükkimiseks. Kui aga arvutiekraanil või telefonis vaatamiseks, siis võtab selline suur pilt telefonis ainult rohkem ruumi ja teeb nii salvestamise kui vaatamise aeglasemaks. Parem kasutada näiteks 800x600 resolutsiooni.

7

Mõtle, enne kui trükid

● Kui sa vähegi, natukenegi, üldse veidikenegi hoolid pildi kvaliteedist, siis välja trükkida ei ole mõtet alla 1,3megapikslise kaameratelefoniga tehtud pilte. Õnneks on praegune trend selline, et uuemad kaamerad on kõik üsna kvaliteetsed. Teiseks, mõtle juba telefoni ostes sellele, kuidas telefonist pilte arvutisse saada. Üldiselt on selleks kolm võimalust: Bluetooth-ühendus, infrapunaühendus või telefon kaabliga arvuti külge ühendada. Kõigil arvutitel (ja kindlasti lauaarvutitel) Bluetoothi ega infrapunaporti ei ole, siis tuleb mõnesaja krooni eest USB-porti käiv Bluetooth-seade või infrapunaport juurde osta. Kui telefoniga said kaasa USB-kaabli, saad telefoni kaabliga arvuti külge ühendada, aga üldiselt tuleb see kaabel eraldi osta ja odav lõbu see igatahes ei ole. Viimane hädavõimalus on pildid endale telefonist e-postiga saata (kui telefonis on e-posti klient), ent see on naeruväärselt kallis ja mõttetu.

8

Jaga oma pilte ka teistega

● Ära ole kitsi, näita oma pilte ka teistele. Tee endale näiteks Flickr (www.flickr.com) konto ja lae telefoniga tehtud pildid sinna vaatamiseks üles. Flickrisse saab pilte saata ka e-postiga kas või otse telefonist ning igale pildile panna juurde allkirja. Mida vaimukama, seda parem. Flickri kettaruum on tasuta, lae sinna pilte palju aga jaksad. Ja ühtlasi ära unusta siis oma piltidele ka märksõnu külge panna, et teised neid millegi järgi otsida oskaksid.

9

play

Suurepärane külm New York

MÜÜGIL: Prisma **HIND:** 699 krooni

Algus. Kuriteopaik. Mängu kolm esimest külastajat õdusas hügieeniruumis.

Kui saatusesse uskuda, siis on „Fahrenheit“ elu parim jäljendus. Su tegelasel on oma ettemääratud tee käia, oma kitsaskohtade ja tulipunktidega, kus dilemma lahendamisest sõltub kõik. „Fahrenheit“ on aasta omapäraseim ja võimalik, et kõigi aegade kõige vingema fiilingu ning loovestmisega vürtsitatud interaktiivne teos.

On väga raske ennast arvuti tagant ära saada, kui „Fahrenheit“ oma miinuskraadid sulle tuppa puhub. On väga raske millegagi alustada, kui peas ainult kiidusõnad veerevad. Ja on põhjust seda teost kiita!

„Fahrenheit“ jutustab meile (spoilerdamise vältimiseks ainult sissejuhatus, sest seda metsikut sõitu ei tahaks küll ühelegi mängijale üksipulgi lahti seletama hakata) Lucas Kane'i nimelisest pangatöötajast, kes suvalise pontsikukohviku WCs transis olles tapab talle tundmatu mehe. Pärast mõrva on valikud sinu. Võid läbi akna pageda ja taksoga lahkuda. Võid veretöö jäljed koristada ning läbi kohviku viisakal kombel tänavale astuda, enne minekut veel viivuks kõhtu kinnitada ning ettekandjale jootraha jätta. Ajaliini käivitatud sündmusteahelas on muidugi või-

[USA PARIMAD MÄNGUD AASTAL 2005]

PC:	Xbox:	Playstation 2:	PlayStation Portable
1. Civilization IV	1. Ninja Gaiden Black	1. God of War	1. Lumines
2. Battlefield 2	2. Far Cry Instincts	2. Resident Evil 4	2. Burnout Legends
3. F.E.A.R.	3. Forza Motorsport	3. Shadow of the Colossus	3. GTA: Liberty City Stories
4. Call Of Duty 2	4. Psychonauts	4. Tekken 5	4. SOCOM: U.S. Navy SEALs Fireteam Bravo
5. Guild Wars	5. Unreal Championship 2: The Liandri Conflict	5. Guitar Hero	5. Wipeout Pure

GameSpot

Carla, New Yorki politseijaoskonna detektiiv, uurib pingsalt oma kabineti riiulit. Põnev.

malus, et sind tabatakse kuriteopaigal või pärast seda, kui oled üleni verisena kohvikusse tormanud. Saite õigesti aru – „Fahrenheit" seisneb suures osas valikute tegemises. Tihtipeale ei vii need küll oluliste muudatusteni, aga su tegude jäljed saavad alati loo loogilise kulgemise käigus ära märgitud.

Juhitavaid tegelasi on neli. Lucas, tema pastorist vend Marcus ja politseinikepaar Carla ja Tyler, kes asuvad Lucase sooritatud veretööd uurima. Loo ülesehitus on huvitav, sest kuriteopaigal tead sa tänu Lucase läbielatud sündmustele täpselt, milliseid tõendeid otsida või siis otsimata jätta. Tundub, et loeb see, missugusele tegelasele sa kõige rohkem pöialt hoiad ning tema kasuks saad ka mängida. Kui muidugi stsenaarium oma keerdkäike ei teeks.

Mäng koosneb episoodidest. Mõned õige lühikesed sisaldavad endas minimänge, nagu korvpall, poksivõistlus, lasketiir jne. Boonusmenüüs saab mängu läbinuna igaüht ka eraldi, pingevabalt proovida. Mängupult tuleks kasuks, hakkama saab ka hiire ja klaviatuuriga. Liikumine toimub nooleklahvidega, aga tegevused viiakse läbi sõltuvalt sellest, mida programm ette näitab. Näiteks eseme juurde kummardamiseks tuleb hiirega vasakut hiireklahvi all hoides tagasi liikuda, keerulisemad tegevused võivad nõuda mingi kujundi ning ka teatud kujunditest koosneva mustri kordamist. Mõne käigu kaotamine toob endaga kaasa mitte *continue*-ekraani, vaid muudab sündmuste käiku. Võitlused viib läbi programm – sinu osa on ettenäidatud suunaklahvide õiges järjekorras kiirtabamine. See nõuab head reaktsioonikiirust. Lucase puhul aitab sama süsteem näiteks tulevikku ette näha või mõtteid lugeda. Teised tegelased suudavad vastavalt su tähelepanelikkusele olukorrast parema ülevaate saada. Võitlusstseenide tarbeks jagatakse minimaalselt elusid, aga kui klaviatuuriga piisavalt sõber oled, siis saad vähesega hakkama. Allakirjutanul näiteks ei õnnestunud lõpuks enam sugugi mööda panna. Pikemad tegevusahelad, näiteks hüpnoosi all olek ning kiirteel pagemine, vältavad minuteid ja suunamuster võib vahetuda nii kiiresti, et oled

Fahrenheit

Lucas, tavaline IT mees, keda painavad deemonid. Vabal ajal poksib, mängib kitarri ja on transis noamõrtsukas.

sunnitud uuesti alustama. Loomulikult on tegevus ekraanil väga paeluv ning stiilselt lavastatud, mistõttu üksikud taasalustamised ei muutu väga ahistavaks. Vastupanu ning pingutuste jaoks kasutatakse vasaku ja parema nooleklahviga vaheldumisi klõpsutamist, näiteks juhul kui su tegelane äärmuslikus olukorras viimast jõudu kokkuvõttes ennast päästa püüab. Naisvõmm Carla loos on sama meetod kasutusel teisiti. Seal tuleb nooleklahvide abil näidik indikaatorriba keskel hoida (Carla piinleb klaustrofoobia küüsis ja see on mängu pakutav võimalus teda kitsastes ruumides ning pimeduses rahulikuks sundida). Asjale lisab keerukust samal ajal liikumine, mõistatamine ning tegevuste sooritamine. Üsna tihti tuleb ette aja seljatamist. Kuna tegu on avastamisega ja mingit kindlat tegevust otseselt ette ei näidata, siis peab mõnede suremistega leppima. Stressimeeter näitab tegelaste valmidust teatud olukordades hakkama saada, kui see nulli langeb on tegelane rivist väljas ja episoodi alustatakse uuesti. Plusspunkte saab lihtsamatest tegevustest nagu söömine, joomine, muusika kuulamine ja suhetest (armumine, õnnestunud vestlused) ja miinuseid vastupidiselt negatiivsetest seikadest, nagu suhete kihvakeeramine, tuttavate surm, üldised ebaõnnestumised jne. Lucase puhul on stressimeeter kõige olulisem – ta langeb tihti masendusse, seevastu ülejäänud, eriti Tyler, on peaaegu alati neutraalsed.

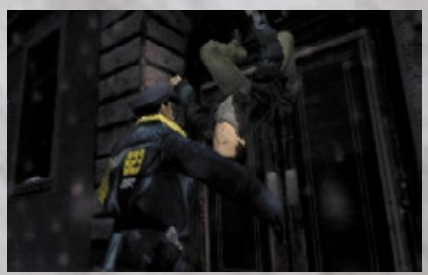

Imenipid, imetrikid.

Probleeme. Mängu arenedes tundub, et lugu liigub edasi hüpetena, mõned olulised lõigud puuduvad ja nende puudumine kompenseeritakse lühikese kommentaariga tegelaselt. See aga jätab kohati aukliku mulje, justkui oleks kiirustatud mängu lõpetamisega. Kasutatud on vana hea Matrixi ideid. Ka suure müsteeriumiga alanud lugu lõpetatakse kõigest gramm allpool head maitset. Graafika ei kannata tänaste tippudega võrdlemist, aga ma ei usu, et see oleks oluline faktor olematus põhjustereas, miks antud teost mitte hankida.

Need on vähesed miinused. Plusside poolelt jagub küllaga kiitust. Manuaalis leidub David Cage, stsenaristi ja lavastaja, sissejuhatav põhjalik kommentaar mängule – miks just „Fahrenheit“ sirutub üle keskpärasest mängukraamist. Äärmiselt meeldiv ja soovituslik lõik lugemiseks neile, kes ka mängude loomisega elatist teenima tahavad hakata. Mängu installeerimise ajal pakutakse miniviktoriini, mille teemadeks New York, inimese füsioloogia ja sarimõrvarid – kah tore idee. Tegelaste tekst on nutikas, huumor paigas, tühja mulisemist ei toimu. Mängu sisu on tihedalt tegelaste igapäevaeluga seotud – neil on oma elud, igapäevased tegevused, suhted, hirmud ja minevik. Märulistseenid on pingelised ja neid saab hiljem boonusmenüü abil taasavastada. Boonust pakutakse veel lisaks rohke pildimaterjali ja *making of* dokumentaali näol, lisaks 14 palast koosnev magus *soundtrack*, mille tipuks „Theory of Deadman“ rokkpalad. Mäng lõpetatakse järelsõnaga, mis toob taas vaheldust neile niivõrd tavalistele see-on-nüüd-läbi-lõppudele.

„Fahrenheit“ on midagi enamat. „Fahrenheit“ on taevalikult hea. „Fahrenheit“ on suurima hulga plussidega välistest ja sisemistest miinuskraadidest jutustav mäng mänguilma ajaloos. Ühtlasi ka ainus omanäoline. Selle aasta kohustuslik mänguvara kõigile, kes headest mõtetest lugu peavad.

[d] KAIMAR PALTS

[NÕUDMISED ARVUTILE]

Protsessor: Pentium III 800 MHz või kiirem
Mälu: 256 MB
Videokaart: 32 MB, DirectX 9.0c.
Kõvakettamahtu: 2.1 GB
Tarkvara: Windows 98SE/Me/2000/XP

[d] HINNANG:

HELI	●●●●●●●●○○
PILT	●●●●●●●○○○
MUGAVUS	●●●●●●●●○○
MEELELAHUTUS	●●●●●●●●●●

Neo kole elu

MÜÜGIL: www.andrico.ee **HIND:** 779 krooni

Ei tunne stseeni ära? Agent Smith, agent Smith, agent Smith, agent Smith, agent Smith, Neo, agent Smith, agent Smith...

Kui aastaid tagasi tuli „Enter The Matrix", arvasin, et ei jää millestki ilma, kui viivitan selle mängimisega. Eksisin kui lõpuks proovisin – olin võlutud. Seetõttu ajasin nüüd samade tegijate uuele Matrixi saaga kolmanda isiku vaates märulile „The Matrix – Path of Neo" küüned taha kohe esimesel võimalusel.

Kuid seekord juhtus emotsioonidega vastupidi. Kohe algusest peale kummitavad tehnilised probleemid, sest ei saa salvestada oma graafikaseadistusi ja juhtimisklahve. Üle 50 MB allalaaditud ametlik veaparandus remondib esimese vea ja nii on vaja iga uue mängukäivituse ajal nupud uuesti seadistada. Kuid varsti selgub praktikas, et juhtimiskontseptsioon on üldse väga imelik. Klahve on hulgi, kuid paljud neist mõttetud ja vähesed vajalikud ebamugavalt tehtud. Ja et tegu on konsoolipordiga, siis valmistage ette tüütuks menüüsüsteemiks.

Nagu pealkiri ütleb, on lugu Neo teekonnast, et inimkond päästa. Osa mängutegevusest on võetud filmitriloogiast, palju on juurde luuletatud. Aeg-ajalt näidatakse filmiklippe, mille ülesanne on tegevust jutustada-seostada. Mängumootoriga tehtud vahelõigud on koledad, kuid lõpus on paar CG animatsiooni, mis tõeliselt rokivad.

Õnneks või kahjuks ei kutsu mäng sugugi endaga aega veetma. Esimese mõne tunni harrastamise järel on igavalt alanud seiklus endiselt sama nüri. Pidevalt hüppavad ette teated millegi uue õppimisest või lahtilukustamisest, mis rikuvad rütmi. Treeningosa mängu alguses on äärmiselt pikk ja enamikku sealt õpitavast pole mängu jooksul ilmtingimata vajagi. Umbes kümnetunnise mängu teises pooles pakutakse mõnda pingelist lahingut, harvem huvitavat (näiteks Oraakli ihukaitsja „test", filmist tuttav madin kinolinal taustaks), kuid mitte kordagi ei teki vaimustust. Vaheldust pakkuvaks tegevuseks on lühikene kopteri kuulipilduja taga istumine, mis on igas teises tulistamismängus, ei mingeid kihutamisi ega midagi!

Kogu mäng on ehitatud aegluubis võitluse peale. Kuid erinevate nippide elluviimiseks on vaja pähe õppida segaseid nupukombinatsioone, mis ajavad süsteemi liiga keerukaks. Ise leidsin end kuni kümmet nuppu (ei liialda!) segamini või korraga vajutamas mõttega „ehk saab kuidagi sellest kambast jagu". Mängus on nii tuli- kui külmrelvad. Viimasetega on tore vastaseid nüpeldada, kuid esimeste käsitlus jätab soovida.

Piirduks siis pahed sellega. Oh ei, graafika tahab maksimumil jooksmiseks räiget masinat ja seejuures on pilt ikkagi tavaline! Esineb graafikavigu ja võimatuid varjudeesitusi. Tegelased on koledad, isegi peategelane Neo meenutab lähivõtetel *zombie*'t ning Morpheusel näivad olema mõlemad äärmuslikud kõhuhädad, gripp ja pohmell korraga. Kuigi kung-fu stseenid on efektsed ja lahedad, on osadelt liigutustelt teistele üleminek hüplik, nimelt puuduvad vaheliigutused. Samuti on vahel hoogu sattunud Neod raske talitseda ja löögid-liikumine õigesse suunda kordineerida. Ma ei pea jätkama.

Muusikat on äärmusest äärmusesse. Mõnede võitluste ajal kõlab Matrixi maailma sobiv adrenaliini pumpav rütm, vahel aga on kuulda segavaid helisid. Efektid on liiga tavalised. Mängutegelaste häältelugejad pole head tööd teinud ja pealegi kummitab mõnikord kehv balansseeritus, ühel hetkel on hääl tugevam, siis raskelt kuuldavalt nõrk.

Kas peaks selle koju soetama? Täna vaid andunud Matrixi fännil, kes tahab end ka mr Andersonina tunda. Teised huvitunud võiks oodata mõne aja, kuni hind poole võrra kukub, sest siis saab selle mängu õige meelelahutuse–rahasumma suhte eest. Ülemäära kritiseerida ei saa vaid Havoki füüsikamootori tööd ja arvuti juhitavate tegelaste arukust. Muidu liiga segane, hüplik ja igav teos. Mitmikosata ning parandamist ootavate vigadega.

[d] LEHO LAHTVEE

[NÕUDMISED ARVUTILE]

Protsessor: 1,8 GHz (2,8 GHz soovitatav)
Mälu: 512 MB (1 GB soovitatav)
Videokaart: GeForce FX5200/Radeon 8500 (GeForce 6800/ATI Radeon X800 soovitatav)
Helikaart: DirectX 9.0c ühilduv
Kõvakettamahtu: 6 GB
Optiline seade: 6x DVD lugeja
Tarkvara: Windows 2000/XP+DirectX 9.0c
Sisend-väljund seadmed: klaviatuur, hiir, monitor

[d] HINNANG:

HELI	●●●●●○○○○○
PILT	●●●●●○○○○○
MUGAVUS	●●●●●○○○○○
MEELELAHUTUS	●●●●●○○○○○

Maailmatäis terroriste

MÜÜGIL: www.elektroonika.ee **HIND:** 749 krooni

„Conflicti“ mänguseeria neljas osa. Kolmanda isiku vaates rühmapõhine sõjamäng, mille suur meelelahutuse perspektiivikus on parajalt pureda saanud lohaka teostuse tõttu.

Teemast – Lahesõdades karastunud neli erinevate oskustega sõjaveterani (mängu jooksul asendub snaiperionu siiski täpsusküti-tädiga) on saanud terroristide materdamise eliitrühmaks. Et selleliigilisi pahasid onusid on üle maailma, siis nõnda on lisandunud

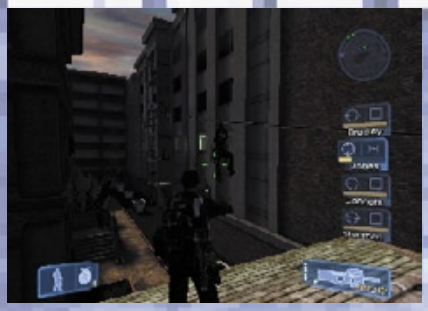

Patsiga tibi arvab, et kui ta nii köitel laskub, on ta uus Lara Croft.

uus pluss – keskkondade vahetus. Palju on sarnastes siseruumide koridorides kondamist, kuid kaardid on „Global Stormis“ kiiduväärsed. Mitmekülgsed, lineaarsed, kuid erinevate lähenemisviisidega, kokku sulandatud sise- ja väliskeskkonnad… Ainuüksi huvitavad kohad ja mitmekülgsed ülesanded suudavad mängijat päästa igavusest ja „Conflict: Global Stormis“ ongi nii.

Suurim ärritaja on endiselt keerukas kontrollsüsteem, millega peab nelja tegelast juhtima. Natukene on paremuse poole mindud, kuid siiski võib harjumiseks ja asja käppasaamiseks ligi paar tundi minna. Pärast viga saanutena lonkavate tegelaste juhtimise saab mõnel korral kimada ka maasturi ja tankiga. Tore vaheldus, kuid arusaamatu on viga, miks ümberseadistatud juhtimisklahvidest edasi-tagasi masinatele ei mõju (W ja S töötavad)?

Üks oluline asi, mida teha saab, on varustuse kogumine. Peale nänni-tubade saab ka langenud kurjamitelt nende tukid ära korjata. Siit leiame ka harva esineva vea ehk *bug*'i. Kuigi relvad on eemalt näha, siis mõnikord lähedale minnes enam pole, eemaldudes jälle on. Hoopis jamamad on olukorrad, kus kahest ühte kohta kukkunud relvast on pea võimatu saada seda, mida kuulikorjajal on vaja. Nii on olukorrad, kus kaks tegelast saaks mõlemad laskemoona, kuid lähedale minnes on ainus valik vahetada. Kui seda teha, on võimalus relv edasi anda, kuid … andes kaaslasele, kellel sama juba on, siis selle asemel, et kuule juurde saada, asendub relv ja laskemoon jääb alles vaid uue oma. Nii võib sadu väärtuslikke metallitükke kaduma minna.

Üks nõrk koht on heli. Muusikat kuuleb vaid menüüs ja seegi pole kuigi kaasakiskuv. Heliefektid on tuimad ja tavalised. Ning täielik jama on helitugevusega. Tegelaste kõnelusi pole kuulda, kui samal ajal madin käib ja käsitsi parajaks seadistada ei saa. Helil on ka kaja valedes kohtades. Hääletööd on siiski rahuldavad.

Graafika on seeditav, kuid kesktasemest mitte parem. Tegelaste liigutused on sujuvad, kuid vastaste elutute kehade füüsika paneb pettumusest pead vangutama, eriti kuna lubati elutruud värki. Pahasti on ka varjudega. Need on küll täpsed, kuid nende esitamine on vigane. Kuid „Conflicti“ seeria suur trump on alati olnud vaheklipid. Need on kvaliteetsed, ilusad arvutiga renderdatud filmikesed. Osad on küll mängumootoril tehtud ja on puisemad, kuid üldmulje on hea. Aga kahjuks pole kusagil näha, et naistegelase pats karvavõrdki liiguks.

Tehisintellekt pole kuhugi arenenud. Vastased jooksevad kallale ja tulistavad, taktikast ei tea nad midagi. Enda kaaslased kipuvad relvade valikuga tihti puuse panema. Näiteks snaiper. Kui ma soovin, et ta oleks eemal kõrgel teisi katmas ning viin ta ilusti kohale ja panen paika, siis miks ta peaks omavoliliselt relva ümber vahetama püstolkuulipildujaks, mille laskeulatus on tühine?

Esimest korda saab mängida ka mitmekesi. See on meeldiv lisa, sest neljakesi koostööd tehes tuleb sisse eriline tiimitunne. Koos mängida saab kõiki 14 üksikosa kaarte kahes valikus, mille vahe on surmasaamise ja tervenemise reeglites, nii internetis kui kohalikus võrgus. Kordan, see on väärt asi, meenutab veidi „Close Combat: First To Fighti“, kuid paremate kaartidega.

Hea on, et mäng eelkäijatest halvemaks pole läinud. Halb on, et väga palju paremaks ka mitte. Pivotal games vist arvabki, et kõik nende mängudes

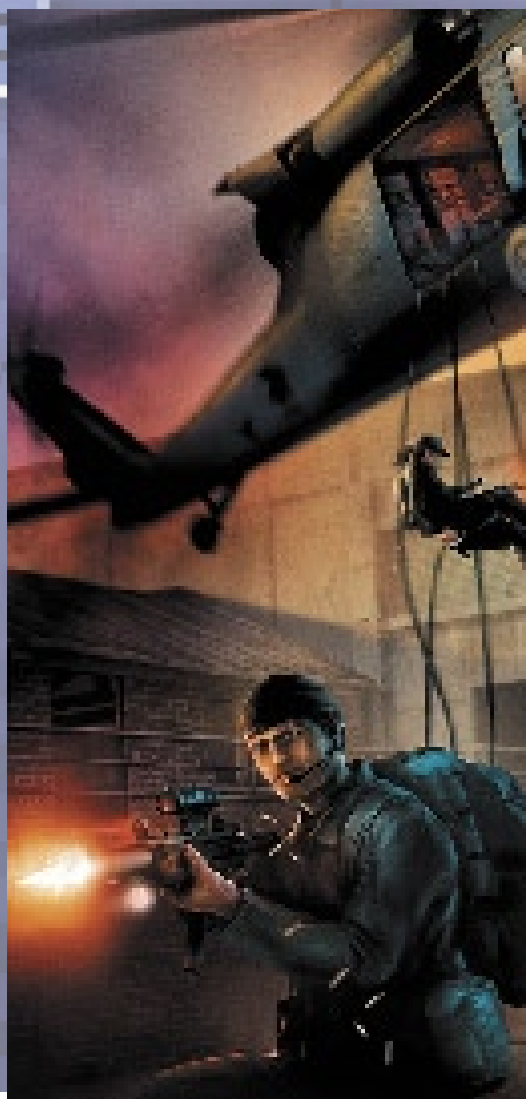

Vaikne, liiga vaikne ...

Õnnelik lõpp pantvangidraamale. Ohvritele, mitte pättidele.

on ideaalne, et arengut ei toimu. Või siiski, „Splinter Celli“ seeriast on ahvitud näiteks terrorismi teema, öönägemise seadmele lisaks infrapunaseade, köitel laskumine ja rohelise tulukese paiknemine õlal. Ja igale „Conflictile“ omane vanglast põgenemine on mängu keskelt nüüd esimeseks missiooniks kolinud. Mitte küll nende muutuste pärast, kuid siiski on „Conflict: Global Stormil“ hulga nauditavaid hetki ja planeerimist vajavaid lahinguid. Tolerantsele militaarsete tulistamiste fännile isegi julgeme soovitada.

[d] LEHO LAHTVEE

[NÕUDMISED ARVUTILE]

Protsessor: Pentium IV/AthlonXP 1,5 GHz (2,5 GHz soovitatav)
Mälu: 256 MB (512 MB soovitatav)
Videokaart: 64 MB DirectX 8 ühilduv raudvaralise T&L toega
Helikaart: DirectX 8 ühilduv (Creative SoundBlaster Audigy2 soovitatav)
Kõvakettamahtu: 2,5 GB
Optiline seade: DVD lugeja
Tarkvara: Windows 2000/XP + DirectX 9.0c (august 2005)
Sisend-väljund seadmed: klaviatuur, hiir, monitor
Muu/valikuline: LAN kaart

[d] HINNANG:

HELI	●●●●○○○○○○
PILT	●●●●●●○○○○
MUGAVUS	●●●●○○○○○○
MEELELAHUTUS	●●●●●●●○○○

Tuumataly su teleris

MÜÜGIL: K-Arvutisalong / +- Elektroonika **HIND:** 145 / 159 krooni

Tulirelvad teevad põmm-põmm, pahad tantsivad ja langevad väsinult põrandale, lõhkudes põues olnud tomatimahla paki.

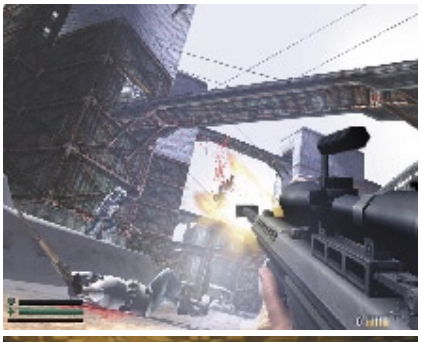

● „*We all die young*," karjub klassikaline heliriba mu Winampis ja Andrew Sterling võib selle kahemõttelise lause peale vaid noogutada. Ta on surmaga samasugune sinasõber kui surnud, sest siiamaani pole vikatitera teda võtnud, kuigi spioonimängude kõledas maailmas otsib sihik selga.

Olles Hiinas spioneerimise eest surma mõistetud ja enne otsuse täideviimist vaat et juba elutuks piinatud, päästab Andrew naha endine südamesõbranna Kim. Viimase salaorganisatsioon pakub pärast surmakülvavat pagemist Sterlingule tööd, mille juured viivad liitlaste igivana salaplaanini. See on pidu, kus juuakse omade verd ja süüakse peale püssirohust läbiimbunud valesid.

„Cold Winter" pakub keskpärasest hiilgavamat graafilist lahinguvälja mitmes kuues. Alates idamaiste linnade kitsastest agulitänavatest, lõpetades põhjapoolsete lumeväljade keskel laiutavate salakompleksideni. Detailses maailmas on suurem osa esemeid (kastid, lauad ja gaasikanistrid) kasutatavad kaitsevarju loomiseks, vastaste pihta loopimiseks, vastaste halvamiseks ja hävitamiseks. Niigi korralikule relvavalikule on see meeldivaks täienduseks. Relvade valik ulatub summutiga püstolitest raskerelvade ja snaiperpüssideni välja. Lisaks saab kasutada vastaste staatilist relvamajandust, seda mõnikord eelnevalt hiilimistehnikat kasutades kibemagusalt nende endi vastu pöörates. Tulevahetusi tuleb ette olukordades, kus su tegelane on olulises ummikseisus ning vähemuses.

Missioonid jagunevad kohustuslikeks ja valikulisteks, viimastes tuleb näiteks mõni vähemtähtis onkel vaigistada või dokumente koguda. Tapetud vastaseid saab läbi otsida. Leida on võimalik laskemoona, kaitseveste ja erinevaid esemeid, mida omavahel kombineerides uusi relvi ja abivahendeid (muukrauad, kleepuvad lõhkelaengud) saab luua. Kombineeritud lõhkelaengud on tavaliselt võimsad platsipuhastajad ja aitavad progressile kaasa, eriti *elite* raskustasemega mängides. *Easy* raskustase sobiks lastele kui 18+ vanusepiirang seda lubaks, *normal* kannatab ilma suurema kirumiseta kaheteistkümne kuni viieteistkümne tunniga lõpetada.

Hääletöö, nii mängusisene kui filmilõikude oma, on korralik. Sterling kõlab tõepoolest piinatud, kuid elukogenud kõhedikuna. Filmilõigud veavad tasemed sujuvalt tervikuks, leidub isegi ootamatuid käike ja tavalisest täiesti erinevat lähenemist. Kerged südamlikud toonid pole sellele karmile loole võõrad. Tõepoolest ootamatu, aga tasub seda enam avastamist.

Absurdivaba ja pingeline lugu, tragöödia ja tulevahetused kuubis – see on „Cold Winter", viimase aja PS2 korralikust FPS varamust. [d] KAIMAR PALTS

[NÕUDMISED]

Playstation 2 mängukonsool
mälukaart
soovitatavalt 100 Hz laiekraaniga teler.

[d] HINNANG:

HELI	●●●●●●●●○○
PILT	●●●●●●●○○○
MUGAVUS	●●●●●●●●○○
MEELELAHUTUS	●●●●●●●●●○

Aasta Parimad Eestis 2005

Aasta Mängu hääletusele pakuti peaaegu 60 eri mängunime. Seda on oodatust palju rohkem ja tuleb rõõmuga tõdeda, et Eestis mängitakse kõike, mis kätte antakse. Siiski on aga üldiselt eestlastest mänguritel kindlad lemmikud ja need on mõnes žanris üllatavalt erinevad muu maailmaga. Mitte et see paha oleks. Aga asja kallale.

FPSis oli tihe rebimine, kuid Eesti võitja on „Call of Duty 2"!

Märulis polnud aga ühelgi konkurendil vastast „GTA: San Andreasele"!

Strateegia alal ei olnud just väga suureks üllatusvõitjaks „Age of Empires III"!

Kihutamises tiirles kõik ümber võimsa „Need for Speed: Most Wantedi"!

Seigelda meeldis 2005. aastal eestlastel enim unustamatus „Fahrenheitis"!

Rollimängude 2005. aasta kuningaks troonime „Dungeon Siege 2"!

Võrgurollikate tänavune meelislaps on „Guild Wars"!

Spordimängude A&O-ks kujunes hääletuse põhjal „FIFA 2006"!

Simulaatoritest pakkus oodatult enim pinget „Silent Hunter III"!

Ja nüüd, ja nüüd ... [digi] EESTI AASTA MÄNG on „Need for Speed: Most Wanted"!!!

„WarRock“

● Tahate mängida „Battlefield 2“, kuid maksta ei taha? Jah, kuni praeguseni oli vaid sellest unistamine tasuta. Ei, ka nüüd ei saa „Battlefieldi“ niisama mängida, hoopis „WarRocki“ saab, vähemalt praegu. Avalikus beetatestis „WarRock“ on „Battlefield 2“ alternatiiv, või kui tahate, kloon. Muidugi pole tegu sama mahuka kellade ja vilede komplektiga kui on BF2, kuid vaid veidi üle 180 MB suurusega allalaadimist vajav installeerimisfail aadressilt http://warrock.net arvutisse (vaja tasuta registreerimine), install ja samasugune võrgutulistamine saab alata. [digi] proovis, et töötab, meeldis ja läheb tagasi mängima. Seal näeme.

Nis-soft

● Mängukonsoolidega autod pole enam ammu ime. Küll on aga eriline auto, mis ise ongi osalt mänguaparaat. Nissan tegi Microsofti abiga konseptauto URGE, milles sisseehitatult XBOX360 varustatud „Project Gotham Racing 3“ kihutamismänguga. Parim selle juures on, et kui naine mehe kallal näägub, saab mees autosse minna, parklasse sõita ja mängima hakata, kasutades sama autorooli, pedaale ja seitsmetollist LCD-ekraanist tahavaatepeeglit.

Veel tasuta

● Apogee/3D Realm muutsid jõuludepuhul 13 aastat vana mängu „Bio Menace“ vabavaraks. Vanade aegade meenutajad saavad mängu aadressilt ftp://ftp.3drealms.com/freeware/bmfreew.zip, lisainfot saab: http://www.3drealms.com/index.shtml.

[DETSEMBRIS ILMUNUD MÄNGUDEMOD]

Neuro Hunter ● Hunting Unlimited 3 ● Hammer & Sickle ● Agatha Christie: And Then There Were None ● Trainz Simulator 2006 ● Alpine Skiing 2006 ● Total College Basketball ● Rag Doll Kung Fu ● ALFA Antiterror ● Takeda 2 ● Vivisector: Beast Within

[VEAPARANDUSED EHK PATCHID]

Unreal Tournament 2004 ver 3369 (Windows+Linux) ● GT Legends ver 1.1.0.0 ● GTR patch v1.5.0.0 ● Total Club Manager 06 ver 1.1 ● Football Manager 2006 ver 6.0.1 build 70473 ● Indigo Prophecy/Fahrenheit Win64 patch ● The Sims 2 ver 1.0.0.1022 ● Vampire: the Masquerade - Bloodlines ver 1.9 ● Madden NFL 06 ver 2.0 ● Tank T-72: Balkans in Fire English ver 1.3 ● Need for Speed: Most Wanted ver 1.3 ● Falcon 4.0: Allied Force ver 1.0.4 ● The Movies ver 1.1 ● Warcraft III: Reign of Chaos ver 1.20b ● Warcraft III: The Frozen Throne ver 1.20b ● Quake 4 ver 1.0.5 ● Serious Sam II ver 2.066 ● Command & Conquer: Generals ver 1.8 ● Rome: Total War - Barbarian Invasion ver 1.6 ● Dungeon Lords ver 1.4 ● Warlords IV ver 1.03 ● MetalHeart: Replicant's Rampage ver 1.2 ● Vietcong 2 ver 1.10 ● Age of Empires III ver 1.03 ● Settlers - Heritage of Kings ver 1.06 ● Supreme Ruler 2010 ver 4.4.1 ● Civilization IV ver 1.52 ● Call of Duty 2 ver 1.01 (Inteli Hyper-Threading tehnoloogiale!) ● Starship Troopers ver 5.24 ● UFO: Aftershock ver 1.2 ● X3: Reunion ver 1.3 ● 80 Days ver 1.1 ● Blitzkrieg 2 ver 1.3

Ühe lause uudised:

● HellHound Software Group pakub kodulehel http://hellhound.nl/hc/index.html erinevatele platvormidele tasuta malemängu „HellChess ver 1.3“.

● Nüüd uue aasta alguses on oodata „Call Of Duty 2“ uusi mitmikmängu kaarte ja sohitegemise vastast Punkbuster tarkvara toetust.

● id Software ja Raven pakuvad kolme lisakaarti „Quake 4“ mitmikosale aadressil ftp://ftp.idsoftware.com/idstuff/quake4/win32/Quake4_Quakemas_Map_Pack.exe kaaluga 23,4 MB.

● Horvaatia mängutegija Croteam rääkis intervjuus oma riigi ajakirjale, et kavatsevad hakata varsti teise osa lõpus lubatud „Serious Sam 3“ tegema, siis kui „Serious Sam 2“ igati toetatud ja parandatud ning kui bossid levitajafirmalt muud mängu enne ei taha.

● Tuntud USA mängutegija/levitaja NovaLogic Inc („Delta Force“ seeria) sai üle poole miljoni USA dollari trahvi piraattarkvara kasutamise eest.

Lehele mahub 190 nime

Uuel aastal uue hooga, uued mängud uue looga.

JAANUAR	2006 ESIMENE KVARTAL	2006 TEINE KVARTAL	SILMAPIIRI TAGA...	
	The Regiment ● veeb 2006 **SWAT 4: The Stetchkov Syndicate (lisapakett)** ● veeb 2006 **Tom Clancy's Ghost Recon Advanced Warfighter** ● veeb 2006 **Stargate SG-1: The Alliance** ● veeb 2006 **Half-Life 2: Aftermath (lisapakett)** ● märts 2006 **Prey** ● 1. märts 2006 **ÜberSoldier (East Front)** ● märts 2006 **War of the Worlds: New York Armageddon** ● esimene kvartal 2006 **Neuro** ● esimene kvartal 2006 **Tom Clancy's Rainbow Six: Lockdown** ● esimene kvartal 2006 **Call of Juarez** ● esimene kvartal 2006 **Enemy in Sight** ● esimene kvartal 2006 **The Stalin Subway** ● esimene kvartal 2006 **Sniper** ● esimene kvartal 2006	**Armed Assault** ● teine kvartal 2006 **You Are Empty** ● teine kvartal 2006 **Terrorist Takedown: War In Colombia** ● teine kvartal 2006 **TimeShift** ● kevad 2006 **Commandos: Strike Force** ● kevad 2006 	**Savage 2: A Tortured Soul** ● suvi 2006 **Huxley** ● suvi 2006 **Metathrone Project** ● suvi 2006 **Dark Messiah of Might & Magic** ● kolmas kvartal 2006 **Call of Cthulhu: Destiny's End** ● 19. okt 2006 **Operation Flashpoint 2** ● neljas kvartal 2006 **S.T.A.L.K.E.R.: Shadow of Chernobyl** ● neljas kvartal 2006 **Specnaz: Project Wolf** ● 2006 **BioShock** ● 2006 **Unreal Tournament 2007** ● 2006 **Enemy Territory: Quake Wars** ● 2006 **Rainbow Six: Lockdown** ● 2006 **CellFactor** ● neljas kvartal 2007 **Strike Force Red Cell** ● 2007 **Precursors** ● 2007 **Retribution** ● 2007 **Postal 3: Catharsis** ● teatamata **Project IM** ● teatamata **Burn** ● teatamata	FPS
25 To Life ● 18. jaan 2006 **True Crime 2: New York City** ● jaan 2006 	**Tomb Raider 7: Legend** ● veeb 2006 **City of the Dead** ● veeb 2006 **Driver: Parallel Lines** ● märts 2006 **Just Cause** ● esimene kvartal 2006 **Captain Blood** ● esimene kvartal 2006 **Tom Clancy's Splinter Cell Double Agent** ● esimene kvartal 2006 **Hitman: Blood Money** ● esimene kvartal 2006 **The Godfather** ● esimene kvartal 2006 **Scarface: The World is Yours** ● esimene kvartal 2006	**Bad Day L.A.** ● 12. aprill 2006 **Desperados 2: Cooper's Revenge** ● aprill 2006 **Black Buccaneer** ● kevad 2006 **Rogue Trooper** ● kevad 2006 **Dog Tag** ● teine kvartal 2006 **El Matador** ● teine kvartal 2006	**Diabolique - License To Sin** ● neljas kvartal 2006 **The Good, The Bad, And The Ugly** ● 2006 **Demonik** ● 2006 **Interview with a Made Man** ● 2006 **Reservoir Dogs** ● 2006 **6GUN** ● 2006 **Pirates of the Caribbean: The Legend of Jack Sparrow** ● 2006 **The Shadow of Aten** ● neljas kvartal 2007 **Possession** ● 2007 **Freedom Fighters 2** ● teatamata **Max Payne 3** ● teatamata **Alan Wake** ● teatamata **2 Days to Vegas** ● teatamata **Dealer: Chronic, Pills & Coke** ● teatamata **Antikiller** ● teatamata	MÄRUL
	Star Wars: Empire at War ● veeb 2006 **SunAge** ● veeb 2006 **Galactic Civilizations II: Dread Lords** ● veeb 2006 **Company of Heroes** ● veeb 2006 **Ghost Wars** ● veeb 2006 **The Lord of the Rings, The Battle for Middle-earth II** ● veeb 2006 **Faces of War** ● märts 2006 **War on Terror** ● märts 2006 **Sins Of A Solar Empire** ● esimene kvartal 2006 **Full Spectrum Warrior: Ten Hammers** ● esimene kvartal 2006 **Heroes of Annihilated Empires** ● esimene kvartal 2006 **ParaWorld** ● esimene kvartal 2006 **Snow** ● esimene kvartal 2006 **Wildlife Park 2** ● esimene kvartal 2006	**Take Command - 2nd Manassas Gallery** ● 18. aprill 2006 **Hearts of Iron II: Doomsday** ● aprill 2006 **City Life** ● aprill 2006 **The Sims 2: Open for Business** ● mai 2006 **Empire Earth II: The Art of Supremacy (lisapakett)** ● kevad 2006 **Combat Mission: Shock Force** ● kevad 2006 **Hell Tycoon** ● 6. juuni 2006 **War Front: Turning Point** ● teine kvartal 2006 **NFL Head Coach** ● teine kvartal 2006 **Rise of Nations: Rise of Legends** ● teine kvartal 2006 **Joint Task Force** ● teine kvartal 2006 **Cossacks II: Battle for Europe (lisapakett)** ● suvi 2006	**Spore** ● kolmas kvartal 2006 **Rise & Fall: Civilizations at War** ● 2006 **Maelstrom** ● kolmas kvartal 2006 **ANNO 3** ● neljas kvartal 2006 **Trainz Railroad Simulator 2006** ● neljas kvartal 2006 **Caesar IV** ● neljas kvartal 2006 **Warhammer: Mark of Chaos** ● neljas kvartal 2006 **Dreamlords** ● 2006 **Heaven vs. Hell** ● 2006 **Sparta - Ancient Wars** ● 2006 **Inhabited Island** ● esimene kvartal 2007 **War Leaders: Clash of Nations** ● 2007 **UFO: Afterlight** ● teatamata **Defcon** ● teatamata **They Came From Hollywood** ● teatamata	STRATEEGIA
	TOCA Race Driver 3 ● veeb 2006 **Crashday** ● veeb 2006 **Evolution GT** ● märts 2006		**Pac-Man World Rally** ● suvi 2006 **FlatOut 2** ● suvi 2006 **Grand Raid Offroad** ● teatamata **Super Taxi Driver 2006** ● teatamata **Night Watch Racing** ● teatamata **Lada Racing Club** ● teatamata	KIHUTA
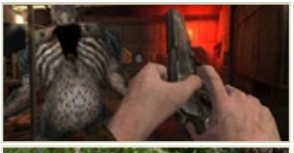	**Keepsake** ● veeb 2006 **Call of Cthulhu: Dark Corners of the Earth** ● veeb 2006 **Scratches** ● 1. märts 2006 **Paradise** ● märts 2006	**Dreamfall: The Longest Journey** ● kevad 2006 **CSI: 3 Dimensions of Murder** ● kevad 2006 **Runaway 2: The Dream of the Turtle** ● kevad 2006 **Awaken** ● teine kvartal 2006 **The Lost Crown** ● teine kvartal 2006	**Broken Sword: The Angel of Death** ● suvi 2006 **Destinies** ● suvi 2006 **Simon The Sorcerer 4** ● kolmas kvartal 2006 **THE ISLAND: The Earthling** ● kolmas kvartal 2006 **Jack Keane** ● esimene kvartal 2007 **Diabolik** ● teatamata **Culpa Innata** ● teatamata	SEIKLUS
	Tabula Rasa ● 15. veeb 2006 **Neverend** ● veeb 2006 **Elder Scrolls 4: Oblivion** ● 20. märts 2006 **Mage Knight Apocalypse** ● märts 2006 **Gods: Land of Infinity** ● esimene kvartal 2006 **Dungeons & Dragons Online: Stormreach** ● esimene kvartal 2006 **Star Wolves 2** ● esimene kvartal 2006 **The Chronicles of Spellborn** ● esimene kvartal 2006 **SUN: Soul of the Ultimate Nation** ● esimene kvartal 2006 **Parfait Station** ● esimene kvartal 2006	**Seed** ● aprill 2006 **Age of Conan: Hyborian Adventures** ● 10. mai 2006 **Neverwinter Nights 2** ● teine kvartal 2006 **Roma Victor** ● teine kvartal 2006 **Loki** ● teine kvartal 2006 **Phantasy Star Univers** ● teine kvartal 2006 **Gothic III** ● teine kvartal 2006 **Darkstar One** ● kevad 2006 **Auto Assault** ● kevad 2006 **The Lord of the Rings Online: Shadows of Angmar** ● suvi 2006	**Two Worlds** ● kolmas kvartal 2006 **Silver Fall** ● kolmas kvartal 2006 **Paradice City** ● kolmas kvartal 2006 **4th Battalion** ● neljas kvartal 2006 **Two Worlds** ● neljas kvartal 2006 **Ashes** ● **Two Worlds Collide** ● neljas kvartal 2006 **Titan Quest** ● 2006 **Night Watch** ● 2006 **Elveon** ● teine kvartal 2007 **Warhammer Online** ● 2007 **Endless Saga** ● 2007 **All Points Bulletin** ● 2007 **Dungeon Siege 2 lisapakk** ● teatamata **Nuclear Nightmare: Rise of the Fallen** ● teatamata	ROLLIMÄNGUD
Torino 2006 ● jaan 2006 **Bode Miller Alpine Skiing** ● jaan 2006 **Barnyard** ● jaan 2006	**Stacked with Daniel Negreanu** ● 28. veeb 2006 **Kick'n'Rush Soccer 2006** ● veeb 2006 **Jaws Unleashed** ● veeb 2006 **Stoked Rider featuring Tommy Brunner** ● esimene kvartal 2006 **Panzer Elite Action: Fields of Glory** ● esimene kvartal 2006 **Girlz - Life is a Party** ● esimene kvartal 2006	**X-Men 3** ● mai 2006 **FIFA Street 2** ● kevad 2006 **Naughty America: The Game** ● kevad 2006 **Championship Manager 2006** ● kevad 2006 **Sensible Soccer** ● teine kvartal 2006	**Snoopy vs. The Red Baron** ● kolmas kvartal 2006 **Arthur and the Minimoys** ● neljas kvartal 2006 **Whirlwind of Vietnam** ● neljas kvartal 2006 **Rich & Beautiful** ● sügis 2006 **Rail Simulator** ● 2006 **Rugby 06** ● 2006 **Codename Panzers 2** ● 2008	MUU

ostujuht

Digifoto

Merlis Nõgene
Digiseebikas

Korraliku valikuga fotopood võib digiseebika ostjale pakkuda valikut umbes 50 aparaadi vahel. Hinnad on vahemikus 1500–8000 krooni, odavamas otsas annavad tooni Kodaki, Konica ja Olympuse mudelid, kallimas pooles lisanduvad Nikon, Sony ja Canon.

Fotoka ostmine algab teadupoolest pildistamise eesmärgist, mis digiseebika puhul võib olla aparaadi ostmine algajale või siis kaasaskantavaks alternatiiviks kogemustega pildistajale.

Enne poodi minemist tuleb ära teha kodutöö ja võrrelda sobivas hinnaklassis olevaid aparaate. Internetis on selleks võimalusi nii fotopoodide kodulehtedel kui sõltumatutes foorumites. Vali välja üks-kaks-kolm mudelit, millele keskenduda.

Kaupluses võta nendega tutvumiseks aega, sest odava aparaadi ostmisega teenib poodnik piisavalt, et sinuga rahulikult tegeleda. Katseta mitut sobivas hinnaklassis fotokat, isegi sellist, mida ilmselt osta ei kavatse. Võib-olla teed mõne üllatava avastuse. Võta aparaate kätte ja proovi järgi nuppude kasutamismugavus ning pildista! Korduvalt! Katsu kiirelt tabada mõni mööduja. Siis näed, kas aparaadi kiirus on sinu jaoks ikka piisav. Võid testida odavamaid ja kallimaid mudeleid, et tekiks parem võrdlusmoment.

Kui kodutöö on puudulik, siis küsi julgelt ja looda müüja aususele. Ära karda otse uurida, et mis on sinu soosiku kõige suurem puudus? Pane ka tähele, et võrreldes kauni reklaampildiga võib aparaat tegelikkuses paras nikats välja näha ja ära karda oma varasemat eelistust muuta.

Mobiil-side

Kristjan Otsmann
G3

Hakkad telefoni vahetama ja kaalud 3G-telefoni ostu? Mõtle veidi järgi – aasta pärast saad sama aparaadi praegusest poole odavamalt ning erinevalt praegusest on siis ka piisavalt teenuseid. Ma ei soovita 3G-telefoni ostuga kiirustada kolmel põhjusel.

3G kasutamise põhiline rõõm on videotelefon – nii tore on armsamat kaeda telefonikõne ajal või näidata sind ümbritsevaid imelisi paiku (või kaupu) teisele inimesele telefoni kaudu.

See on teooria. Praktika ütleb, et praegu on EMT võrgus 3G-pille veidi üle tuhande. Võrgu väärtus kasvab hüppeliselt kasutajate arvu kasvuga. 3G-telefon on mõtet osta siis, kui vähemalt paaril su tuttaval on need olemas. Või ostate need koos. Muidu pole videokõnega midagi tarka pihta hakata, sest keegi sõpradest ei näe seda.

Teine põhjus, miks soovitan oodata, on aparaadid. Need on praegu veel liiga kallid ning kuna enamik telefonidest on väga uued mudelid ning sisaldavad väga uudseid tehnoloogiaid, kipuvad aparaate lastehaigused vaevama. Pean silmas hulka pisivigasid. Oota 6–12 kuud ning telefonide hinnad on langenud vastuvõetavale tasemele ning nendes olev tarkvara on märksa töökindlam.

Kolmas põhjus on 3G-teenuste nappus ja ahtake leviala. Videoklippide ja kahe liikluskaamera vaatamine pole minu jaoks piisav teenuste hulk, et raha välja käia. Ning teenused toimivad Tallinnas EMT võrgus.

Kas 3G on tõesti mõttetu? Kindlasti mitte, kui tahad e-kirju senisest oluliselt kiiremini lugeda, mobiilsurfad internetis keskmisest enam ning pesitsed Tallinnas, siis on mõtet aparaat juba praegu ära osta. Sest järgmisena ostad sügisel – kui tavalised inimesed hangivad 3G-telefoni – juba aparaadi, mis toimib nii tavalises mobiilivõrgus ning peale 3G- ka WiFi-levialas.

Arvutid

Henrik Roonemaa
LightScribe

Enam ei ole kaugel see aeg, mil arvutimüüjad hakkavad laialt promoma LightScribe-nimelist tehnoloogiat. MicroLink juba varustas oma jõuluarvutid LightScribe-kirjutajatega. Ja alati on tark uut tehnoloogiat tunda, et mitte reklaami ohvriks langeda.

Lühidalt öeldes võimaldab LightScribe CD- ja DVD-toorikute tiitlipoolt kujundada ning sinna laseriga kas pilt või näiteks plaadi sisukord kirjutada. Enam ei pea vildikaga sodima, vaid plaadile võib „trükkida" mida iganes.

Trükkida on siiski vale sõna, sest tegelikult joonistab seade pildi plaadile laseri abil. Selleks on vaja spetsiaalseid LightScribe-toorikuid, mis on kaetud kuldse värviga. Laseriga kokku puutudes see värv reageerib ning tulemuseks on ühevärviline, kuldsel taustal hall pilt. Oluline on tähele panna, et LightScribe-toorikud on mõne krooni võrra kallimad kui tavalised.

Plaadile pildi joonistamiseks on vaja näiteks Nero Cover Designeriga soovitud sisukord enne valmis kujundada (sinna saab panna fotosid, joonistusi, tekste jne) ning seejärel plaat kirjutajasse tagurpidi asetada ning kirjutamine programmist käivitada. Parima kvaliteediga kirjutamisel võtab terve plaadi katmine aega üle poole tunni.

Tulemus on kindlasti kenam kui vildikaga sodides, kuid siiski üsna madala kontrastiga. Valguse käes kaob pilt plaadilt umbes üheksa kuuga, aga et enamasti hoitakse plaate siiski karbis, pikeneb see aeg ilmselt piisavalt. Isalt pojale pärandamiseks LigthScribe-plaadid siiski ei sobi.

Eripakkumine sisustusajakirjalt Diivan

Kui vormistad sel kuul Diivani aastatellimuse või otsekorralduse, saad osta Diivani aastaraamatu erihinnaga

50.–

(hind jaemüügis 139.–)

Diivani aastatellimus (299 kr) +
Diivani aastaraamat (50 kr) = 349 kr

Diivani ja aastaraamatu tellimiseks:

- helista 661 6186
- saada e-kiri aadressil levi@presshouse.ee

Aastaraamatu hind jaemüügis on 139 kr. Kirjastusest eraldi tellides maksab raamat 99 kr. **KIIRUSTA! Raamatuid on piiratud koguses.**

Soodushinnaga 50 kr saavad raamatu osta ka kõik praegused Diivani tellijad.

digidoktor

ESITA OMA KÜSIMUS: DIGI@PRESSHOUSE.EE

Hiir jäi lõksu

[?] Ostsin arvutile USB-hiire, mis ei tööta peaaegu üldse. Proovisin ka kaasasoleva otsikuga, aga ei aidanud seegi. Ühes foorumis soovitati arvuti käivitada *safe mode*'s, kuid ei riskinud seda teha. Äkki oskate nõu anda! Kaarel

[d] Raske aru saada, mida tähendab, et „hiir ei tööta peaaegu üldse". Kas natuke töötab, või mõnikord töötab või mis? Abiks oleks ka olnud teade, mis hiir ja operatsioonisüsteem sul on. Mis kirjast aru võib saada, et tõenäoliselt on viga draiverites. Igaks juhuks võid endise hiire tarkvara Add-Remove Programs'i alt eemaldada, uue hiire kaasas olnud kettalt tarkvara (uuesti) installeerida. Proovida võib ka System Management'is USB-hiire rida ära kustutada, hiir uuesti ühendada, ja lasta Windowsil see sisendseade uuesti leida. Mis puutub *safe mode*'sse, siis mõeldi ilmselt Windowsi üleslaadimist kõige vajalikumate draiveritega. Seda valikut saab teha, kui toksid Windowsi alglaadimise alguses F8 nuppu. Riskiga seal tegemist pole, sest *safe mode* ei riku midagi, mõnikord aga aitab.

Arvuti jookseb kinni (vähemalt sajas selline kiri meile)

[?] Mul on probleem arvutiga – ta teeb ise restarte ja kiilub kinni. See on kestnud tükk aega, juba seda kirja kirjutades on arvuti kinni kiilunud. Kas probleem võib olla mõnes programmis või on probleem tõsisem? Mõtlesime, et kui teeme arvuti täiesti tühjaks – kas see aitaks? Ette tänades, Riin

[d] Vigu võib olla mitmeid. Tarkvara võib olla konfliktides, riistvaral võib olla mälu, protsessori, emaplaadi, videokaardi või muuga töötamisel vigu.

Enne arvuti täiesti tühjaks (usume, et mõtled kõvakettal olevate andmete kustutamist, mitte arvutikasti sisu väljaloopimist) tegemist võib proovida teha *System Restore*, oletades, et kasutad Windows XPd ja see on sisse lülitatud. Kuid kindlam on kõvaketas täiesti tühjaks teha ja uus operatsioonisüsteem installida.

Kui sama viga tekib uuesti kohe alguses, jookse (kui õues libe ei ole) arvutikastiga garantiisse või remonti, kurda viga neile. Kui viga tuleb pärast mingit tarkvarajuppi peale pannes, siis tuleks viimasest loobuda.

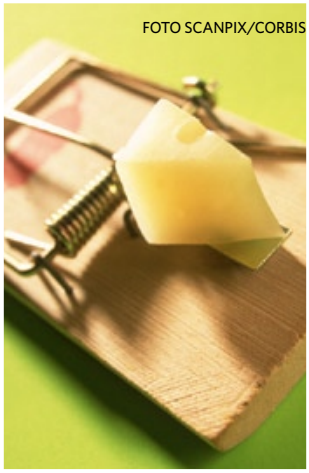

FOTO SCANPIX/CORBIS

Kui hiir ei tööta, võib põhjus olla mehaaniline.

FOTO SCANPIX/CORBIS

Charlie Chaplini esimesi filme vaadates pole mõtet kisada, et heli pole.

Mälu veab alt

[?] Oman vanemat Pentium 3 arvutit, millel mälu ainult 128 MB. Niisiis ostsingi hiljuti uue 128 MB mälukaardi (SDRAM). Panin arvutisse ning käivitasin. Kõik sujus hästi, kuid siis tegi arvuti ise restardi ja nii kolm korda järjest! Viimaks võtsin kaardi välja. Siis töötas kõik jälle hästi. Mis võis olla viga? Ago

[d] Kui lisasid uue mälumooduli ja tekkisid vead ning ära võttes vead kadusid, ei tohiks olla raske järeldada, et äsjaostetud mälu pole su arvutile sobiv või on vigane. Vii mälu tagasi ostukohta, tõenäoliselt on sel garantii ja las kontrollivad korrasoleku üle. Veelgi parem, võta arvuti kaasa ja las tehnikud panevad ise mälu sisse. Korralikes firmades samast kohast ostetud riistvara lisamise eest tööraha ei küsita ja asjatundjad mehed kontrollivad arvuti vigadeta toimimist. Kui sa soovid ise käed külge lüüa, tagasta sobimatu mälu, osta üks 512 MB moodul ja pange see üksikuna emaplaadile. See maht on optimaalne tänapäeva rakenduste kasutamiseks ja üksiku mäluga ei teki teise mäluga ühildumise probleemi.

Kas tummfilmid on tagasi?

[?] Teie ajakiri on muidugi väga lahe ja teilt saab häid nõuandeid. Tegelikult tahaks küsida sellist asja, et kui hakkan DVD-filmi vaatama, siis näitab pilti, aga häält ei ole. Ma ei sa aru, milles on viga. Enne seda, kui arvuti parandusse viisin, oli kõik korras. Niipea kui ta parandusest sain, oli kõik nässus. CDsid laseb küll kuulata. Tahaksin teada, milles on probleem ja mida peaksin tegema, et DVDsid kuulata saaksin? Aitäh ette, Merlin

[d] Kahjuks ei kirjuta sa meile, miks arvuti remondis käis ja kui põhjalikult temaga seal toimetati. Kui kuulad CDsid mõne muu programmiga kui DVDsid vaatad, siis kõige lihtsam on veenduda, ega DVDde vaatamise programmil pole hääl juhuslikult maha keeratud. Teiseks tasub proovida DVDde vaatamise programm uuesti installeerida. Ja kui see ei aita, siis tuleks kurja pilguga arvutiparanduse poistele otsa vaadata. Aga enne veendu, et sa mõne Charlie Chaplini tummfilmi puhul hääle puudumise üle ei kurda. See peabki nii olema!

Internet ehmatab mu arvuti kokku

[?] Mu arvuti jookseb internetti lahti tehes kokku. Ülearuste failide kustutamine ka ei aita. MSN ei tööta. Ei aita ka failide kokkupressimine. Internetis saan käia ainult kellegi teise arvutiga. Palun aidake mind ja minu arvutit. Henrik

[d] Internetti lahti tehes (sisse helistades) või veebisirvijat avades? Eeldame, et viimast. Arvatavasti on see vähese [digi] lugemise viga, kus oleme kirjutanud arvuti turvamisest ja pahadest viirustest ja nuhkvarast puhastamisest. Abiks võiks olla puhastamine, kuid internetti oleks vaja uuenduste allalaadimiseks. Võid hankida CDga teise internetibrauseri (näiteks käesoleva [digi] kaane pealt uue Firefoxi, selle installida ja vaadata, kas õnnestub internetti pääseda. Sealt siis kiirelt mõni viirusetõrje ja nuhkvara hävitamise programm alla laadida (näiteks Spybot aadressilt www.spybot.info), paigaldada ja puhastada arvuti. Jääb aga oht, et nii rikutud süsteemi ei õnnestu täielikult parandada ja on vaja operatsioonisüsteem uuesti installida. Loodetavasti ei juhtu teiste arvutiga sama.

Kaheksa pikka minutit

[?] Tere, mul on probleem. Kui arvuti tööle panen, võtab see kaua aega – umbes kaheksa minutit ja siis saan alles tegutsema hakata. Milles võib olla probleem, kas saate mind aidata? Mirko

[d] No ei tee sa küsimusele vastamist eriti lihtsaks. Kõik oleneb, mis riistvaraga arvuti sul on ja mis on tarkvarana peal. Kui on näiteks viis aastat vana arvuti, kolm aastat tagasi installitud Windows XP ja hoolitsemata tarkvara, on kaheksa minutit täitsa okei näitaja, oleme ka hullemaid näinud. Siiski ... esiteks peaksid meelde tuletama, millal operatsioonisüsteem sai viimati installitud. Kui rohkem kui aasta tagasi, pane uuesti. Vali ja paigalda arvutile optimaalseim operatsioonisüsteem ja tarkvara, ära unusta viiruste- ja nuhkvaratõrjet, ja valmis! Kui ei soovi seda teed minna, uuri, mida su arvuti operatsioonisüsteemi laadides käima veetakse. Tihti on seal nuhkvara, viirused, kuid ka heade programmide mõttetud liidesed, näiteks WinAmp Agent, kontoritarkvarade *start-up*'id jne. Puhasta arvuti kurjamitest ja kui oskad, kõrvalda mittevajalikud programmikäivitused (seda saab teha registrist või Msconfig-ist, kahjuks siinkohal pole ruumi seda selgitada), vajadusel otsi asjatundja kõrvale.

[KUU KIRI]

Venna patud nuheldakse minu kaela

[?] Eile lugesin [digi] ja see oli väga huvitav. Asja juurde, mul on väike mure – suurem vend käib alatasa vaatamas öösel „täiskasvanute värki". Ja siis kui vanemad netti lähevad, näevad nad neid lehekülgi ja reklaami „täiskasvanute lehtedelt" ja nad süüdistavad mind. Asi on selles, et kuidas takistada nende *pop-up*'ide tulemist. Ja kui hakkad aadressi kirjutama, tulevad need lehed sinna alla kah veel. Kuidas neid eemaldada? Mirx

[d] Nagu paljude vigade paranduseks, kasuta nuhkvara ja viiruste eemaldamise tarkvara ja turvalisemat veebilehitsejat. Näiteks soovita vennal „täiskasvanute värki" vaadata hoopis Firefoxiga. Nuhkvara eemaldamiseks sobiks näiteks Ad-Aware (www.lavasoftusa.com) või Spybot (www.spybot.info). *Pop-up*'e keelavaks heaks internetilehitsejaks on Firefox. Kõige kindlam on kustutada viimati külastatud linke käsitsi. Arvatavasti kasutad Windows XPd. Mine kettale, kus asub operatsioonisüsteem (ehk siis Windows; tavaliselt C: ketas), sisene kataloogi Documents and Settings, edasi liigu kataloogi, kelle nime alt oled Windowsisse loginud, näiteks Kasutaja, siis Local Settings ja edasi History. Sealt kustuta kõik ära (kaovad ka teiste käidud saitide aadressid, kuid ükshaaval linkide kustutamine oleks tüütu ja kindlasti ei teaks, mis aadress kust on, pealegi saab tihti kasutatavad lingid *bookmark/favorites* alla salvestada, kust nad ei kao). Pärast seda mine tagasi Local Settings alla ja kustuta ka Temp ja Temporary Internet Files kataloogide sisu. Ja kui arvuti puhas, tuleb suurem vend ette võtta.

Vanemast vennast on väga inetu oma huvisid tegelikult noorema kaela ajada.

FOTO SCANPIX/CORBIS

Seekord ainult kuulame vaatame

[FILM]

Corpse Bride

● Sellist filmi ei olegi tükk aega näinud. Teema teemaks, elav inimene surnuteriigis on küll omapärane, ent mitte siiski esmakordne nähtus. Kuid see, mismoodi kogu pilt välja näeb, on üsna omapärane, pikaks venitatud suurte peadega inimesed ning rõhutatult külmades ja süngetes toonides ümbruskond. „Corpse Bride" näeb välja nagu industriaalaja alguse õudusunenägu. Aga peale selle on tegu huvitava muusikalilaadse looga noorest hädapätakast (Johnny Depp), kes kogemata abiellub laibaga. Järgneb retk läbi surnuteriigi ja tagasi elavate juurde, et oma tõeline armastatu üles leida ja väga kenast (kuid siiski surnud) laippruudist lahti saada. Leidlik, andekas, sünge ja lõbus ühekorraga.

[d] HENRIK ROONEMAA

[FILM]

Four Brothers

● Mark Wahlberg pole minu jaoks just nimi, mis kohe vaatama kutsub. Kuid film „Neli venda" sai ära vaadatud. Lumises Detroidis kogunevad neli adopteeritud venda, kaks musta, kaks valget, oma ema matustele. Pealtnäha juhuslikus poeröövis hukkunud ema Merceri surm on aga üha enam kahtlane ja vennad hakkavad iseseisvalt asja uurima. Niidiotsad harunevad, mõrvale kaasa aidanud surevad. Kaasa elama panevad, kuid mitte-nii-puhta taustaga poisid saavad oma kättemaksu, kuigi nautida seda saab neist vaid kolm.

Tõsiselt hea linalugu, mis suudab kogu kestvuse jooksul vaataja tooliäärel hoida. Päris lastele vaatamiseks pole, kuid põnevuseaustajad saavad adrenaliiniannuse ilusti kätte.

[d] LEHO LAHTVEE

[FILM]

Malev

● Kes pole veel kodumaist jaburmängufilmi meie keerulisest ajaloost ning võitlusest halastamatute orjastajatega näinud, siis hankigu endale DVD. Ükskõik, mida arvustajad ka öelnud poleks (paljuski muidugi õigusega), väärib „Malev" vaatamist. DVD sisaldab lisaks filmile ka kaks täispikka helikommentaari (Avandi-Kaer-Lippmaa ja Sepp-Moora-Leht), *making of* („Mullu tuhat aastat tagasi"), üheksa filmist välja jäänud stseeni koos helikommentaaridega, kaheksa kino-, tele- ja raadioreklaami, 11 minutit untsuminekuid ja nii edasi ja nii edasi. Ehk ühesõnaga, „Maleva" tegijad on DVD-le pannud kõik, mis filmiga natukenegi tundus seostuma ning millele küüned taha said. No kas pole eestlaslik.

[d] HENRIK ROONEMAA

[FILM]

Herbie Fully Loaded

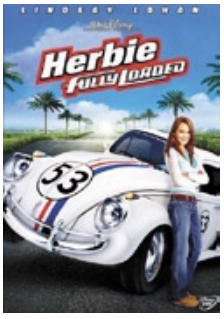

● Disney filmikompanii tõi ekraanidele tagasi kuulsa Volkswageni Põrnika Herbie, mis oma numbriga 53 tõuseb seekord autolammutuskoja tolmu alt NASCARI meistriks. Tee selleni toob ette ohtralt kihutamisi, plekimõlkimisi ja -kriimustamisi, sõprade võitmisi ja kaotamisi ja tagasivõitmisi, kuid mingeid suurt mõttetegevust vajavaid suhteid siin pole.

Film on pigem lastele, perefilmi liigitus tunduks isadele liiga karm. Viimased hakkaksid poole filmi ajal tõenäoliselt norskama, ka liigselt uskumatuks ülepingutatud kihutamisstseenid ei pakuks pinget (isegi „Driven" täidaks paremini seda rolli). Lapsed aga peaks ehk saama pooleteist tunnist piisavalt meelelahutust.

Selles liival ja kruusal kummivilistamise komöödias mängivad peaosi „õel tüdruk" Lindsay Lohan, „eks-Batman" Michael Keaton, „metsik asi" Matt Dillon ja „kuradikäsilasest tapja poolt autoga taga aetav" Justin Long.

[d] LEHO LAHTVEE

PRESSHOUSE
KIRJASTUS

Presshouse on eesti kapitalil põhinev kiiresti arenev ajakirjade kirjastus. Anname välja kaheksat ajakirja (Arvutimaailm, Autoleht, Di, [digi], Diivan, Ehitaja, Saldo ja Stroitel).

arvutimaailm [digi] SALDO

Viimase aastaga oleme saavutanud liidripositsiooni tehnoloogiaajakirjade sektoris: eelmisel aastal tõime turule moodsa tehnika ajakirja [digi] ning alustasime äriajakirjas Saldo tehnoloogiarubriigiga. Aasta lõpus ostsime Eesti vanima tehnoloogiaajakirja Arvutimaailm.

Seoses kasvanud töömahuga võtame tööle:

Tehnoloogia sektori müügijuhi

KUI SINU SOOV ON:

- teenida korralikku palka reklaamimüügitööga;
- areneda tugevaks tegijaks reklaami- ja turundusvaldkonnas;
- suhelda aktiivselt tehnoloogiavaldkonna klientidega;
- töötada keskkonnas, kus hinnatakse kõrgelt töökaid ja eesmärgikindlaid inimesi.

NING SA:

- omad tulemuslikku kogemust müügi või turunduse alal;
- oled see, kes teeb pigem rohkem, kui Sinult oodatakse;
- tahad teha müügitööd “win-win”-printsiibil ja oled oma kliendi jaoks hinnatud turunduskonsultant-koostööpartner;
- naudid müüki, suhtlemist ja meeskonnana töötamist;
- oled ettevõttele lojaalne,

Siis võiksime kohtuda, sest võib-olla saame just meie pakkuda Sulle töökohta, mis vastab Sinu ootustele!

MUU INFORMATSIOON:

kandideerimiseks saada hiljemalt 31. jaanuariks CV ja palgasoov e-posti aadressil personal@presshouse.ee või aadressil Paldiski mnt 26a, 10149 Tallinn.

saabunud post

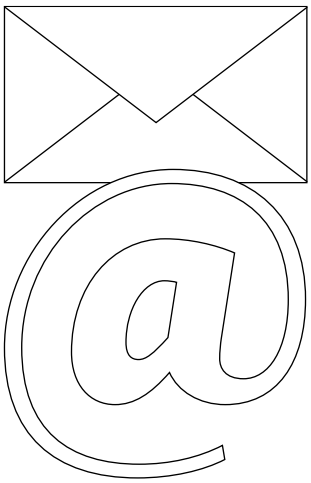

Kirjuta meile:
● **e-posti aadressil**
digi@presshouse.ee
● **aadressil**
[digi]
Paldiski mnt 26a
10149 Tallinn

Kaks paari teksaseid ühe hinnaga

● Pole mul olnud raamatut või ajakirja, mida ka hiljem tagurpidi või edaspidi aja möödudes huviga lapata. Tuttavad laenasid lugemiseks, aga varsti enam mitte! Hakkasid ise tellijateks. See pidi olema soe kiitus ajakirjale.

Tänu [digile] on nüüdseks piraattarkvarad nelja tuule suunas lennanud ja asendunud vabavaradega. Veel kord aitäh!

700-seeria SyncMasteri [digi] TOPi jõudmine rõõmustab, mind on ta juba peaaegu aasta teeninud. Detsembri [digi] vahel olnud ON-OFFi seinateleri ostujuht jäi hiljaks, sest sain [digi] kätte alles 29ndal, kui tahtsin kodukino tooma minna. Nädal varem olin Wiewpia LCD üles seadnud. Ja kodukino jäigi ostmata! Sest [digi] lubas audio-video teemat uuel aastal värskete jõududega lahkama hakata. Ei taha ju ometi umbropsu osta. Ja kiirustada ka ei maksa...

Halvima enesetunde põhjustas sel aastal üks Cartini kaubanduslik SMS – osta kaks paari teksasid ühe hinnaga. Ja ma ostsin päev varem kaks paari Cartinisid. Milline ebaõnn! Hea vähemalt, et head elektroonikat lambist poole hinnaga ei müüda! Pole pärast, mida kahetseda...

[digi] tegijatele lahedat vana aasta lõppu ning kohtumiseni uuel aastal foorumis! Riho

Asjad, mis käivad pinda

● Tere! Ei hakka praegu rääkima mida kõike head on [digis], sest kõik niikuinii räägivad seda kogu aeg. Ja [digi] on hea ajakiri. Tahaks rääkida asjadest, mis on natuke hakanud pinda käima.

Esimene asi, mis viimasel ajal on silma jäänud, on kirja- ja stiilivead. Viimases numbris oli neid küll vähem (mis on väga hea), aga eelmises ja üle-eelmises oli neid ikka jõhkralt palju. Näiteks Gishi tutvustuses oli lause „Mis siin ikka öelda, selline see mänf on.“ Või ühes numbris oli kaaneplaadi tutvustuses muuhulgas fraas „kliki siia“. Ajakirjas. Sellised asjad ei ole ilusad ja jätavad halva mulje. Parandage ennast selles suhtes.

Teine asi, mis silma hakkas, on tohutus koguses reklaami. Viimases [digis] oli 84 lehekülge ja neist 25-l oli reklaami. See on ju lausa õudne. Minuarust ei jäta see ka ajakirjast head muljet. Kui võimalik, siis võtke vähemaks.

Muidu on väga hea ja huvitav ajakiri. Kristjan

[digi] vastus:

● Kirja- ja muude vigade pärast on meil tõesti piinlik, aga selle reklaamiga nüüd nii hull lugu ka pole. Mõtle teistpidi – kui meil reklaami ei oleks, siis poleks ka ajakirja. Ning teiseks, reklaamid võivad kasulikud ja huvitavad olla, sealt võib teada saada, et midagi uut on müüki jõudnud või mõnikord on nad lihtsalt väga ilusad vaadata. Ei pea ju nii olema, et kui reklaam, siis kohe kindlalt halb, ebameeldiv, tüütu, mõttetu.

Mina pole patsiga poiss!

● Minule meeldis kõige rohkem detsembri kaas, teisele kohale võiks panna juuli. Stereotüüp, et kõik arvutihuvilised on patsiga poisid, on muidugi igand. Aga need neiud seal kaantel. No, enamasti natukene liiga ülepingutatud, liiga *crazy*'d. Selles mõttes aasta viimane kaas oli natukene rahulikum. Aga midagi sürri kulub küll aeg-ajalt ära. Jõudu teile edaspidiseks. Ja rohkem asjalikke artikleid, neid tootearvustusi saab lõpuks liiga palju. Igal juhul, jõudu uuel aastal. Erik

Üks, kaks, kolm...

1) Plaadile mingisugune ümbris!
2) Võiks võrrelda viirusetõrjeid. Sest tahaks teada, missugune sobib kõige paremini millisele arvutile!
3) Rääkida lõpuks ka videotöötlusest, sest kutsung on suur, aga ei oska midagi eriti teha, sest Windows XP enda Movie Maker on kehvade omadustega. Karel

[digi] vastus:

● Jess, söör. Sinu kolmas nõue saab kohe täidetud, sest käesoleva [digi] kaaneplaadil on Peeter Marveti superhea videotöötluse õpetus.

Pühendunud lugeja

● Kirjutan teile esimest korda (tüüpiline kirja algus).

Esmalt siis, aasta parimad mängud, vähemalt minu arvates on „Grand Theft Auto: San Andreas“ vaieldamatu lemmik. Sest seal leidub igasuguste erinevate mängustiilide fännidele midagi. Kellele meeldib tulistamine, simulaatorid, spordimängud või isegi rollimängud, kõigile leidub tegevust. Samas käpp püsti ka „Need For Speed: Most Wanted“, „Age Of Empires 3“, „Quake 4“, „Dungeon Siege 2“, „Silent Hunter 3“ ning ka „Call Of Duty 2“.

Ja nüüd muud juttu ka. Olen olnud pikka aega Arvutimaailma lugeja, kuid pärast [digi] ilmumist enam ei tõmba teine, kuna [digiga] saab kaasa huvitavat kraami täis CD (kunagi võiksite ka DVD filme vms kaasa panna) ja kui te mingit mängu, arvutijubinat vms arvustate, siis panete kirja ka, kust osta saab ja mis hinnaga mis on, väga viis tegu! Nüüd olen [digi] pühendunud lugeja. Plaanis ka uueks aastaks aastatellimus teha, et poleks vaja poodidest taga ajada.

Edu teile uueks aastaks [digi] tegemisel! Head vana aasta lõppu ja teguderohket ning huvitavat uut aastat kõigile [digi] tegijatele! (ka [digile] endale!). Ja väike palve teile, kui teil leidub veel mõni „Word Of Warcrafti“ plakat, siis väga sooviksin seda endale (olen nõus maksma sümboolset tasu). Arnis

[digi] vastus:

● Sellist väikest asja ikka saab. Palju õnne, Arnis, vahva kirja eest, oled nüüd „World of Warcrafti“ plakati omanik.

Kas Olympus E500 on hea?

● Loen teie ajakirja huviga. Seoses sellega on mul tekkinud huvi ühe digikaamera vastu. Ta-

haksin sellest rohkem teada .Kui hea see Olympus E500 on? Mis on tema plussid ja miinused. Ma ei leidnud selle aparaadi kohta teie ajakirjast midagi.

Muud ei olegi,olen ajakirjaga muidu rahul. Ellen

[digi] vastus:

● Jah, kahjuks me kõiki maailma kaameraid ei jõua üle vaadata ja oma hinnangut anda, ent kui keegi küsib, siis nõu saab ikka. E500 on üsna hea kaamera, kuigi kõrgemal tundlikkusel (üle ISO 400) on näiteks Canon E350D pildid vähema müraga. Ehk kui pildistad palju näiteks ISO 800 ja kõrgema peal, siis soovitame pigem näiteks Canon valida, kui aga mitte, siis on E500 eeliseks kindlasti veidi madalam hind.

Veel kord purunenud CD-plaatidest

● Nüüd uues numbris lugesin ühte lugejakirja, et inimesel oli CD plaadis mõra ja vastasite, et mõra võis ka lugejas tekkida ning kui plaat seal puruneb, siis garantii ei hõlma nii seadet kui plaati. Tahan siin öelda, et optiline seade vahetatakse uue vastu ümber küll. Plaati ainult uut ei saa. Tean, sest töötan tehnikuna. Tanel

[digi] vastus:

● Tanel teab, mida räägib. Niisiis vigade parandus pärast Taneliga konsulteerimist: eri firmadel on erinevad garantiitingimused. Meie teame ka arvutifirmasid, kus mõralise (ja silmnähtava veata) plaadi purunemine seadmes ei lähe garantii alla. Ka Sony optilised seadmed tulid mõnda aega tagasi otse tehasest, mõraliste plaatide kasutamise keelu kleeps seadme esipaneelil.

Kahe megapiksline mälu

● Leidsin veel ühe imeliku vea vist. Tegu siis detsembri ajakirja numbriga, lk 67 LG telefoni reklaam. Mis asi on „kahe megapikslise mälu ja digikaameraga mobiiltelefon“? Mis asi on kahe megapiksline mälu? Eduard

[digi] vastus:

● Jah, ka meie tahaksime seda teda. LG, mis asi on kahe megapiksline mälu?

[KUU KIRI]

Juba kolmandat korda

... alustan teile kirjutamist. Täna ikka peab lõpuni viima. Jõulutervitustega olen muidugi hiljaks jäänud, asi nüüd see, heade soovidega pole kunagi hilja lagedale tulla.

Jah, vägeva asjaga olete turule tulnud. Täitsa normaalne ajakiri ilma poliitika ja seltskonnakroonikata.

Ei tea, mis vägi sundis mind [digi] esmanumbrit kassast kaasa haarama. Ostsin täie teadmise juures nn arvutiajakirja, kusjuures mind lahutab huvist elektroonika vastu tükk-tükk tühja maad, paar terasseina ja igaks juhuks veel paar kilomeetrit huvipuudust. Näiteks hoian kui koer malakast eemale mobiiltelefonidest lausega „mobiilitus on vabadus!“. Ja nüüd, ennäe, olen kõik [digi] numbrid ilusasti kokku kogunud. Selles [digi] eelmainitud vägevus seisnebki, et olete minusugusele suutnud muljet avaldada. Ehkki suurem osa piltidel olevaid uuemaid vidinaid jätab külmaks ega tekita kadedustki, on teinekord päris vahva asjatundjamate jutu vahele sekkuda, et näe, ma tean, on selliseid jubinaid...

Tahaks veel peatuda kolmel punktil.

Ei või kosta teiste eest, kuid minuarust on teil selline omamoodi soe, mõnus ja vaba eesti keel. Ei pealetükkiv ega ründav, vaid rahulik, mis jätab lugejail lausete vahel võimaluse kaasa mõelda ega kiirusta takka.

Teiseks ilmusid asjalikud artiklid digifotokatest. Tegin südame kõvaks ja ostsin endale ka. Etskae, polnudki nii hull asi. Ja sain isegi pildid kätte ja võistluselgi peeti neid auhinna vääriliseks. Hakka või elektroonikat usaldama.

Tore, et ka Kinobussi projektiga koostööd tegite. Täitsa asjaliku ülevaade olite plaadile pannud, raadiost ikka räägiti Kinobussi töötubadest, nüüd sai siis oma silmaga veenduda, et oli tore ettevõtmine.

Viimaks tahan [digi] meeskonda tänada toreda töö eest ja lõbustada oma arusaamaga digistatud piparkoogist. Kasvatagu siis kaua oodatud talv teie akna taha kõige magusamad jääpurikad, külvaku kevad teid üle lilleliste unistustega, grilligu soe suvepäike teid parajalt küpseks, kogugu sügis teie sahvrisse palju punapõkseid õunu, mida uuel talvel koos sõpradega küdeva kamina ees krõmpsutades ajale tagasi vaadates võiks öelda, et tore aasta oli see kaks tuhat kuus. Head uut aastat ja digistage lõbusalt Eestimaad edasi! Aleks

[digi] vastus:

● Me oleme sõnatud. „See ei ole võimalik,“ suutis üks kolleeg Aleksi valmistatud hiiglaslikku piparkook-läpakat avades. Ja siis hakkas läpakas jõululaule laulma! Me olime edasi sõnatud.

Nii palju vaeva kui Aleks ei ole [digi] heaks me ise ka veel näinud.

Eelmises numbris välja lubatud Victorinoxi USB-mäluga nuga on kindlasti Aleksi oma, aga piparkook oli lihtsalt nii uskumatult lahe, et paneme Aleksile kingikotti veel Microsoft Encarta 2005 Premium Suite entsüklopeedia ning [digi] tellimuse terveks aastaks. Kui sul [digi] juba kodus käib, võid valida mõne teise meie kirjastuse ajakirja. Respekt, Aleks!

[JÄRGMISE KUU AUHIND]

Uueks aastaks soovisime, et kirjad toimetusele kunagi ei lõppeks. Õnneks pole nii juhtunud, ent igaks juhuks juba lubame, et järgmisel kuul anname koos Enter IT-marketiga täiesti tasuta ära Buffalo WiFi-jaama. Kuidas seda saada? Hea kiri peab olema!

enter

Sirli on kõige ilusam!

„Seistes kosmoselaeva uksel, pöörduks tagasi ja ütleks inimkonnale – igavest suve," lausus juulikuu kaanetüdruk Sirli intervjuus meile eelmisel aastal. Ja nüüd on [digi] lugejad valinud ülekaalukalt eelmise aasta ilusaimaks ajakirja kaaneks selle, mida ehtis Sirli.

Me loodame, et Sirli pole veel kosmoselaevaga tagasi sõitnud sellele planeedile, kust ta pärit on. Maal ju nii ilusaid tüdrukuid pole. Nii et, Sirli, ära veel mine! Vähemalt mitte enne, kui sa veel ühe korra meie kaanel oled olnud!

© 2005 Samsung Electronics Co. Ltd. Ekraani kujutised on simuleeritud.

Kujutlege telerit, mis toob elu Teie tuppa.

Kujutlege kinokvaliteediga heli, DNIe™ pildiparendust ja 10 000:1 kontrastsussulhet. See on teler, mille disain ja pilt on võrdselt haaravad. Samsung 42" Plasma televiisori puhul ei ole seda raske ette kujutada. Lisateabe saamiseks vaadake veebisaiti www.samsung.ee

SAMSUNG

invent

HP Officejet Pro K550

- Kiire ja ökonoomne tööriist väikekontoritesse, kus vajatakse professionaalset trükikvaliteeti võimaldavat printerit suuremahulisteks töödeks.
- Printides mustvalgeid dokumente 37 lk/min ja värvilisi 33 lk/min, ületab see kiiruse poolest isegi värvi-laserprintereid.

HP Photosmart 3210

- Printer, skanner, koopiamasin - kõik ühes.
- Printige professionaalse kvaliteediga fotosid ülikiiret kõik ühes fotorükkimisseadmega, millel on sisseehitatud võrguühendus.
- Nautige üliefektiivset printimist ja kopeerimist 6 eraldi HP tindikassetiga ja täiustatud skaneerimist slaidi/negatiiviadapteriga.

Tunneta lähedust kasutades võimast 5x optilise zoomiga Pentax objektiivi, mis pakub 70% rohkem zoomi kui 3x objektiiv, ning pildista erakordseid 5, MP fotosid. Tee väljatrükke videoklippidest ja kleebi juba kaameras kokku panoraamfotosid HP Real Life tehnoloogia abil. Piltide jagamine sõpradega on vaevatu kasutades HP Instant Share tehnoloogiat.

kompaktne fototrükiprinter HP Photosmart 475

See võimas printer mitte ainult ei võimalda fotode redigeerimist ja printimist ilma arvutita kuni suure 13 x 18 cm formaadini, vaid annab teile ka seadmes oleva 1,5 GB suuruse sisemälu, mis võimaldab teil kaasas kanda kuni 1000 fotot, sõltumata sellest, kuhu lähete.

www.hp.ee või infoliin 6813823

HP Deskjet 460 Mobile

- See on vabadus printida kontorist eemal olles ja juhtmevabalt, toetudes Bluetooth* ning 802.22 WLAN tehnoloogiale.
- Printimiskiiruseks mustvalgelt on kuni 17 lk/min ja värviliselt 16 lk/min.
- Väljatrükke saab teha nii laua-, süle- kui ka pihuarvutitest! Lisaks on võimalik printida fotosid otse PictBridge toega digitaalsetest kaameratest ja ka mälukaartidelt.(CF, SD, MMC)

*Lisana (standardvarustuses HP Deskjet 460wbt Mobile printerile)

HP Photosmart R817

Peterburi tee 92E
6005133
Liivalaia 29
6412121
www.byroomaailm.ee

BÜROO MAAILM